SAIGON

„Propuneri de pace" și noi planuri agresive

Cu cîteva ore înaintea momentului începerii celei „de-a doua pauze" a ostilităților în Vietnam, aviația americană a efectuat din nou un număr record de raiduri aeriene asupra orașelor și centrelor industriale din Republica Democrată Vietnam. Cifra este elocventă : într-o singură zi — la 30 decembrie — 101 misiuni de bombardament. Iar în zilele următoare — la 31 decembrie și 1 ianuarie — din Saigon s-a anunțat sosirea unor noi contingente americane. O altă știre anunța un fapt la fel de semnificativ : la 31 decembrie, în plină perioadă de suspendare a ostilităților, generalul Westmoreland a ordonat bombardarea de către artilerie și aviație a unei zone situate în apropierea fostei capitale imperiale Hue. La 2 ianuarie, bombardierele B—52 și-au reînceput raidurile lor barbare asupra R. D. Vietnam. Bombele americane au căzut din nou asupra localităților din Vietnamul de nord. La 3 ianuarie, o mare bătălie aeriană s-a desfășurat la aproximativ 50 km de Hanoi.

Astfel a început noul an în Vietnam. Nimic nou nu intervenise în politica Statelor Unite, cu toate speculațiile comentatorilor americani, care afirmau că din demersul reprezentantului S.U.A. la O.N.U., Goldberg, s-ar putea deduce dorința cercurilor conducătoare americane de a examina cu „o minimă doză de seriozitate" problema reglementării pașnice în Vietnam. În întreaga lume se cerea cu insistență ca bombardamentele asupra R. D. Vietnam să nu fie reluate. Aceste idei au revenit în mesajele de Anul Nou ale principalelor personalități politice din lume, în comentariile majorității cotidianelor lumii. Pentru începutul acestui an, la Washington, cercurile militare pregăteau însă o nouă etapă de escaladare a războiului, o nouă intensificare a agresiunii.

Nu este vorba de acțiuni izolate sau de o simplă sporire a forțelor militare americane în Vietnamul de sud. Se conturează noi planuri, deosebit de periculoase, ale cercurilor conducătoare americane. În *Paris Jour*, Geneviève Tabouis menționa existența unui raport secret al generalului Westmoreland adresat președintelui Johnson, în care se solicită un număr mult mai mare de trupe față de limita maximă fixată la conferințele de la Honolulu și Manila, respectiv peste 750 000 de soldați. „Mijloacele excepționale", după cum le numește generalul american, ar fi destinate creării unei „centuri de forță" care să treacă prin Vietnam, Laos și Tailanda. În același timp, numeroși conducători militari americani reclamă „acțiuni mai dure". Generalul Thomas Power, fostul comandant al aviației, a cerut intensificarea bombardamentelor, sau mai precis „atacarea tuturor instalațiilor construite de om". Un reprezentant marcant al partidului democrat — președintele Comisiei pentru forțele armate a Camerei Reprezentanților — recomanda Administrației „relansarea războiului".

Acest context extrem de grav al evoluției politice americane în problema vietnameză nu poate fi eludat de multiplele și neschimbatele declarații despre „dorința de pace", făcute la Washington. Ca un adevărat cerc vicios, repetîndu-se la infinit, ele maschează și prevestesc noi acțiuni agresive ale S.U.A., parcurgerea unor noi etape ale escaladării. Bineînțeles, după cum era de așteptat, „ofensiva de pace" americană, repetînd evenimentele de acum un an, s-a desfășurat pe un front larg. După scrisoarea lui Goldberg adresată secretarului general al O.N.U., U Thant, secretarul de stat, Rusk, a făcut declarații suplimentare. Reluînd teoria „min-

→

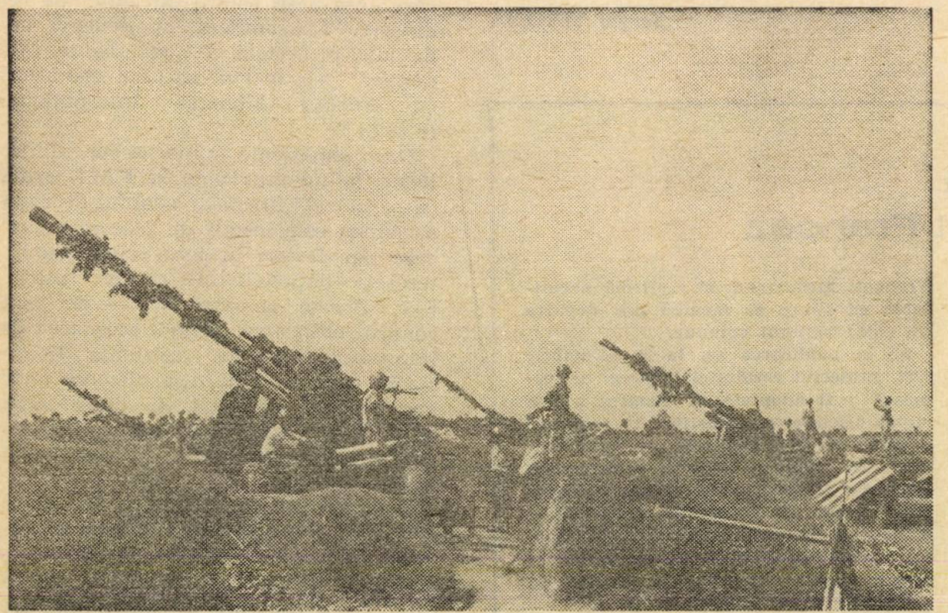

Bateriile antiaeriene apără spațiul aerian de deasupra capitalei R. D. Vietnam împotriva zborurilor agresive ale bombardierelor americane

REFLECTOR

REMANIEREA CABINETULUI ERLANDER

În ultima săptămînă a anului, un conflict intern privind acordarea creditelor în cadrul ajutorului pentru dezvoltare a dus la o remaniere a guvernului suedez. După mai bine de 12 ani de ministeriat, d-na Ulla Lindström, ministru „consultativ" al problemelor ajutorului pentru dezvoltare, a demisionat în semn de protest, după ce în prealabil guvernul îi refuzase cererea de suplimentare a creditelor (în total 100 milioane coroane), avînd în vedere bugetul foarte restrîns pe 1967, anunțat de ministrul de finanțe Sträng.

În locul d-nei Lindström a intrat în guvern reprezentanta permanentă a Suediei la conferința pentru dezarmare de la Geneva, d-na Alva Myrdal, ocupîndu-se în special cu „probleme privind dezarmarea", în cadrul ministerului de externe. Resortul „problemelor familiei și tineretului", care de asemenea aparținea d-nei Ulla Lindström, a fost preluat de docenta universității din Lund, Camilla Odhnoff (ea însă nu va intra în cabinet decît peste cîteva luni) și, în sfîrșit, „departamentul ajutorului pentru dezvoltare" a fost preluat de însuși ministrul de externe Nilsson.

La Stockholm au avut loc și alte schimbări : a ieșit din guvern ministrul fără portofoliu Hermansson, s-a creat un nou departament economic în fruntea căruia a fost numit secretarul de stat Wickman, iar ministrul comerțului Lange a fost eliberat din funcție „pentru a se putea ocupa într-o mai mare măsură de problemele politice ale integrării economice".

Modificările intervenite în cabinetul Erlander corespund, printre altele, și tendinței anumitor cercuri social-democrate care, după înfrîngerea electorală din toamnă, cer o remaniere mai substanțială a guvernului.

AMERICA LATINĂ : ACCENTUAREA PENETRAȚIEI CAPITALULUI NORD-AMERICAN

In ultimii ani s-a accentuat simțitor penetrația capitalului monopolist din S.U.A. în America Latină. Din 1963 investițiile Statelor Unite în țările latino-americane au crescut permanent : la investițiile existente s-au adăugat 69 de milioane de dolari în 1963, 143 de milioane dolari în 1964, 171 de milioane în 1965 ; cifrele primului semestru din 1966 permit să se aprecieze că în cursul anului trecut noile investiții au depășit cifra anului 1965. Statisticile arată că majoritatea fondurilor provenite din Statele Unite au fost investite în industria manufacturieră, minieră și petrolieră. Cea mai mare parte a volumului de investiții este destinată exploatării materiilor prime, fapt care contribuie la accentuarea caracterului unilateral al economiei acestor țări și la orientarea ei în direcțiile stabilite de interesele capitalului străin.

gii de ping-pong", după cum au botezat-o ziarele americane, titularul Departamentului de Stat a cerut ca „partea adversă" să dea dovadă de... bunăvoință. El a reafirmat, totodată, intenția Statelor Unite „de a continua lupta timp de ani de zile...". De asemenea, președintele Johnson, în ultima sa conferință de presă din 1966, nu a adus elemente noi în poziția americană. O singură frază a fost însă deosebit de semnificativă. Răspunzînd la o întrebare în legătură cu relatările corespondentului ziarului *New York Times* la Hanoi, președintele Johnson, contrazicînd propriile sale declarații și asigurările succesive ale Casei Albe, Pentagonului și Departamentului de Stat, a fost nevoit să recunoască faptul că „există victime în rîndul populației civile...", ca urmare a bombardamentelor asupra R. D. Vietnam.

Deci tabloul obișnuit : pe de o parte, simple afirmații și cereri insolente formulate față de poporul vietnamez echivalînd cu o adevărată capitulare ; pe de altă parte, intensificarea bombardamentelor, extinderea războiului, perspectiva aruncării unor noi și masive contingente în focul războiului. Aceeași perdea de fum pentru a acoperi agresiunea, nesocotind protestele vehemente ale întregii omeniri. Referindu-se la ultima inițiativă „de pace" americană (demersul lui Goldberg), Walter Lippmann scria că „cei care nu au încredere în Administrația Johnson vor aprecia că este vorba de o nouă manevră scoasă din marele sac de manevre".

În întreaga lume se cere Statelor Unite să dovedească prin fapte declarațiile despre „intențiile de pace". În răspunsul său la scrisoarea reprezentantului american, secretarul general al O.N.U., U Thant, a cerut S.U.A. o încetare necondiționată a bombardamentelor americane asupra Vietnamului de nord, considerată — după cum se anunța la sediul O.N.U. — ca „un pas necesar pentru pregătirea tratativelor de pace". Printre ideile formulate de secretarul general se numără și asemenea fapte cum ar fi necesitatea participării Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud la orice fel de tratative în problema vietnameză. Răspunsul lui U Thant a fost, se pare, rezultatul a numeroase luări de poziție ale unor țări membre în O.N.U. care au calificat „inițiativa" americană drept o obișnuită manevră propagandistică. Delegatul algerian Buatura, de pildă, a comunicat secretarului general al O.N.U. (relatarea aparține corespondentului agenției *Associated Press)* că „inițiativa americană este lipsită de consistență".

Răspunsul lui Goldberg la scrisoarea lui U Thant arată limpede că nici un moment Statele Unite nu s-au gîndit la măsuri reale de reglementare pașnică a problemei vietnameze. Intensificarea agresiunii și nu acțiuni eficiente de instaurare a păcii constituie esența planurilor americane. Opinia publică americană „grav traumatizată" (cum aprecia un comentator francez) de articolele transmise din Hanoi de cunoscutul ziarist american Harrison Salisbury de la *New York Times*, a fost pusă din nou în fața discrepanței flagrante dintre declarațiile și actele Administrației Johnson. Intensificarea războiului agresiv nu poate avea nimic comun cu o reală dorință de pace.

Prăpastia dintre vorbele și acțiunile cercurilor imperialiste americane în Vietnam se adîncește tot mai mult. Încercarea de a induce în eroare opinia publică internațională printr-o nouă așa-zisă „deschidere de pace" are drept corolar practic intensificarea agresiunii sălbatice împotriva poporului vietnamez. Poziția americană nesocotește interesele vitale ale Vietnamului. „Pentru a pune capăt conflictelor — arăta, într-un interviu recent acordat revistei vest-germane *Der Spiegel*, președintele Ho Și Min — este suficient să înceteze agresiunea. Guvernul american trebuie să-și retragă din Vietnamul de sud toate trupele, ca și pe cele ale sateliților săi, să înceteze definitiv și necondiționat bormbardamentele, să renunțe la orice acțiune războinică împotriva Republicii Democrate Vietnam și să respecte dreptul național al poporului vietnamez. În aceste condiții pacea va fi restabilită imediat".

Sergiu VERONA

Congresul al XVIII-lea al Partidului Comunist Francez

Miercuri 4 ianuarie s-a deschis la Levallois-Perret, localitate industrială din nord-vestul Parisului, cel de al XVIII-lea congres al Partidului Comunist Francez. Prima zi a congresului a fost consacrată raportului general de activitate, prezentat de secretarul general al P.C.F., Waldeck Rochet, avînd drept temă centrală „Unire pentru o Franță democratică, independentă și prosperă". Raportul subliniază consecvența eforturilor depuse de P.C.F. în vederea unui acord electoral — încheiat în ultimele zile ale anului trecut — cu organizațiile din cadrul Federației Stîngii Democratice și Socialiste, prezidate de François Mitterrand, și reafirmă necesitatea ca stînga să meargă mai departe pe calea acțiunii comune.

De la publicarea sa, la 21 octombrie 1966, proiectul rezoluției politice ce urmează a fi adoptată de congres a fost supus discuției comuniștilor. În proiectul de rezoluție sînt analizate o serie de importante probleme actuale, printre care „Situația internațională și lupta pentru pace", „Situația economică și socială — și politica monopolurilor", „Lupta împotriva monopolurilor și pentru o democrație reală", „Problemele unității în lupta pentru socialism".

Lucrările congresului continuă.

BUENOS AIRES

„Sincronizarea"

Felicitările de Anul Nou trimise miniștrilor din cabinetul argentinian nu și-au găsit toți adresanții la palatul guvernamental. Cu două zile înainte de sfîrșitul anului 1966, patru membri ai cabinetului și-au dat demisia. Pentru unii dintre ei, actul demisiei a părut formal, presupunîndu-se că președintele Ongania îi va include în noua echipă guvernamentală. De fapt, remanierea a urmărit, în primul rînd, înlăturarea lui Jorge Salimei, titularul departamentului economiei și muncii. Scoaterea lui Salimei de pe scena politică este pusă în legătură cu evoluția defectuoasă a economiei. Este cunoscut că lovitura de stat din 28 iunie 1966 fusese motivată prin „incapacitatea" guvernului condus de fostul președinte Illia de a îmbunătăți situația economică și financiară a țării. Dar, în cele șase luni care au trecut de la răsturnarea lui Illia, schimbările în bine promise de noul guvern nu s-au făcut simțite. Dimpotrivă. Inflația galopantă s-a accentuat și mai mult. Între 1 iulie și 30 noiembrie s-au emis 32 600 milioane de pesos, ceea ce reprezintă 8 la sută din întreaga cantitate de monedă argentiniană aflată în circulație. Costul vieții a crescut cu peste 30 la sută, sporind nemulțumirile salariaților. Greva generală din decembrie a fost prima înfruntare deschisă dintre guvern și Confederația sindicatelor.

Pe diferite canale oficioase și oficiale s-a răspîndit explicația că situația economică actuală cu consecințele ei social-politice, se datorește lui Salimei, care „n-a găsit soluții eficiente" de redresare. Concomitent, au devenit cunoscute proiectele de „stabilizare economică" prin încheierea unui nou acord cu Fondul Monetar Internațional (F.M.I.).

Dar experiența raporturilor dintre țările latino-americane și F.M.I. arată că „ajutorul" financiar acordat de acest organism este însoțit de „recomandări" care vin deseori în contradicție cu interesele naționale ale țărilor respective. Aceste recomandări — de fapt condiții obligatorii pentru acordarea de împrumuturi și de „asistență financiară" — prevăd denaționalizarea unor întreprinderi de stat și deschiderea largă a porților economiei pentru capitalul particular străin, în special cel nord-american.

Reorganizarea economiei și finanțelor cu pîrghiile propuse de monopoluri impune micșorarea capitolelor bugetare destinate cheltuielilor sociale și elaborarea unui program de austeritate (în primul rînd pe calea „înghețării" salariilor) ca o garanție a recuperării împrumuturilor. Pe plan extern, „aju-

torul" financiar al monopolurilor din S.U.A. presupune o poziție favorabilă față de orientarea politică a S.U.A. în sistemul relațiilor interamericane. De aproape un an, eforturile diplomatice ale Washingtonului în America Latină stăruie, pe toate căile, asupra promovării conceptului unei organizații militare panamericane, cu caracter supra-statal, care să aibă dreptul de a interveni împotriva „acțiunilor subversive" din țările membre ale O.S.A. Generalul Ongania este cunoscut ca unul din promotorii proiectului nord-american. Și totuși, la conferința militară a O.S.A., care a avut loc în noiembrie la Buenos Aires (vezi *Lumea* nr. 46/1966), șeful delegației argentiniene, generalul Pistarini, a făcut o declarație oficială despre „inoportunitatea" forțelor militare interamericane. Această declarație surprinzătoare pentru observatorii politici a fost interpretată în sensul că guvernul argentinian s-a văzut nevoit să se alieze poziției majorității statelor latino-americane care se opun — într-o formă sau alta — înființării armatei de intervenție a O.S.A. S-a subliniat, totodată, că unele personalități politice ale noului regim ezită să promoveze o orientare internă și externă dezaprobată de opinia publică din țară. Oscilînd, la un moment dat, între linia relativ moderată a acestora și opțiunea pentru „sincronizarea" politicii argentiniene cu diplomația S.U.A. în America Latină, factorii cei mai influenți ai puterii s-au decis, pînă la urmă, pentru cea de-a doua soluție.

La foarte puțin timp după conferința militară de la Buenos Aires, generalul Pistarini a fost înlocuit, în funcția de comandant al statului major, cu generalul Alsogaray, cunoscut pentru relațiile sale cu cercurile politice și financiare din S.U.A. Deși, la conferința militară a O.S.A., Pistarini a vorbit în numele guvernului (cuvîntarea lui despre inoportunitatea forțelor interamericane fusese precedată de o declarație, cu conținut asemănător, a ministrului de externe, Nicanor Costa Mendez) prin înlocuirea lui, oficialitățile de la Buenos Aires s-au considerat absolvite de calificativul dat proiectului patronat de S.U.A. Fapt este că, la banchetul oferit în cinstea președintelui Boliviei (cu prilejul unei vizite făcute de acesta la Buenos Aires), generalul Ongania „a revenit în termeni foarte puțin voalați, asupra necesității unei apărări continentale coordonate" *(Le Monde)*. După remanierea guvernului, s-ar putea ca asemenea declarații să nu mai fie de loc voalate. Iar pe Nicanor Mendez, care a revenit la ministerul de externe, declarațiile lui anterioare despre forțele interamericane nu-l mai obligă, formal ele aparținînd „vechiului" guvern.

În aceste condiții, era de așteptat ca, pe plan economic, noul ministru de resort (Adalbert Krieger Vasena) să fie un adept al „sincronizării", pentru care, în domeniul militar, președintele Ongania se și pronunțase.

Eugen POP

Precauție justificată... Doi gardieni păzesc un tablou de Rubens expus în cadrul unei retrospective deschise recent la Londra. După cum se știe, în ajunul Anului Nou, la Londra s-a petrecut un furt de tablouri de mari proporții. Din Galeria Dulwich au dispărut pînze celebre de Rembrandt și Rubens în valoare de 2 milioane și jumătate de lire sterline

REFLECTOR

CINE VA FI PREȘEDINTELE U.C.D.?

Succesiunea lui Ludwig Erhard la conducerea partidului creștin-democrat va suscita probabil vii controverse în cadrul comitetului director al U.C.D., care — după ultimele informații — se întrunește la 5 ianuarie. Pînă acum, doar Josef Hermann Dufhues, președintele federației U.C.D. din Vestfalia, și-a anunțat intenția de a candida la succesiunea lui Erhard, iar acesta din urmă a declarat că-l va susține. Noul cancelar, Kurt George Kiesinger, se pare că e de asemenea interesat, cu toate că, așa cum afirma într-un interviu acordat ziarului Frankfurter Rundschau, nu a luat încă o hotărîre decisivă : „Candidatura mea, a spus el, depinde de o serie întreagă de probleme". Cancelarul a ținut totuși să precizeze că un membru al guvernului de coaliție nu ar trebui să îndeplinească simultan și funcția de șef de partid. Cît despre Rainer Barzel, președintele grupului parlamentar U.C.D., se crede că nu va candida la acest post. Așadar, problema care stă în fața conducerii creștin-democrate este de a se ști dacă funcțiile de cancelar și de președinte al partidului trebuie asumate și în continuare de aceeași personalitate, așa cum a fost cazul pe vremea lui Adenauer și a lui Erhard.

SE CAUTĂ 3 000 DE PILOȚI

Federația internațională a piloților civili estimează că aviația comercială mondială are nevoie în prezent de cel puțin 3 000 de piloți, peste numărul celor în funcție. Lipsa acestora afectează în mod serios dezvoltarea viitoare a transporturilor aeriene. Această situație este acută mai ales în S.U.A., fiind generată de două cauze principale : creșterea traficului aerian comercial într-o măsură mai mare decît se aștepta și, mai cu seamă, războiul din Vietnam, din pricina căruia autoritățile militare americane încorporează continuu piloți civili, în lipsa celor militari. Problema tinde să devină, între altele, și un nou motiv de discordie anglo-americană, deoarece companiile aeriene comerciale americane, în frunte cu United Airlines, „achiziționează" piloți civili din Anglia, oferindu-le salarii cu 50—100 la sută mai mari.

O GARĂ GIGANT

Cel mai mare trafic feroviar din lume îl înregistrează gara centrală din Tokio — 2 500 de trenuri și 1 000 000 de călători pe zi. Această gară gigantică este centrul terminus al întregii rețele de căi ferate — lungă de 20 000 de km — din întreaga Japonie. Prin punerea în funcțiune a liniei Tokaido, care leagă marile centre industriale Tokio și Osaka și pe care circulă cel mai rapid tren din lume (200 de km pe oră), numărul călătorilor a sporit în asemenea măsură încît în orele de vîrf (8—9 dimineața) trec prin gară 110 000 de persoane.

„INSULA FOCILOR"

Alături de Statele Unite ale Americii (Alaska) și Africa de Sud, Uruguay se numără printre cele mai mari exportatoare de piei marine din lume. În Oceanul Atlantic, la cinci mile depărtare de Punte del Este, se află o mică insulă, cu o suprafață de 41 de hectare, denumită „Insula focilor". Numărul acestor animale de mare, tăcute și leneșe, e de aproximativ 150 000.

TOKIO

După dizolvarea parlamentului

La numai cîteva zile după ce convenţia partidului liberal-democrat îşi încheia lucrările iar remanierea guvernamentală devenise un fapt împlinit, corespondentul ziarului englez *Times* transmitea din Tokio : „În cercurile politice japoneze mai persistă încă un semn de întrebare, acum după consumarea celor două importante acte. El se referă la cît timp vor putea premierul Sato şi noul său cabinet să amîne alegerile generale, scadente în noiembrie 1967". Exact după trei săptămîni, mai precis la 27 decembrie, semnul de întrebare îşi găsise rezolvarea. Era tocmai ziua cînd la Tokio urmau să înceapă lucrările celei de-a 54-a sesiuni a Dietei. Totul era pregătit. Deputaţii îşi ocupaseră locurile în sală, preşedintele Camerei reprezentanţilor declarase deschise lucrările... Dar numai atît căci chiar în acel moment în mijlocul sălii a apărut, înfăşurat în mătase purpurie, decretul imperial de dizolvare a parlamentului. Şedinţa extraordinară a cabinetului de miniştri, care a avut loc imediat după aceasta, a stabilit organizarea de noi alegeri generale pentru 29 ianuarie. Este a opta oară după război cînd Camera Reprezentanţilor este dizolvată înainte de termen, şi a 10-a oară cînd se organizează alegeri generale.

După impunătoarea „operaţiune chirurgicală" care a constituit-o remanierea guvernamentală, liderii partidului liberal democrat au scontat pe o temperare a frămîntărilor politice din ţară. Dar acest lucru nu s-a întîmplat şi aceasta a atestat-o, în primul rînd, desfăşurarea celei de-a 53-a sesiuni extraordinare a Dietei. Organizată în primele săptămîni ale lunii decembrie, sesiunea nu şi-a putut desfăşura lucrările, întrucît deputaţii din partea partidelor de opoziţie au boicotat-o. Cele patru partide de opoziţie (socialist, social-democrat, comunist şi Komeito) au cerut dizolvarea imediată a parlamentului şi organizarea de noi alegeri.

Ziarul *Asahi* enumeră următoarele cauze care au obligat pe liberal-democraţi să se supună acestei cerinţe : scandalurile care s-au dezlănţuit în ultimul timp în legătură cu corupţia din anumite cercuri, voturile exprimate împotriva premierului Sato (170 împotrivă şi 289 pentru) la recentele alegeri ale preşedintelui partidului liberal-democrat şi atitudinea de compasiune a opiniei publice faţă de boicotarea, fără precedent, de către partidele din opoziţie a celei de-a 53-a sesiuni extraordinare a Dietei.

Campania electorală, care va debuta oficial la 8 ianuarie, va fi axată pe problemele creşterii costului vieţii şi ale atitudinii guvernului în problema vietnameză (de susţinere morală a agresiunii americane). În ce priveşte pronosticurile, majoritatea experţilor sînt de părere că liberal-democraţii, care dispun în camera actuală de 278 locuri din 467, vor ceda teren în favoarea opoziţiei şi, în special, a noului partid Komeito, reprezentant al sectei budiste — Soka Gakkai. Unii observatori întrevăd posibilitatea ca după alegeri, liberal-democraţii să fie nevoiţi să recurgă, pentru prima oară după război, la aliaţi din rîndul centrului — fie la partidul Komeito, fie la micul partid social-democrat.

Oricum, noul episod în înfruntarea de poziţii de pe scena politică japoneză, se anunţă a fi viu disputat.

Radu BOGDAN

KINSHASA

Adio, „Union Minière"!

Crearea „Societăţii generale congoleze a minereurilor", înlocuind de la 1 ianuarie 1967 „Union Minière du Haut Katanga", vine să consfinţească atît ruptura care se contura de mult timp între Kinshasa şi atotputernica societate belgiană, cît şi eşecul eforturilor de ultimă oră întreprinse de către unele cercuri bruxelleze în vederea evitării „ireparabilului". Măsura, anunţată în capitala Congoului în ajunul noului an, era de altfel, previzibilă din momentul creării — cu două săptămîni în urmă — a unui consiliu de administraţie provizoriu cu sarcina de a gira bunurile vechii companii menţinute pe teritoriul congolez. Decizia de atunci a conducătorilor de la Bruxelles ai U.M.H.K. de a sista decontarea cotelor provenite din vînzarea metalelor Băncii naţionale congoleze nu a reuşit decît să accelereze hotărîrea guvernului Mobutu, „Union Minière" refuzînd în

A murit şi Ruby

Jack Ruby, proprietar a două localuri de noapte, şi-a dobîndit dreptul la publicitate omorîndu-l, la ora 11,20, duminică 24 noiembrie 1963, în subsolul poliţiei din Dallas, pe Lee Harvey Oswald, asasinul prezumtiv al preşedintelui Kennedy. Interesul presei şi publicului pentru Ruby a sporit pe măsură ce creşteau îndoielile cu privire la rolul lui Oswald în asasinarea preşedintelui Kennedy (asasin solitar — cum a afirmat raportul Warren — participant la o conspiraţie sau ţap ispăşitor — cum afirmă unii sau alţii din criticii raportului). Împuşcîndu-l pe Oswald, Ruby a zădărnicit orice speranţe în clarificările pe care ancheta-rea şi procesul lui Oswald le-ar fi putut aduce.

Înainte de 24 noiembrie 1963, biografia lui Jack Ruby (n. 1911, la Chicago) nu oferă nimic senzaţional. În oraşul renumit, între altele, pentru gangsterii săi, tînărul amator de pariuri de box, care vindea bilete de teatru sau pentru meciuri de box cu suprapreţ şi provoca din cînd în cînd cîte o încăierare, trecea destul de puţin observat. Se stabileşte la Dallas în 1948. Apare în localuri de noapte în numere „western", costumat în cow-boy. Mai tîrziu, nu se ştie cu ce fonduri, reuşeşte să devină proprietarul a două localuri de noapte. Se pare că în această perioadă, devenind informator al poliţiei din Dallas, Ruby a scăpat de riscul unor conflicte cu „legea". Pînă în noiembrie 1963 mărturiile existente îl arată consacrîndu-se, cu succes mediocru, acestei onorabile ocupaţii.

La 22 noiembrie 1963, preşedintele Kennedy este asasinat. Ruby a afirmat întotdeauna că la ora asasinatului (12,25 ora locală) se afla în clădirea ziarului Dallas Morning News. **Totuşi, un clişeu publicat în revista italiană Europeo arată că în faţa depozitului de unde ar fi tras Oswald se afla o persoană care semăna cu Ruby. În versiunea dată publicităţii odată cu raportul Warren, figura — situată lateral — a fost omisă prin tăierea unei părţi din clişeu.**

La 24 noiembrie, Jack Ruby îl ucide pe Oswald în condiţiile ştiute. Procesul a început la 3 februarie 1964 şi a luat sfîrşit la 14 martie prin condamnarea la moarte a acuzatului. Împotriva tezei apărării — „nebunie temporară" — tribunalul a stabilit premeditarea. Dezbaterile au evitat sistematic problema asasinării preşedintelui Kennedy, consacrîndu-se exclusiv uciderii lui Oswald.

Încă înainte de sfîrşitul procesului unii ziarişti (în primul rînd Thomas Buchanan) au contestat vinovăţia lui Oswald şi au sugerat că Ruby ar putea aduce mărturii asupra asasinării preşedintelui. După proces se află că Ruby este într-o serioasă stare depresivă. În iunie 1964, la şase luni după ce comisia de anchetă fusese constituită, preşedintele Curţii Supreme, Warren, are o discuţie cu Ruby în închisoarea din Dallas. Ruby solicită o întrevedere fără martori ; Earl Warren refuză. Ruby afirmă : „Pînă cînd nu voi fi transferat la Washington nu veţi obţine mare lucru de la mine. Trebuie să fiu transferat şi chiar de urgenţă... Aici viaţa mea e în primejdie". Din răspunsul lui Earl Warren, citäm : „Dacă dv. credeţi că atitudinea sau cuvintele mele vă pun într-o primejdie oarecare, ţin să vă spun că sînteţi pe deplin liber să puneţi capăt acestei discuţii".

Înainte de sfîrşitul anului 1964, Ruby avea la activ, după revista Time, **trei încercări de sinucidere. În anul următor se vorbeşte mai puţin despre deţinutul din Dallas ; judecarea numeroaselor cereri de revizuire a sentinţei continuă. Starea sănătăţii lui Ruby este totuşi urmărită frecvent în presă, ştirile semnalînd afecţiuni nervoase (depresie, delir de persecuţie).**

La 5 octombrie 1966, Curtea de Apel a statului Texas anulează sentinţa tribunalului din Dallas. Urmează să aibă loc un nou proces la Wichita Falls (statul Texas), în februarie.

La 9 decembrie Jack Ruby este mutat din închisoare la spitalul Parkland (unde fuseseră internaţi, tardiv, John F. Kennedy şi după două zile Lee Oswald). Medicul închisorii se declară „surprins" : după el, Ruby era «răcit» de cîteva zile, iar la 9 decembrie dimineaţa se simţea mai bine . Eva Grant, sora lui Ruby, îl descrie totuşi ca pe un muribund. Spitalul din Parkland pune diagnosticul pneumonie. Sîmbătă 10 decembrie : diagnosticul — cancer ; în zilele următoare se precizează — cancer generalizat.

După afirmaţiile unuia din fraţii săi, Ruby era împăcat cu ideea sfîrşitului care s-a produs la 3 ianuarie. Acelaşi personaj dă asigurări că este în posesia unei declaraţii (înregistrată pe bandă) în care Ruby dezminte că ar fi participat la, sau ar fi ştiut ceva despre, un complot. Oricum, nu vor lipsi cei ce vor adăuga numele lui Ruby pe lista martorilor, audiaţi sau potenţiali care, murind accidental sau în condiţii discutabile (şi discutate), nu au putut contribui la clarificarea circumstanţelor asasinării lui J. F. Kennedy.

Mihai MATEI

acelaşi timp să se conformeze legilor referitoare la transferul în capitală al sediilor centrale ale tuturor societăţilor care îşi au activitatea în această ţară.

Formula definitivă la care s-au oprit conducătorii congolezi în crearea noii societăţi consemnează, totuşi, o serie de schimbări faţă de proiectele date publicităţii acum două săptămîni. La acea dată, Kinshasa anunţase o participare a statului congolez de 55 la sută în cadrul noii societăţi, în timp ce societatea britanică „Tanganyka Concessions" îşi păstra cota de 15 la sută pe care o deţinuse în vechea companie, iar o cotă de 30 la sută urma să fie distribuită printr-o subscripţie publică deschisă particularilor congolezi şi străini. Comunicatul publicat recent la Kinshasa arată însă că, în ultimul moment, societatea britanică s-a raliat „atitudinii de sfidare a conducerii belgiene a U.M.H.K.", fapt care a antrenat eliminarea ei din noua societate generală congoleză. În felul acesta, partea statului congolez a crescut la 60 la sută, iar cota expusă subscripţiei a fost mărită şi ea la 40 la sută. O nouă modificare faţă de proiectul iniţial s-a produs, inevitabil, şi în compoziţia consiliului de administraţie care, după cum s-a anunţat sîmbătă, are acum o majoritate congoleză.

În sfîrşit, exploatarea bogăţiilor subsolului congolez, dirijată de mai bine de 60 de ani de către „Union Minière du Haut Katanga", reintră într-o măsură importantă în posesia statului. Desigur, o asemenea acţiune comportă şi o serie de implicaţii şi dificultăţi, tînărul stat african avînd de întîmpinat, pe lîngă greutăţile inerente începutului, obstrucţia pe toate căile şi sub toate formele a acelor cercuri străine acum profund lezate. O primă complicaţie se arată a fi de ordin financiar. U.M.H.K. nu pare dispusă să ramburseze curînd Congoului cele 7 miliarde şi jumătate franci belgieni (80 milioane dolari), sumă la care este apreciată de către Kinshasa contravaloarea metalului pe care compania belgiană l-a extras din Katanga şi îl deţine în prezent în străinătate. Perspectiva unei căderi bruşte a încasărilor de devize în această perioadă tranzitorie, în care dispozitivul de comercializare proprie a produselor miniere din Katanga nu este încă pus la punct, riscă să greveze serios asupra trezoreriei congoleze. Pe de altă parte, tranzitul cuprului congolez (ca şi al celui zambian) pe ruta feroviară angoleză spre portul Lobito, controlată de „Tanganyka Concessions" şi utilizată de „Union Minière", poate fi oricînd blocat pentru noua societate congoleză. Kinshasa ar prefera propria cale naţională, care permite transportul metalului pînă la Oceanul Atlantic pe teritoriul congolez, dar această cale feroviară şi fluvială este insuficient echipată pentru fluxul întregii cantităţi de cupru extrase în Katanga.

Nu de însemnătate secundară este şi pericolul unor noi comploturi antigu-vernamentale alimentate de cercurile străine interesate în sferele de influenţă din Katanga, această permanentă sursă de încordare în istoria Congoului independent. Înlăturarea lui Godefroid Munongo (adept al lui Chombe) din conducerea provinciei şi alegerea lui Paul Muhona în postul de guvernator al Katangăi de nord şi de sud (reunite în virtutea noii organizări), precum şi întărirea serioasă a forţelor de securitate naţionale din această regiune constituie prime măsuri de preîntîmpinare a unor eventuale atacuri din afară. În directă legătură cu aceste atacuri, nu trebuie neglijat pericolul de la graniţa angoleză, denunţat în repetate rînduri de către oficialităţile congoleze. Şi nu întîmplător, în momentul întreruperii discuţiilor între Kinshasa şi „Union Minière", Ian Smith a anunţat la Salisbury sprijinul necondiţionat al Rhodesiei în favoarea unei reîntoarceri „glorioase" a lui Chombe.

Cu toate dificultăţile existente şi previzibile, poporul congolez a primit, în general, cu satisfacţie măsurile de instaurare a controlului asupra unor bogăţii importante ale subsolului ţării sale. Redobîndirea controlului statului congolez asupra bogăţiilor Katangăi menţine pe primul plan al preocupărilor la Kinshasa consolidarea independenţei economice a ţării.

Ileana NICOLAESCU

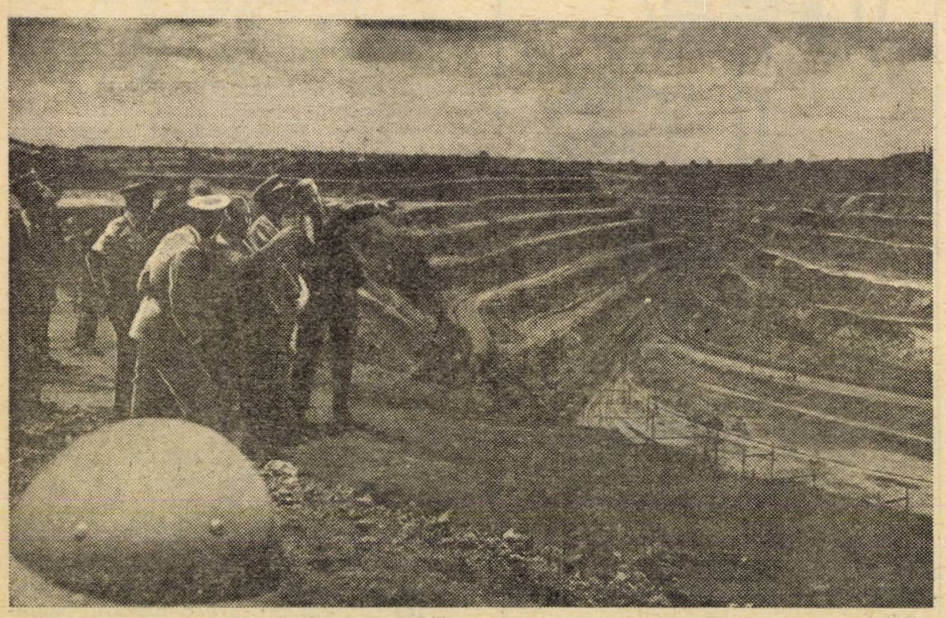

Generalul Mobutu vizitînd minele din Katanga

REFLECTOR

DE CE S-A ABANDONAT „PLANUL MOHOLE"

Ideea explorării scoarţei terestre prin foraj pînă la adîncimi de 15 km („planul Mohole") a fost lansată în 1960, în cadrul dezbaterilor congresului internaţional de geodezie şi geofizică ţinut la Helsinki. Printre ţările care s-au angajat în această acţiune se află şi S.U.A. Organizaţia National Science Fondation, care a preluat sarcina executării primelor lucrări, obţinuse din partea guvernului american un prim fond de 30 000 000 de dolari, pe care i-a cheltuit cu amenajarea unei platforme de foraj în largul insulelor Hawai, unde Oceanul Pacific are o adîncime de 5 000 de metri şi unde urma să se efectueze o străpungere a scoarţei terestre de 11 000 de metri. Lucrarea însă a fost sistată. Noile fonduri cerute pentru anul viitor (lucrarea ar urma să coste în total 80 000 000 de dolari) au fost respînse atît de Camera Reprezentanţilor, cît şi de Senat. Motivul ? Nu se dau explicaţii deschise, dar, după cum consideră comentatorii politici, dolarii sînt necesari pentru războiul din Vietnam.

„Am cheltuit 30 000 000 de dolari şi acum sistăm lucrările — a declarat Harry H. Hess, preşedintele lui National Science Fondation. Alţii ne-o vor lua înainte şi în acest domeniu".

POŞTĂ ELECTRONICA

Poşta australiană distribuie două miliarde de scrisori pe an. Pentru a face faţă acestui debit imens s-a introdus electronizarea sortării trimiterilor poştale, montîndu-se aparate speciale în principalele oraşe de pe continent. Aceste aparate marchează mai întîi, pe spatele plicurilor, anumite semne de cod, apoi le sortează, cu un ritm de 200 000 pe oră, în direcţiile indicate de expeditori. O astfel de instalaţie înmagazinează în „memoria" ei numele a 200 000 de localităţi şi a 200 de ţări către care pot fi îndrumate scrisorile. Condiţia principală a funcţionării sistemului este ca plicurile să fie francate cu mărci speciale, impregnate cu o soluţie luminiscentă numită helecon, sensibilă la razele ultraviolete. Toate mărcile poştale australiene sînt emise acum cu această soluţie, invizibilă cu ochiul liber.

SINONIME

În Salvador şi Honduras se numeşte „cipote" ; în Nicaragua, „chiguín" ; în Guatemala „patojo" ; în Costa Rica „güila" şi „chacalín". Toţi aceşti termeni înseamnă de fapt unul şi acelaşi lucru : băiat.

Avînd în vedere asemenea diferenţe regionale foarte frecvente, Institutul universitar de investigaţii economice şi sociale, organ al Consiliului Superior Universitar al Americii Centrale, a publicat recent un „Dicţionar de idiotisme şi regionalisme din America Centrală", culese de cercetătorul Alfredo Costales Samaniego, de la Institutul ecuadorian de istorie şi antropologie. Autorul arată că „aceste cuvinte, atît de diferite, sînt în special de origine indiană. Varietatea lor se datoreşte abundenţei grupurilor de indieni care au populat aceste locuri".

NUMAI CU AVIZUL PSIHIATRULUI

Scenograful Sean Kenny a propus, pentru Expoziţia universală de la Montreal, o distracţie neobişnuită. În cabine de cîte patru, amatorii ar urma să facă plimbări de zece minute cu o viteză ameţitoare printre stele, meteoriţi, astronauţi şi nave cosmice, totul imitat cu realism. Cabinele vor plonja spre craterul unui vulcan şi vor pluti pe lavă topită ; apoi vor trece printr-un lac şi un tunel subacvatic. În sfîrşit, se vor apropia de gura deschisă şi de tentaculele ameninţătoare ale unei caracatiţe uriaşe care se va pregăti să-i mănînce.

Se pare că acest amuzament va fi experimentat mai întîi de un psihiatru, care urmează să stabilească dacă aventura este totuşi suportabilă.

CONSENS ȘI ANTI-CONSENS

În conformitate cu Constituția Statelor Unite, o dată instalat la putere, președintele S.U.A. este sigur că o va păstra pînă la expirarea mandatului de patru ani, indiferent de modul în care ar evolua între timp relațiile lui cu propriul său partid, de raportul de forțe dintre cele două partide, de înclinațiile opiniei publice.

Cine s-ar fi gîndit cu doi ani în urmă, în momentul triumfului electoral al președintelui Johnson că, la jumătatea termenului guvernării sale, presa străină va considera necesar să reamintească această prevedere constituțională pentru a explica neobișnuita situație politică din S.U.A.? Rezultatele alegerilor legislative din noiembrie 1966 n-au marcat punctul cel mai scăzut al popularității Administrației. Curba ei a continuat și continuă să coboare, iar acum tema cea mai discutată în Statele Unite este „neîncrederea generală în guvern", prezentată și ca „ruptura dintre guvern și opinia publică" sau, mai simplu și mai plastic — „prăpastia neîncrederii".

La început se putea crede că este vorba doar de o lacună, de o slăbiciune în sfera comunicării dintre cercurile conducătoare și mase, inadecvat, incomplet sau chiar denaturat informate despre intențiile și actele guvernului. De fapt, dezinformarea, devenită în ultima vreme sistematică, constituie un motiv serios de iritare. Ziarele își manifestă destul de zgomotos nemulțumirea că sînt folosite pentru plasarea unor știri care se dovedesc false, considerînd că discreditarea se răsfrînge și asupra lor. Trimițînd pe unul dintre așii presei americane, Harrison Salisbury, la Hanoi, ca să vadă cu ochii lui care e adevărul în privința bombardamentelor și să transmită de acolo relatări întărite de girul autorității sale, *The New York Times* a încercat să se desprindă din plasa incontrolabilelor declarații oficiale, care ocolesc atît de inabil realitatea încît ajung să se contrazică între ele.

Dar jocul afirmațiilor și al dezmințirilor nu reprezintă fondul crizei de încredere, ci numai o fațetă a ei. Să presupunem că președintele Johnson l-ar fi îndepărtat pe secretarul său de presă, Bill Moyers, nu pentru a face și mai dificilă și nesigură comunicarea cu ziariștii — și prin intermediul lor cu publicul — ci, dimpotrivă, pentru a aduce în locul lui un om pregătit să dezvăluie, clipă de clipă, adevăratele planuri și acțiuni ale Administrației. În ce măsură ar fi contribuit aceasta la îmbunătățirea climatului politic și la redobîndirea popularității pierdute de conducerea Casei Albe? Prea puțin sau deloc. Pentru că pe americani îi nemulțumește nu atît faptul că nu știu exact ce anume se face, cît caracterul acțiunilor săvîrșite.

Cine sînt cei ce s-au îndepărtat de actualul guvern democrat? Nu e vorba numai de numeroșii alegători care și-au schimbat modul de a vota și s-au raliat în 1966, pentru prima oară, partidului republican, sau de cei care abia după noiembrie și-au renegat vechile simpatii democrate, determinînd scăderea curbei popularității președintelui către cota de 40 la sută. Pînă și printre cadrele partidului democrat se înregistrează defecțiuni. Nimeni nu-și amintește ca guvernatorii democrați să se fi desolidarizat vreodată de un președinte democrat. Din 1964 încoace, acești guvernatori au fost invitați în nenumărate rînduri la Casa Albă și, de fiecare dată, foloseau prilejul pentru a-și exprima, prin intermediul televiziunii, nemărginita admirație față de președinte și față de toate aspectele politicii sale, în bloc și în mod public. De aceea, declarația făcută presei de guvernatorul Harold Hughes din Iowa, după o conferință secretă a colegilor săi, a făcut senzație: „Guvernatorii sînt aproape unanimi în a aprecia că vina pentru înfrîngerile suferite de partidul lor în alegeri revine nepopularității președintelui Johnson și a politicii sale". Mai mult: „Dacă Johnson însuși ar fi candidat anul acesta și ar fi avut un rival onorabil, i-ar fi fost foarte greu să învingă".

Descrește, descrește...
(Din **Die Andere Zeitung**, Hamburg)

Pentru a-și da seama de amploarea acestui curent de opinie, ziarul *The New York Times*, a cărui fidelitate față de partidul democrat nu constituie un secret, a inițiat o anchetă printre 125 de lideri ai partidului democrat din 30 de state. Rezultatul: aproape jumătate dintre ei sînt convinși că partidul ar avea mai multe șanse în alegerile prezidențiale din 1968 dacă ar prezenta alt candidat sau chiar au afirmat categoric că nu vor sprijini o nouă candidatură a președintelui Johnson.

„Partidul democrat nu s-a mai aflat de 30 de ani într-o situație atît de grea", a declarat unul dintre liderii democrați care se tem de un dezastru în 1968. „Nu putem conta în mod cert pe nici un stat", a spus Theodore Sorensen, fostul consilier principal al președintelui Kennedy. El a apreciat în felul următor șansele electorale ale partidului democrat în 1968: „Trebuie să pornim de la presupunerea că fostul guvernator al Alabamei, George Wallace, va candida din partea unui al treilea partid, pe o platformă rasistă și va dobîndi voturile tuturor sau aproape tuturor statelor sudice. Mai trebuie să presupunem că lista republicană va recîștiga sufragiile statelor mici, tradițional republicane, din regiunea Munților Stîncoși. În aceste condiții, Lyndon Johnson și Hubert Humphrey n-ar putea întruni majoritatea în colegiul electoral fără voturile celor cinci state mari: New York, California, Pennsylvania, Ohio și Illinois, care și-au ales de curînd guvernatori republicani. Dar chiar dacă toate aceste cinci state i-ar urma, tot n-am putea fi siguri de victorie fără Michigan, Massachusetts, New Jersey și Wisconsin, care au trecut și ele anul acesta la republicani. Fapt este că democrații nu pot fi siguri de nici un stat în 1968, nici măcar de Texas, care a ales acum un senator republican".

Această rapidă și puternică împingere înapoi a partidului democrat nu se datorește disensiunilor din interiorul lui. Spre deosebire de republicani, care au constituit întotdeauna un partid mai omogen și au fost sever sancționați cînd n-au mai putut împăca aripa goldwateristă cu cea moderată, partidul democrat a fost vreme de peste 160 de ani un conglomerat de tendințe și orientări variate. Apărut în anul 1800 ca o coaliție între sudul agrar, condus de Thomas Jefferson, și nordul urban cu majoritate muncitorească, al cărui lider era Aaron Burr, partidul democrat a izbutit să rămînă un cadru destul de larg pentru a menține laolaltă o multitudine de interese la prima vedere contradictorii. Un observator atent al scenei politice americane, Clinton Rossiter, îl definește ca „partidul sudului, al orașelor, al săracilor, al sindicatelor, al agricultorilor lipsiți de noroc, al imigranților și al urmașilor acestora, al negrilor, al albilor segregaționiști, al tinerilor, al oamenilor cei mai lipsiți de instrucțiune și totodată al celor mai instruiți oameni".

O grupare politică atît de eterogenă nu se dezagregă din cauza unor „fricțiuni de palat", cum a fost calificat conflictul mocnit dintre grupul Johnson și grupul Kennedy. Criza prin care trece nu este a propriei sale structuri. Este criza politicii pe care o girează. Neputînd să izbucnească violent, criza se re-

percutează cu efect întîrziat asupra partidului guvernamental.

De fapt, apreciază unii observatori, sloganul „consensului" lansat de președintele Johnson s-a întors acum împotriva lui. Într-adevăr, cu doi ani în urmă, președintele chema la ralierea celor mai disparate cercuri în jurul unui program unic : oamenii de afaceri și sindicatele, populația de culoare și vechile cadre ale partidului, cei dornici să urce pe scara socială treptele către o viață decentă și cei ce vor să-și asigure privilegiile. Lozinca „Marii Societăți" era prezentată în diferite ambalaje pentru ca să le pară atrăgătoare tuturor. Pe măsură ce ea era abandonată în favoarea agresiunii din Vietnam, nemulțumirea se generaliza. Printr-o coincidență de cifre, cele 10 miliarde de dolari pe care guvernul „a omis" să le ceară la timp pentru războiul din Vietnam reprezintă nivelul maxim al cheltuielilor prevăzute pentru „Marea Societate". Absorbind fonduri care ar fi putut ajunge, altfel, la cei săraci, amenințîndu-i pe cei bogați cu majorarea impozitelor, obligînd la abandonarea tuturor promisiunilor guvernului, acest război este pe cale de a crea un nou consens în America și anume „consensul antijohnson". Aderă la el așa-zișii „porumbei", care s-au convins că președintele nu urmărește să pună capăt războiului prin tratative și, de asemenea, așa-zișii „ulii", care își dau seama că nu este în stare să-l cîștige. Dintre oamenii politici tind să se alăture „consensului antijohnson" cei ce ar prefera să se acorde o mai mare atenție alianței atlantice și cei înclinați spre promovarea coexistenței pașnice, adepții unei participări mai intense a S.U.A. la activitatea Organizației Națiunilor Unite și partizanii vechii orientări izolaționiste. Toți aceștia au ajuns la concluzia că principalul obstacol în calea obiectivului lor este implicarea militară — mereu sporită și lipsită de orice perspective — în Asia de sud-est.

„Criza de încredere" este deci, în esență, cu mult mai profundă decît pare la prima vedere. Opinia publică se consideră înșelată nu atît pentru că este informată trunchiat și înadins eronat despre evenimente, ci pentru că aceste evenimente sînt în contradicție cu ceea ce i s-a promis.

Atunci cînd își permit să pună sub semnul întrebării șansele președintelui Johnson de a fi reales în 1968 dacă războiul va continua, liderii democrați pornesc de la o premisă foarte simplă : poporul american dorește instaurarea păcii în Vietnam. Toți candidații vor făgădui acest lucru. Președintele Johnson este cel mai puțin susceptibil să fie crezut că va pune capăt războiului.

Va fi el oare al treilea președinte american din secolul nostru care să piardă o campanie în vederea realegerii ? Este prea devreme pentru a se face asemenea pronosticuri. Pînă în 1968 se pot schimba multe. Privirile corpului electoral sînt îndreptate însă într-o singură direcție : spre Vietnam care, direct sau indirect, afectează interesele fiecărui american.

Felicia ANTIP

■ CONVORBIRI ■ INTERVIURI

Arthur HAULOT

președintele Uniunii internaționale a organizațiilor oficiale de turism

1967 – anul turistic internațional

După cum se știe, la a XXI-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a fost adoptată propunerea Uniunii internaționale a organizațiilor oficiale de turism (U.I.O.O.T.) privitoare la proclamarea anului 1967 ca „an turistic internațional", rezoluție la care România este coautoare. Revista **Lumea** s-a adresat domnului Arthur Haulot, președintele U.I.O.O.T., solicitîndu-l să vorbească cititorilor noștri despre organizarea și obiectivele acestei acțiuni internaționale.

— Cum s-a ajuns la organizarea „anului turistic internațional" ?

— În urma dorinței exprimate de a XIX-a adunare generală a U.I.O.O.T., în octombrie 1965, la Ciudad de Mexico, Consiliul Economic și Social al Națiunilor Unite (E.C.O.S.O.C.) a recomandat celei de a XXI-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. să proclame anul 1967 drept an internațional al turismului. Cu acest prilej, a fost subliniat odată mai mult faptul că activitatea organismelor naționale de turism înlesnește cunoașterea, apropierea și reciproca prețuire a oamenilor de pretutindeni. Recunoscîndu-i-se în mod solemn aceste atribute și prin consacrarea venită din partea celui mai înalt for cu caracter mondial — Organizația Națiunilor Unite — turismul are perspectiva de a cunoaște o dezvoltare tot mai largă pe plan social, economic, educativ și cultural, ca admirabil vehicul de legătură nemijlocită între oameni și popoare. Fără îndoială că un an internațional destinat turismului — adoptat oficial și unanim — facilitează în practică o comprehensiune activă a tuturor popoarelor lumii, ceea ce nu poate decît să favorizeze cooperarea internațională și o mai bună cunoaștere a patrimoniului diferitelor civilizații, indiferent pe ce emisferă ar fi situate. Aș putea afirma chiar, cu prilejul acestui agreabil contact cu publicul românesc, înlesnit de revista *Lumea*, public a cărui ospitalitate este larg recunoscută, că noi socotim în mod simbolic turismul drept un adevărat „pașaport al păcii". Făcînd această caracterizare, ne gîndim că turismul slujește relațiile pașnice între toate popoarele, între toți locuitorii planetei noastre.

— Au existat considerente speciale pentru care alegerea a căzut asupra anului 1967 ?

— La originea acestei alegeri s-a avut în vedere că anul calendaristic 1967 cuprinde o serie de manifestări și aniversări care angajează și interesează multe națiuni. Fiind situate pe teritorii foarte diverse, programele în cauză vor putea fi urmărite prin intermediul turismului de oameni din diferite regiuni ale globului. Cîteva exemple : semicentenarul Uniunii Sovietice ; expoziția universală de la Montreal ; mileniul Bagdadului ; patru secole de la întemeierea orașului Caracas, capitala Venezuelei.

Desigur că aceste manifestări nu epuizează seria considerentelor care au determinat alegerea anului 1967 ca an al turismului internațional. Cert este că el a fost ales și datorită marelui interes pentru turism existent în toate țările, datorită dorinței generale de a consolida și mai mult acest „pașaport al păcii".

— Dacă obiectivele propuse vor fi atinse, socotiți oare că „anul turistic internațional" ar putea deveni o manifestare periodică, cum sînt, de exemplu, olimpiadele sau expozițiile universale ?

— Nu știu încă dacă ne vom gîndi să reînnoim periodic această manifestare rezervată anului 1967. Ceea ce vă pot spune este că acțiunea din 1967 nu va trebui să înceteze o dată cu sfîrșitul acestui an, cu atît mai mult cu cît ea este rezultatul unui imens efort de informare, de organizare și de dezvoltare a turismului în general.

— Ce ne puteți spune despre prezența României pe harta turistică internațională ?

— Sîntem convinși că România, una din țările coautoare ale rezoluției O.N.U. și sprijinitoare a ideii „anului turistic internațional", va aduce o contribuție activă în acest domeniu, în care a manifestat prețioase inițiative și a demonstrat mari posibilități. Cu acest prilej, sînt convins, va crește și mai mult numărul vizitatorilor străini atrași de pitorescul țării dv. și de dezvoltarea ei economico-socială care a stîrnit un atît de larg ecou internațional. „Anul turistic internațional" va pune și mai mult în valoare numeroasele dv. bogății artistice, etnografice și naturale, frumusețí despre care se povestește că sînt țesute cu firul de aur al basmului popular românesc.

De altfel, România este membră a Comisiei mixte europene însărcinată cu organizarea „Anului turistic internațional". Alături de alte țări europene, România a hotărît ca în anul 1967 să primească turiști fără obligativitatea vizei, din acele țări europene sau extraeuropene care vor aplica principiul reciprocității.

V. FIROIU

ANCHETA INTERNAȚIONALĂ A REVISTEI NOASTRE

PRIVIND SPRE 1967

Care au fost evenimentele semnificative ale anului internațional 1966? Ce perspective se întrevăd pentru evoluția situației politice în 1967? Ce preocupări s-au manifestat în viața socială și economică? Continuăm să publicăm în acest număr răspunsurile sosite la redacție

ATENA

Dezvoltarea relațiilor interbalcanice

Alexandros FILIPOPOULOS
redactor șef al ziarului **Mesimvrini**

Multe ziduri s-au clătinat și multe prejudecăți s-au năruit în anul ce s-a scurs. Un vînt nou începe să sufle de la un capăt la altul al Europei. Teama și neîncrederea, care pînă nu de mult au slujit drept busolă nu numai unor guverne, dar și unei părți a opiniei publice din unele țări europene, cedează locul, încetul cu încetul, unui dialog creator, înțelegerii și colaborării fără rezerve între țările cu sisteme social-politice diferite. În vecinătatea noastră, în Balcani, prieteniile se dezvoltă într-un ritm constant. Relațiile comerciale se înmulțesc, iar cunoașterea reciprocă a popoarelor noastre se adîncește tot mai mult. Optimismul a început să umple inimile oamenilor simpli. Coexistența și respectul reciproc în această mică zonă geografică dovedesc că se poate asigura pacea într-un mod pozitiv și se poate contribui la dezvoltarea economică și propășirea acestor țări — obiective urmărite cu consecvență de statele noastre.

În ceea ce privește îndeosebi relațiile greco-române, popoarele noastre sînt sigure — în măsura în care un ziarist este în stare să aprecieze — că s-a semnalat o îmbunătățire substanțială. În această privință, s-au dovedit hotărîtoare două elemente. Primul, vizita în Grecia a premierului român, Ion Gheorghe Maurer, și a ministrului de externe, Corneliu Mănescu. Al doilea, acordul privind rezolvarea problemelor financiare dintre cele două țări.

Așteptăm ca în noul an, relațiile internaționale să evolueze sub semne și mai favorabile. Recenta hotărîre a Consiliului N.A.T.O., prin care fiecare membru al acestei alianțe este, în sfîrșit, lăsat liber să-și dezvolte relațiile și contactele cu țările Europei răsăritene, constituie un pas încurajator. Chiar și guvernele care ezitau — poate din cauza unor angajamente asumate anterior — să ia acele inițiative mai hotărîte, pe care le impun interesele lor naționale și economice, își văd acum mîinile dezlegate. Aceste guverne pot acum acționa mai liber pe arena politicii internaționale și negocia probleme ale dezvoltării relațiilor lor cu țări aparținînd unor regimuri diferite.

În Grecia, situația politică de oarecare confuzie, care dăinuie de un an și jumătate, se apropie de sfîrșit. Toate prevederile conduc la concluzia că, după o schimbare de guvern, vor urma în curînd alegeri legislative. Pronosticurile precise sînt desigur hazardate. Se pot exprima numai speranțe în direcția micșorării tensiunii diferendelor politice și trecerii țării la exclusiva îndeletnicire de dezvoltare economică și îmbunătățire a relațiilor ei cu țările vecine.

Atena. Clădirea parlamentului

Harold Wilson la ultima sa confruntare cu reprezentanții sindicatelor britanice

LONDRA

Dezbateri economice în prim plan

Richard CLEMENTS

redactor șef al săptămînalului **Tribune**

Anul 1966 a fost un an crucial atît pentru guvernul laburist cît și pentru mișcarea laburistă. Din punct de vedere politic, el a marcat unele realizări, pe plan economic a însemnat o serie nesfîrșită de retrageri mai degrabă tragice.

După aproape doi ani de guvernare, cu o majoritate fragilă în Camera Comunelor, partidul laburist s-a prezentat din nou în fața urnelor în martie. Rezultatul a fost o victorie categorică. Guvernul a dobîndit o majoritate foarte confortabilă, iar conservatorii au fost obligați să se retragă în dezordine. Se poate spune că victoria din martie 1966 a laburiștilor a dat dreptate acelora care sugerau că în societatea politică britanică s-a produs o schimbare.

În ce a constat această schimbare ? Este vorba de faptul că, în ciuda lipsei de stabilitate existentă în politica britanică, se manifesta de fapt o tendință spre o perioadă mai îndelungată de deținere a puterii de către laburiști. Partidul conservator, care reușise să se adapteze după înfrîngerea din perioada imediat postbelică, se trezește acum dispunînd de un sprijin redus în țară și are de făcut față unor dispute de amploare în înseși rîndurile sale. Cu toată schimbarea în conducere și cu toată încercarea de a da partidului conservator o imagine mai modernă, se consideră că el dispune de puțină influență în rîndurile alegătorilor.

În tot cursul anului, rîndurile divizate ale partidului conservator au fost în imposibilitate să creeze o opoziție reală față de guvernul laburist. Unii au dorit să-i vadă pe conservatori revenind la tradiționala lor apărare de „laisser faire", în timp ce alții ar fi vrut să adopte un gen mai rezonabil de planificare, fără un amestec fundamental în problema proprietății asupra industriei. Ei au discutat mai mult între ei decît cu guvernul și cea mai mare parte a atacurilor îndreptate împotriva guvernului au fost respinse cu ușurință. Se poate spune, pe bună dreptate, că partidul conservator este atît de preocupat de propriile sale probleme, încît este în imposibilitate să înțeleagă dezbaterile fundamentale care au apărut în societatea britanică de astăzi.

Pentru guvernul laburist, refluxul s-a produs în iulie. În perioada mandatului din 1964 și între alegerile generale din 1966 și iulie, guvernul a fost în măsură să „dirijeze" economia fără prea multe dificultăți. Dar în iulie 1966, s-a produs o schimbare fundamentală în politica sa. S-a revenit, în esență, la politica ortodoxă și tradițională a deflației, în scopul de a rezolva problema balanței de plăți care este legată mai degrabă de poziția politică a Angliei în lume, decît de forța sa economică ca atare.

În trecut, Anglia a mai avut de suferit de pe urma acestui gen de criză. Într-adevăr, atît în 1957 cît și în 1961, guvernele conservatoare au tratat o problemă similară prin metode deflaționiste. Apare acum clar, în momentul în care guvernul laburist urmează politici oarecum similare, că oricît au cîștigat laburiștii din punct de vedere politic, ei întîmpină încă dificultăți în a schimba tiparul economic al Angliei.

S-ar putea ca unii să sugereze că acest lucru se datorește faptului că guvernul laburist nu intenționează cu adevărat să aducă modificări în structura economică fundamentală a Angliei. Realitatea este că prea multe persoane din cadrul guvernului au capitulat în fața presiunilor exercitate de instituțiile economice ortodoxe din Anglia.

Este clar însă că mișcarea laburistă nu va lăsa guvernul laburist să dea uitării intențiile sale inițiale. În ultimele trei luni, cea mai puternică opoziție față de politica guvernului s-a manifestat dinăuntrul mișcării laburiste. În special sindicatele opun rezistență sporirii șomajului pe care politica deflaționistă o provoacă în mod inevitabil. Această opoziție are șanse să crească tot mai mult în următoarele luni și presupun că guvernul va ține seama de asemenea presiuni. În acest caz însă, el va întîmpina opoziția instituțiilor capitaliste care consideră că deflația constituie singura cale de a rezolva problemele economice ale Angliei. La un moment dat, guvernul va trebui să aleagă pe care anume dintre părți o va sprijini. După părerea mea, el va trebui să acorde pînă la urmă mișcării laburiste mai multă atenție decît o face astăzi.

Cîmpul de bătălie hotărîtor în această privință îl va constitui, probabil, politica prețurilor și veniturilor. Pînă acum, guvernul a fost mai preocupat să oprească ceea ce el numește inflația salariilor, decît să rezolve problema mai amplă și mai importantă a întregii structuri a prețurilor. Într-adevăr, pentru ca politica prețurilor și veniturilor să reușească, ea trebuie să pună în discuție determinismul prețurilor și salariilor în cadrul unei societăți capitaliste.

Unii lideri ai sindicatelor consideră politica prețurilor și veniturilor pur și simplu ca o măsură restrictivă în domeniul lor tradițional de activitate. Pentru ca această reprezentare să fie contestată, ar trebui ca guvernul să dea un atac împotriva mecanismului prețurilor. Este interesant de notat că unele dintre cele mai importante organizații patronale din Anglia se arată foarte nemulțumite chiar față de primii pași șovăitori pe care guvernul i-a făcut în această direcție.

În felul acesta, viitoarea controversă politică în Anglia se clarifică în tot mai mare măsură. Partidul conservator participă într-o măsură redusă la marea dezbatere, cu excepția problemelor de politică externă și a unor chestiuni de felul Rhodesiei, domeniu în care continuă să apere ultimele vestigii ale vechii ordini imperiale al cărui campion a fost odinioară. Dar diferitele forțe din cadrul mișcării laburiste britanice se vor ciocni în mod inevitabil și mult mai adeseori.

Într-adevăr, pentru mișcarea laburistă britanică devine tot mai clar că o simplă transmitere a puterii prin mijloace politice continuă să mențină largi zone ale societății sub controlul forțelor reacționare. Mișcarea laburistă trebuie să-și îndrepte acum atenția spre felul în care aceste forțe pot fi neutralizate și felul în care poate fi întărit controlul public asupra economiei.

În acest articol am vorbit prea puțin despre politica externă britanică. Motivul este foarte clar. Pînă nu se va ajunge la un rezultat în dezbaterile privitoare la viitorul profil economic al Angliei, există, după opinia mea, puține șanse să se producă vreo schimbare de atitudine față de politica externă. Dacă discuțiile economice în Anglia se vor îndrepta pe calea preconizată de elementele progresiste din cadrul mișcării laburiste, atunci politica externă se va schimba și ea.

VARȘOVIA

La început de an

Artur HAJNICZ
redactor al ziarului Zycie Warszawy

Cum să distingi și să definești esențialul din masa variată de amănunte și fapte a anului care a trecut ? Evenimentele ar putea fi încadrate cel puțin în două sfere mari : în sfera problemelor mondiale și în cea a problemelor mai apropiate nouă, europene.

Dintre problemele general-mondiale, pe primul plan se situează războiul din Vietnam. Acest război nedeclarat nu are cu siguranță caracterul unui conflict local, întrucît prin extinderea efectelor sale el primejduiește întreaga lume. Acest război se desfășoară într-un punct din cele mai nevralgice ale globului și anume într-o zonă de contingență a lumii socialiste cu cea capitalistă. Totodată, el este războiul celui mai bogat stat din lumea capitalistă împotriva unui stat mic însă curajos.

Cu toate încercările Statelor Unite de a-și consolida pozițiile, rezultatul este contrar. Crește izolarea S.U.A., iar războiul din Vietnam a devenit una din cauzele principale ale crizei N.A.T.O. Franța și alte state membre ale alianței atlantice resping aventura americană, pe care ele însile nu o acceptă. Ele nu vor să fie atrase în vîrtejul evenimentelor provocate de interese străine într-o regiune foarte îndepărtată.

În anul care a trecut s-au manifestat simptome de îmbunătățire a situației internaționale ; dar mulți pași pe linia păcii, multe eforturi care tindeau spre destinderea încordării și apropierea reciprocă au rămas fără rezultat, deoarece bombele americane continuă să cadă pe orașele și satele unui stat socialist — R.D. Vietnam.

Deși aproximativ așa s-a prezentat, în linii generale, în anul care a trecut, sistemul de relații internaționale, problemele politice ale continentului nostru european nu au fost în întregime subordonate acestui curs. Printre faptele politice fundamentale care au caracterizat în anul 1966 situația europeană, în primul rînd ar putea fi menționată ieșirea Franței din structura integrată a N.A.T.O.

Criza din N.A.T.O., după cum am arătat, se leagă într-o anumită măsură de războiul din Vietnam, întrucît ieșirea Franței a constituit expresia atît a protestului cît și a temerii în fața extinderii și consecințelor războiului din Extremul Orient. În același timp au acționat motivele naționale și europene. Președintele de Gaulle nu a vrut să subordoneze, în continuare, suveranitatea franceză Statelor Unite. În același timp, el a respins, ca fiind neactuală și neadevărată, teza privitoare la „amenințarea comunistă" care constituie fundamentul ideologic al alianței atlantice. Pașii întreprinși de Paris au zdruncinat temelia politică și strategică a întregii alianțe.

Întărirea poziției Franței, care s-a ridicat împotriva N.A.T.O., este un fenomen semnificativ. Parisul a reușit să obțină aceasta nu datorită faptului că a ieșit din N.A.T.O., ci ca rezultat al faptului că în perioada de „înghețare" a relațiilor Est-Vest el a inițiat un dialog cu statele socialiste ale Europei și a desfășurat o activitate de coexistență pașnică în politica sa. Această poziție se situează pe linia unicei soluționări reale a problemelor europene și mondiale.

O anumită rezonanță a acestor evenimente a constituit-o profunda criză politică din R.F.G., a cărei expresie exterioară a fost căderea guvernului Erhard. Întreaga concepție politică a R.F.G., de la nașterea acestui stat, își avea ascuțișul îndreptat împotriva Răsăritului și se baza pe o serie de pretenții care perturbau stabilitatea politică a Europei.

Între timp, desfășurarea evenimentelor din anul 1966 a subminat întreaga această concepție. N.A.T.O. a suferit un proces de dezintegrare și se examinează problema retragerii unei părți din unitățile militare americane și britanice staționate în R.F.G.

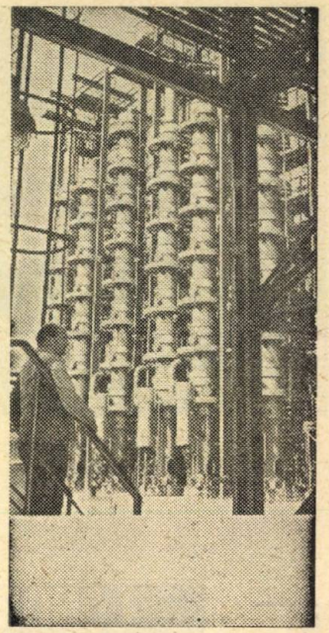

R. P. Polonă. Fabrica de acrilonitril de la Tarnow, destinată producției firelor artificiale de lînă

După criza cabinetului vest-german a apărut o nouă coaliție guvernamentală pe o bază parlamentară largă, care dorește să demonstreze lumii elasticitatea sa politică însă, în același timp, ea nu a renunțat pînă acum la unele din concepțiile vechi.

În concluzie, desfășurarea evenimentelor politice în anul 1966 nu a avut de loc un sens univoc. Alături de nori negri și neliniștitori au apărut, de asemenea, în primul rînd pe orizontul european, momente de înseninare.

Mesaje pe adresa redacției

P. Lamartine YATES

reprezentantul regional al F.A.O. pentru Europa

Cu prilejul vizitei mele în România, în calitate de reprezentant al F.A.O., am constatat cu cea mai mare plăcere energia și entuziasmul cu care guvernul și poporul român urmăresc modernizarea agriculturii. Am fost, de asemenea, impresionat de larga răspîndire a informațiilor cu privire la problemele țărilor în curs de dezvoltare și la campania mondială a F.A.O. împotriva foamei.

Cu prilejul Anului Nou, doresc poporului român noi succese pe calea progresului și prosperității.

Maurice DESTENAY

ministru de stat, primarul orașului Liège (Belgia)

Folosesc prilejul oferit de revista **Lumea** pentru a exprima recunoștință multor prieteni din România și, în același timp, pentru a saluta poporul curajos și muncitor al țării dumneavoastră.

Aș dori să declar că voința de pace a națiunii române, adeseori exprimată de conducătorii săi, este pe de-a-ntregul împărtășită de noi. Nu vom obosi niciodată repetînd că viitorul lumii nu va fi fericit decît în coexistența pașnică.

Urarea mea cea mai sinceră este ca, în anul 1967, românii și belgienii să-și înmulțească eforturile menite să consolideze pacea. Urez, totodată, ca pacea să permită frumoasei dumneavoastre țări să-și urmeze dezvoltarea ei morală și materială.

COPENHAGA

Preocupări interne și externe

Hans Helmuth JESPERSEN
redactor la ziarul **Aktuelt**

În Danemarca, anul 1966 s-a încheiat cu speranțe diminuate în ce privește situația economică, și sporite în ce privește situația politică pe continent. Să exemplificăm :

Nu se poate spune că prin ultimul său raport adresat guvernului, privind posibilitățile unor noi creșteri ale veniturilor — fără prejudicierea bilanțului economiei daneze în viitorii ani — conducerea Consiliului economic guvernamental (profesorii Iversen, Gammelgaard și Oelgaard) a contribuit la buna dispoziție a perioadei sărbătorilor.

Deși „cei trei înțelepți", cum sînt numiți în general profesorii, au declarat guvernului în septembrie că o bază sănătoasă pentru o creștere a veniturilor — în cadrul negocierilor pentru salarii din primăvara anului 1967 — ar fi un spor de 2 la sută, acum ei au contraatacat cu diverse calcule și argumente, afirmînd că salariaților nu li s-ar putea acorda absolut nici un spor de salariu.

„Înțelepții" porneau inițial de la premisa că Danemarca ar putea, fără a prejudicia posibilitățile de concurență ale exportului, să suporte o majorare a prețurilor interne de pînă la 3 procente. Printr-o productivitate mărită s-ar fi realizat o creștere reală a producției cu alte 3 procente, astfel încît această creștere precum și majorările de prețuri să justifice un spor de salarii de pînă la 6 procente. Așa se aprecia în septembrie ; acum însă aceste calcule nu mai sînt recunoscute valabile și expertiza guvernamentală arată că nu vor exista bazele unor concesii, atunci cînd va sosi momentul negocierii acordurilor colective. Toate acestea pot provoca mari dificultăți pe piața dănezâ a brațelor de muncă în primăvara viitoare și vor ridica probabil o serioasă problemă a cărei soluționare va clarifica politica internă a guvernului. Acestea sînt problemele ridicate de verdictul așa-numiților „înțelepți" : verdict care nu pare să fi surprins nepregătit guvernul Krag.

Se pare că noul guvern, creat pe baza alegerilor din noiembrie, se consideră destul de puternic pentru a rezista unor dure negocieri în problema salariilor, precum și eventualilor critici în probleme interne ; se consideră că inevitabila dispută nu poate duce la o criză guvernamentală. Jens Otto Krag a știut bine ce face cînd a fixat alegerile pentru luna noiembrie. El voia să-și creeze o poziție mai puternică tocmai în vederea unei asemenea situații — și așa s-a și întîmplat, deoarece acum el poate face față acestei situații și lua măsuri cu ajutorul unei majorități în parlament.

Pe frontul politicii externe, cercurile politice daneze insistă asupra necesității de a revizui pactul N.A.T.O. Trebuie elaborate noi țeluri politice. Ziarele și publicațiile principale din Copenhaga acordă o atenție susținută acestei chestiuni.

În general, se arată că astăzi condițiile nu mai sînt aceleași ca la crearea pactului în 1949. Danemarca apreciază că întreaga alianță N.A.T.O. trebuie supusă unor modificări profunde, în lumina relațiilor îmbunătățite cu Europa răsăriteană.

Cercurile conducătoare din Danemarca au urmărit cu satisfacție evoluția tendințelor de modificare a N.A.T.O. Se subliniază, de asemenea, că în comunicatul N.A.T.O. a fost menționată — în mare măsură datorită insistențelor daneze — tendința de intensificare și îmbunătățire a relațiilor cu țările Europei răsăritene în domeniile politic, economic, științific, cultural. Această formulare indică destul de clar distanța între tendințele unor țări din N.A.T.O. astăzi, în raport cu preocupările din 1949.

Există toate condițiile ca guvernul danez să-și dezvolte multilateral relațiile cu țările Europei răsăritene ; în această direcție au acționat, de pildă, Danemarca și România în cursul anului care s-a încheiat.

Tinere algeriene salutînd printr-o demonstrație simbolică măsurile luate de guvern în sprijinul dezvoltării învățămîntului public

ALGER

În pregătirea reformei agrare

Hadj AYAD
redactor șef adjunct al ziarului **El Moudjahid**

Anul 1966 s-a caracterizat în Algeria prin numeroase succese. Angajamentele luate de guvernul instaurat după 19 iunie 1965 prind viață. Eforturile actuale sînt îndreptate spre decolonializarea legilor și a structurilor moștenite din trecut. Ele se traduc concret prin măsuri de natură să contribuie la întărirea puterii statului nostru atît în domeniul politic, cît și în cel economic. Pentru aceasta însă trebuie să străbatem mai multe etape ale căii socialiste de dezvoltare, singura care asigură bunăstarea și prosperitatea poporului.

O dată cu zorile noului an, revoluția algeriană intră într-o nouă fază a istoriei sale glorioase. Au fost concepute noi structuri, noi legi, pentru a asigura reconstrucția din temelii a țării.

Printre hotărîrile luate în cursul anului 1966, două reținem în mod deosebit atenția : noua organizare comunală și reforma agrară.

Noua organizare comunală va consolida bazele statului ; ea va înzestra comuna de mîine cu largi prerogative în toate domeniile și îi va permite să joace un rol esențial în opera de construcție a țării. În această perspectivă, comuna prefigurează, prin organizarea și funcționarea ei, noi structuri instituționale ale statului în care ea reprezintă o entitate fundamentală.

Dispunînd de organe de elaborare, de hotărîre și execuție, comuna va avea posibilitatea să ducă la bun sfîrșit numeroasele sale sarcini. Singura limită pe care ar putea-o cunoaște rezidă evident în respectarea orientării generale definite de Frontul de Eliberare Națională și legislația de stat. Pe plan organic, comuna își va exercita puterile prin hotărîrile luate de consiliul comunal, ales prin vot universal și dintr-un număr de candidați propuși de F.L.N. și organizațiile de masă. În acest context, expresia „responsabilitatea pornește de la bază" capătă semnificația ei deplină. Participînd di-

rect la rezolvarea problemelor care stau în fața comunei, toți cetățenii vor putea lua parte în mod conștient și eficace la construcția și dezvoltarea țării.

Anul 1966, după cum sublinia președintele Consiliului Revoluției, Houari Boumedienne, a fost și anul studierii proiectului reformei agrare. Reforma agrară are drept obiectiv lichidarea marii proprietăți private și prin aceasta promovarea socială a lumii rurale. Ea va intra în vigoare în cursul anului agricol 1967 și va fi destinată, în prima etapă, mai precis în faza demarajului economic al țării noastre, să joace un rol primordial pe mai multe planuri : producția, folosirea pe scară mai largă a forței de muncă (prin aceasta, reducerea numărului de șomeri agricoli) și realizarea de economii. Reforma agrară va crea, fără îndoială, posibilități sporite și dezvoltării altor sectoare de activitate. Desigur, aplicarea acestei reforme necesită un oarecare timp și evidente eforturi.

Piatră unghiulară a dezvoltării țării noastre, reforma agrară se înscrie în logica și contextul principiilor revoluției noastre. „Pămîntul aparține celor care l-au eliberat și-l muncesc" rămîne laitmotivul care caracterizează această reformă agrară. Algeria nouă nu mai poate tolera ca o minoritate să posede mii și mii de hectare de pămînt. Limitarea proprietății funciare, lucrarea pămîntului în cooperative se înscriu în aceeași perspectivă ca și naționalizarea bogățiilor naturale ale țării și a principalelor mijloace de producție.

Asigurarea unui echilibru între sectorul tradițional (agricol) și cel modern, creșterea producției agricole, folosirea întregii forțe de muncă din agricultură, ridicarea nivelului de trai al cetățenilor, într-un cuvînt promovarea socială a lumii agrare, iată doar cîteva din principalele obiective vizate de reforma agrară.

CIUDAD DE MEXICO

Se destramă miturile, se impun realitățile

Luiz SUAREZ
redactor politic al revistei **Siempre**

Privită din pragul anului 1967, panorama politică latino-americană din 1966 nu apare numai cu atributele trecutului. Multe din evenimentele anului 1966 sînt încă în stare evolutivă, luate atît aparte cît și în ansamblul lor. Există o lege a evenimentelor istorice, care nu ne permite să spunem, așa cum facem în familie sau între prieteni : „An nou, viață nouă". În America Latină, ca și în alte țări ale lumii, trebuie să continuăm, în anul cel nou, înfruntarea unor situații vechi.

A devenit un obicei să se vorbească despre America Latină în general, luată în ansamblu. Țările continentului au o serie de probleme comune, dar în același timp, considerațiile trebuie să aibă în vedere atît trăsăturile comune ale unor grupuri de țări, cît și specificul dezvoltării fiecăreia dintre ele.

Totuși, dacă am aborda, deocamdată, problemele mai generale ale țărilor latino-americane, am putea desprinde unele concluzii semnificative. Constatăm, în primul rînd, că deși factorii stagnării și forțele ei promotoare au acționat cu intensitate, obținînd anumite succese, aceste forțe au eșuat în tentativa lor de a-și menține în întregime pozițiile dominante. Fapt este că în țările latino-americane există o efervescență tot mai puternică a forțelor atașate cauzei progresului și independenței naționale. Iar reacțiunea — a cărei expresie culminantă o reprezintă acțiunile imperialismului nord-american — a trebuit să bată deseori în retragere și să înfrunte rezistența popoarelor, care condamnă aceste acțiuni.

Organizația Statelor Americane (O.S.A.) care — prin susținerea intervenției împotriva Republicii Dominicane — a apărut și mai vizibil ca un instrument al dominației nord-americane, nu a reușit, în 1966, să se redreseze de pe urma discreditării sale. Guvernul mexican s-a opus intervenției (se știe că Mexicul a respins și alte măsuri nejuste adoptate de Organizația Statelor Americane, menținînd — în pofida unei hotărîri a O.S.A. — relațiile sale diplomatice cu Cuba). Atitudini ca aceea a guvernului mexican și a altor guverne latino-americane care, în prezent, tind să nu mai accepte dictatul nord-american în cadrul O.S.A., dovedesc că — în ciuda relațiilor economice și de alt tip care le leagă de Statele Unite — există posibilitatea promovării unei politici independente față de S.U.A. Asemenea poziții sînt în deplină concordanță cu demnitatea națională a popoarelor latino-americane.

Discreditarea O.S.A. se accentuează și datorită faptului că înșeși guvernele care sprijină pozițiile S.U.A nu pot, prin forța împrejurărilor, să pună semnul egalității între interesele proprii ale popoarelor din țările respective și politica Departamentului de Stat în America Latină. În 1966, la reuniunea O.S.A. de la Ciudad de Panama — convocată pentru inițierea unor reforme în relațiile economice interamericane — s-au făcut auzite numeroase voci care au cerut ca O.S.A. să participe mai intens la impulsionarea dezvoltării economice și sociale a continentului. Mai mulți delegați latino-americani au accentuat că trebuie să înceteze tendința — imprimată de S.U.A. — de a transforma O.S.A. într-un organism-jandarm, opus mișcărilor revoluționare, realizării reformelor sociale. Organizația Statelor Americane trebuie să înceteze de a mai fi ceea ce, în limbaj curent, se cunoaște sub denumirea „Departamentul coloniilor Statelor Unite în America Latină".

În contextul disputelor despre viitorul O.S.A. s-a evidențiat nemulțumirea latino-americanilor față de „Alianța pentru progres". Această instituție, inițiată de Statele Unite, fusese prezentată ca o pîrghie de emancipare economică și socială a țărilor latino-americane, cu sprijinul S.U.A. Dar construirea cîtorva șosele, a cîtorva cartiere și poduri, combaterea tînțarilor purtători de paludism, nu au produs nici o schimbare esențială în situația economică și socială a celor peste 200 de milioane de locuitori ai țărilor latino-americane, membre ale O.S.A. Creșterea economică pe cap de locuitor este sub nivelul sporului demografic, iar 70 la sută din populație este analfabetă.

Pretinsul sprijin al S.U.A. pentru înfăptuirea unor „reforme economice și sociale" în America Latină a mascat planul nord-american de menținere a influenței Statelor Unite în această zonă. Lozincile „reformelor" au fost lansate pentru a contracara mișcările revoluționare și au fost uitate cu totul în situațiile cînd S.U.A. au putut asigura „ordinea" dorită de ele cu ajutorul unor regimuri militariste. Astfel, mitul ajutorului american, mitul despre pretinsa identificare a politicii Washingtonului față de țările Americii Latine cu interesele reale ale acestor țări se destramă tot mai mult. Iar realitățile dure ale situației economice și sociale din aceste țări se impun tot mai pregnant.

Acest lucru a fost relevat și la reuniunea de la Buenos Aires a Comitetului Interamerican Economic și Social. Ca atare, ciocnirile de poziții au devenit și ele mai evidente. Dezbaterea, ceva mai concretă, a „ajutorului" nord-american a prilejuit din partea delegației S.U.A., o reacție care, prin ea însăși, subliniază caracterul și scopurile acestui așa-zis ajutor. Cererea, formulată aici de S.U.A., de a investi în bunuri nord-americane cel puțin 90 la sută din sumele pe care Statele Unite le împrumută Americii Latine, tinde să mențină acest continent în situația de piață aproape exclusivă pentru produsele nord-americane și să restrîngă mișcarea producției latino-americane spre piețe mai convenabile. Astfel, capitalul nord-american încearcă să-și asigure în continuare

piața noastră pentru mărfuri din S.U.A., vîndute scump, și pentru achiziționarea de materii prime, la prețuri scăzute ; este cazul bumbacului mexican, al cafelei braziliene și columbiene etc. etc.

Divergențele pe tărîmul legăturilor economice interamericane au generat, în 1966, ideea de a se programa o întîlnire a șefilor de state de pe întregul continent. Este vorba de un fel de „O.S.A. la înalt nivel", cu o mai mare capacitate rezolutivă ca aceea a conferințelor de cancelariat. Reuniunea ar urma să dezbată probleme legate de „dezvoltarea Alianței pentru progres". Viziunea nord-americană asupra acestei „dezvoltări" diferă însă de punctele de vedere care pornesc de la interesele economice proprii ale țărilor latino-americane. Se pare că, la reuniunea șefilor de state, membre ale O.S.A., programată pentru martie 1967, se va discuta și problema formării unei mari piețe latino-americane. Cu S.U.A. sau fără S.U.A. ? Și dacă împreună cu S.U.A., în ce condiții ? Sînt întrebări care își așteaptă răspunsul.

Anumite întreprinderi latino-americane, formate aparent pentru apărarea producției și comerțului continental, se înfruntă cu realitatea penetrării în cîmpul lor de acțiune — și chiar în interiorul lor — a intereselor nord-americane : fie prin intermediul societăților care le controlează și al „oamenilor de paie" din țările respective, fie în mod deschis.

Reuniunea președinților din Columbia, Chile și Venezuela și a reprezentanților șefilor de state ai Ecuadorului și statului Peru (august 1966) a elaborat „Declarația de la Bogota" care reprezintă un timid efort defensiv în fața colosului nord-american. În cercurile oficiale din Mexic și din alte țări, această Declarație nu a suscitat un entuziasm prea mare, pentru că se limitează la proiectele unor schimbări în relațiile economice cu S.U.A., fără să se întrevadă și posibilitatea comerțului multilateral cu alte sfere ale lumii, mijloc eficace pentru obținerea unei independențe economice. Revista *Comercio Exterior*, organ al Băncii Naționale de comerț exterior din Mexic, scria : „Este notabil că în Declarația de la Bogota s-a subliniat dezechilibrul atît de marcat al relațiilor latino-americane cu exteriorul ; dar, în timp ce posibilitățile de a obține sporirea lor cu ajutorul S.U.A. li se acordă un număr considerabil de paragrafe, restul lumii abia dacă este pomenit pe alocuri sau se ignoră în mod olimpian".

În contextul politic latino-american, atît de intim legat de cel economic, s-a accentuat în 1966, compromiterea politicii nord-americane, ca o secheIă a brutalei sale intervenții de anul trecut la Santo Domingo. De atunci, S.U.A. depun multe eforturi pentru formarea oficială a așa-zisei „Forțe militare interamericane", al cărei prim pas, deși fără legalizarea întregii O.S.A., este propria-i prezență armată în Santo Domingo. Deși s-a anunțat retragerea trupelor nord-americane din Santo Domingo, au rămas încă și astăzi acolo ample reprezentanțe militare. „Forța interamericană" împotriva formării căreia votează în mod invariabil Mexicul, și cu care nu sînt de acord Chile, Uruguay și Venezuela, are menirea ascunsă a unor noi intervenții. Amenințarea potențială a unor noi intervenții, fățișe sau camuflate, a constituit și va constitui și în 1967 pericolul cel mai mare pentru forțele progresiste ale Americii Latine. Direct sau indirect, politica S.U.A. în America Latină se bazează tot mai mult pe existența unor regimuri forte, în care rolul hotărîtor îl au militarii. În unele țări — ca Guatemala și Venezuela — continuă luptele dintre trupele guvernamentale și forțele patriotice. Guvernul guatemalez al președintelui ales, Mendez Montenegro, nu s-a putut elibera de influențele armatei. Militarii exercită presiuni asupra vieții politice din multe țări ale Americii centrale — unde S.U.A. tind spre formarea unei „armate zonale" — precum și în Brazilia, Argentina și Paraguay. Totodată, în Chile și în alte cîteva țări, anul 1967 va înregistra evoluția evenimentelor începute pe tărîmul unor reforme economice și sociale. Dar asemenea eforturi se ciocnesc de realitatea puterii economice a monopolurilor nord-americane.

Așadar, după cît se poate prevedea, înfruntarea dintre reacțiune și forțele care reprezintă mersul înainte va continua și în 1967.

TEHERAN

Realizarea unor obiective de seamă

Kazem MASSOUDI
directorul ziarului **Ajang**

În anul care s-a încheiat, programul de reforme inițiat în ianuarie 1963, sub conducerea Șahinșahului, a continuat să dea roade, ceea ce a deschis noi perspective pentru progresul diferitelor sectoare ale vieții iraniene. Rezultatele acestei evoluții favorabile pot fi observate în diferite domenii. Procesul de lichidare a elementelor sistemului feudal a avut ca rezultat faptul că milioane de țărani au primit pămînt ; femeile se bucură astăzi de egalitate deplină în drepturi cu bărbații, știința și cultura pătrund în cele mai mici așezări rurale.

În anul 1966 s-au luat o serie de măsuri importante în vederea realizării obiectivelor înscrise în planurile de dezvoltare a Iranului. Noi unități industriale au început să producă. S-a continuat programul de înfăptuire a reformei agrare (obiectivele lui sînt acum îndeplinite aproape integral). Treisprezece mii de tineri au participat voluntar în anul 1966 la campania de alfabetizare a populației rurale. În același timp, Iranul a continuat să-și aducă contribuția la acțiunea pentru lichidarea analfabetismului în lume.

Țara noastră a semnat în 1966 noi acorduri de colaborare în domeniul agriculturii, industriei și culturii cu o serie de țări din Apus și Răsărit. În aceeași perioadă, Iranul a promovat o politică hotărîtă pentru creșterea producției naționale de petrol. În 1966, an în care și alte țări din Orientul Mijlociu au inițiat acțiuni în favoarea intereselor lor naționale, împotriva companiilor petroliere străine, Iranul și-a continuat cu fermitate drumul spre atingerea țelurilor pe care și le-a propus în acest sector.

În domeniul politicii externe, Iranul, credincios politicii sale de apărare a independenței naționale, a inițiat acțiuni concrete pentru strîngerea legăturilor de prietenie și colaborare cu toate țările care respectă principiul neamestecului în treburile interne ale altor state.

Un moment remarcabil în evoluția relațiilor externe ale Iranului l-au constituit vizitele întreprinse de suveranul iranian în acest an în România și în alte țări. Ele s-au soldat cu încheierea unor importante acorduri bilaterale și, în general, cu extinderea colaborării între Iran și statele respective. Colaborarea fructuoasă între Iran și România subliniază, o dată mai mult, faptul că Iranul, consecvent politicii de independență, este dornic să colaboreze în mod sincer și rodnic cu toate națiunile, indiferent de sistemul lor social-politic.

Personal împărtășesc convingerea că, în anii care vin, cele două popoare ale noastre vor continua să promoveze în interes reciproc colaborarea economică și culturală româno-iraniană.

Barajul „Mohammad Reza"

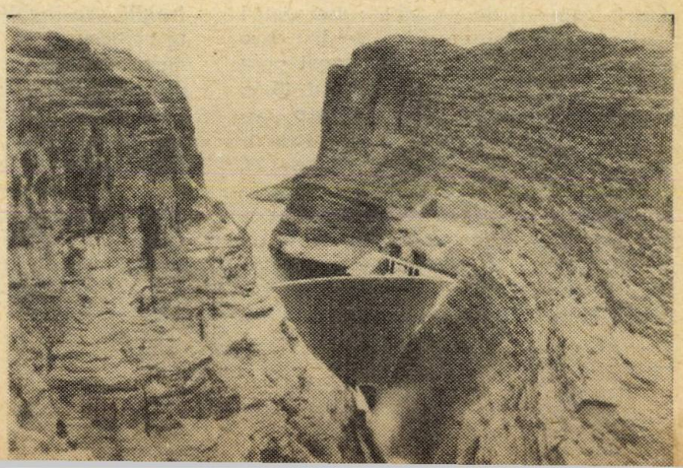

REPORTAJ PE GLOB

Un colț pitoresc al Amsterdamului

ȚARA „MĂRII DEFRIȘATE"

Un tablou al lui Jacob van Ruisdael : „Moara din Wijk bij Duurstede". Lumina difuză, ireală, împrumută peisajului o anume transparență, o anume intensitate secretă, amestec de tumult și exaltare conținută. Vegetația unduitoare, plutitoare parcă, se înfioară brusc, undeva, acolo unde norii se revarsă din văzduhul învolburat, imaginînd o lavină aeriană. Totul devine deodată labil, fluid — și parcă simți nevăzuta boare a mării și a furtunii, parcă deslușești nesfîrșitele întinderi de apă. Olanda este veșnic dependentă de mare și de maree, de imprevizibilul asediilor naturii, trăiește sub semnul meteorologiei.

Van den Gendt, prietenul meu olandez, îmi spune:

— În urmă cu cîteva sute de mii de ani, pe aici se aflau numai șiruri de ghețari. O gigantică explozie geologică i-a transformat în apă și teritoriul de azi al țării noastre a devenit un golf al Mării Nordului. Cînd apele s-au retras, în urma lor au rămas terenuri măcinate de eroziuni, un fel de farfurie scobită, cu marginile ușor ridicate — dunele de nisip de azi. Încă din vremea vînătorilor de reni și din epoca de piatră, oamenii de pe aceste meleaguri au luptat împotriva apelor, pentru care dunele nu constituiau un obstacol prea redutabil. În vestul și în nordul țării, digurile de protecție se întind pe o lungime de 1 800 kilometri. Marea le-a asaltat fără încetare, le-a smuls adesea, a inundat așezările omenești, s-a instăpînit mereu și mereu asupra pămîntului. Dar mereu și mereu, oamenii au reluat bătălia, au smuls apei pămînturile, au respins asalturile mării, au zăgăzuit revărsările fluviilor. De veacuri, lupta aceasta continuă fără răgaz. O luptă dură, inegală. Dar compensată prin calitatea pămînturilor, grase, rodnice, sănătoase. Polderele — cum le spunem noi.

Pămînturi întinse, uneori cu oaze de pădure, alteori monotone, parcă indecise, parcă gata să se scufunde din nou în mulțimea nesfîrșită a lacurilor și a canalelor, parcă gata să se smulgă ispitei apelor într-o impetuoasă zvîcnire spre ceruri. Este cea dintîi impresie pe care ți-o impune întîlnirea cu Olanda, țara aceasta cu o suprafață de 32 450 kilometri pătrați (din care două treimi se află sub nivelul mării), patria a 12 milioane de oameni în luptă cu apa, dintre care opt milioane locuiesc pe terenuri mai joase decît nivelul mării.

Cînd apar morile în peisajul neerlandez

În anii 800 ai e.n., apele erau înconjurate cu diguri de argilă și trestii, iar bătălia pentru cucerirea pămîntului se ducea pe apă, cu ajutorul plutelor. Fluxurile și furtunile de o clipă zădărniceau munca a luni de zile și stavila fragilă era înghițită de ape. Atunci lupta reîncepea, cu aceeași dîrză încăpățînare, iar zăgazurile se pregăteau să redea omului o scurtă, o efemeră speranță. Este preistoria trîntei cu apa. Patru secole după aceea, Olanda era un șir infinit de insule legate de diguri. Dar în anul 1421, Maas-ul rupe digurile, invadează polderele de la sud de Dordrecht, devastează 70 de sate și zvîrle în mare peste 10 000 de cadavre. Abia după aceea a mijit speranța, abia după aceea au apărut morile.

Utrecht-ul este traversat de două canale și o centură de apă îl înconjoară din toate părțile. Delft-ul are o aură romantică în tablourile lui Vermeer sau ale lui Pieter de Hooch, cu îngustele sale ulițe în pantă, cu podețele mărunte de piatră sau cărămidă, cu melancolicele căsuțe roșii, ale căror uși se scaldă în apele canalelor.

În Amsterdam, palatul regal este construit pe piloni, gara este înălțată pe piloni, marile artere comerciale și micile localuri din periferii sînt durate pe apă, sfidează apa de sub ele, drenată clipă cu clipă ca într-o halucinantă reeditare a legendei lui Sisif. Dar pentru ca toate acestea să existe, au trebuit să apară morile, vrednicele mori de vînt care aspirau apele, le înălțau spre un canal colector aerian, le deversau în marea vrăjmașă din care au venit.

Între lacul Slevo și lacul Wieringen, în Olanda septentrională, timp de 300 de ani, morile de vînt au supt apele prădalnice, au eliberat pămîntul, au făcut loc așezărilor omenești ; locuințe, ogoare, universități. Iar cînd a apărut pompa cu aburi, geniul omenesc a dominat stihiile naturii.

Pentru a crea polderele cu grîu de aur, cu pășuni de smaragd, cu vaci de dimensiuni neobișnuite, poporul acesta calm, calculat, auster și tenace a deplasat șapte miliarde metri cubi de pămînt într-o țară în care stăpînește apa. Din secolul al 18-lea, 570 000 de hectare au fost transformate, din lacuri și mlaștini, în ogoare roditoare. Secarea lacului Zuyderzee, începută în 1937, va reda agriculturii 225 000 hectare de pămînt.

„Planul Delta" — pe care-l poți urmări în acțiune la Hellevoetsluis, spre

sud de Rotterdam — va îngădui nu numai cucerirea a încă 100 000 hectare de pămînt, dar va înzestra Olanda cu o adevărată cetate inexpugnabilă, pavăză împotriva mareelor. De pe o insulă artificială, construită în inima mării, un uriaș dig de beton și metal va tăia brațele de apă ale turbulentei Haringvliet, marea mereu răscolită de furtuni. Autostrada care se conturează încă de pe acum, suspendată la 18 metri deasupra nivelului mării, avertizează că forța ciclopică a omului nu cunoaște stavile. Cînd lucrările se vor încheia, în deceniul al IX-lea al veacului nostru, apa nu va mai fi stăpînă, în „țara de jos", între Rotterdam, Gouda și Haga, acolo unde 60 la sută din populația Olandei muncește și trăiește la 6,50 metri sub nivelul mării. Pe fostele funduri de mare vor răsări orașele, satele, școlile, terenurile de sport, semănătorile și tractoarele, silozurile și teatrele, uzinele, viața.

La Rotterdam, peste drum de primărie, te întîmpină „monsieur Jacques". Sculptorul Wenckebach l-a conceput în redingotă lungă, încheiat de sus pînă jos, cu o expresie placidă și un ușor zîmbet ironic. Omul turnat în bronz de pe Coolsingel — artera principală a orașului — vrea să fie imaginea „olandezului tipic" și l-ar exprima perfect dacă privirea lui „monsieur Jacques" n-ar fi pierdută într-un abur de contemplație.

Piet Heyn din Rotterdam

În piața care îi poartă numele, se înalță statuia lui Piet Heyn, temut lup de mare, care a scufundat multe galioane spaniole în pragul veacului al XVII-lea. I s-a spus „veacul de aur" și Amsterdamul îi mai păstrează urmele, chiar dacă ușor prăfuite. Din capitala olandeză au pornit flotele faimoșilor „coate goale" care aveau să cutreiere mările și oceanele pentru a ajunge în Indii și în Japonia, pentru a croi drumuri noi între Capul Bunei Speranțe și Strîmtoarea Magellan. Piet Heyn, lupul de mare născut în pitorescul cartier rotterdamez al Delfshaven-ului, a contemplat desigur și el cu melancolie casele mărunte ale portului, valurile tumultuoase ale Maas-ului, depărtările cețoase și ademenitoare. Pe atunci, Rotterdam-ul era un port cu istorie săracă. Azi, numai New York-ul îi poate ține piept. Încă în urmă cu zece ani, în rada lui nu puteau pătrunde vase de 65 000 de tone. În 1969 va primi petroliere de 200 000 tone. În 1965, numeroase transatlantice au intrat în portul Rotterdam, iar pe cheiurile lui au fost descărcate 123 milioane tone de mărfuri. Urmașii lupilor de mare, ai „secolului de aur", nu și-au uitat tradițiile. Amsterdamul are drept blazon o navă comercială. Dar bătrîna „capitală lichidă" a „bancherului și antrepozitului Europei" a rămas în urma Rotterdamului.

Olanda nu înseamnă numai docuri, macarale, antrepozite, ci și Eindhoven, sediul uriașului electronicii : „Philips". După cum este Unilever și Royal Dutch. În Europa a bătut ceasul gazului natural. Germania federală și-a evaluat rezervele la 35 miliarde m.c., Italia — la 130 miliarde, Franța — la 300 miliarde. În nordul Olandei, la Groningen, s-au descoperit zăcăminte de peste 1 100 miliarde m.c. Metamorfoza se anunță : din țară a apelor, în țară a gazului natural. Pînă atunci însă...

O țară de canale. Numai polderul Wieringen măsoară 40 000 kilometri de canale. Sînt canale de drenare a apelor. Dar canalele sînt totodată hrana polderelor — canale de irigație care „mențin Olanda umedă" — hrana serelor, a nesfîrșitelor păduri de sere pe care le întîlnești în apropiere de Haga, în vecinătatea Dordrecht-ului și a Leydenului, între Rotterdam și Maasdijk mai cu seamă, pe zeci și sute de kilometri, înconjurate din toate părțile de apele canalelor, împletindu-se între canale, ca niște insule de sticlă și metal. Canale — căi de navigație, cu șlepuri încărcate de cărbuni, de lemne, de piatră, de oameni care nu cunosc tăria pămîntului. Canale care poartă din port în port vasele pline de legume, de fructe, de brînzeturi, ca și de flori.

La Keukenhof, lîngă Haarlem, pe 25 de hectare, se află 650 de specii de lalele — floarea națională a Olandei. La Aalsmeer, lîngă Amsterdam, șiruri nesfîrșite de bărci aduc, pe apa canalelor, sute de mii de lalele, la faimosul tîrg unde cursurile se anunță, ca la bursa din Amsterdam, printr-un haut-parleur, după ce apar pe un cadran electric. Jumătate din producția de flori a regiunii Aalsmeer — lalele, crizanteme, narcise — se îndreaptă tot pe apa canalelor spre aeroportul Schiphol, pentru a-și lua zborul spre Londra și Zürich, spre Stockholm și Düsseldorf.

O țară a ghețurilor și a luminozității de cleștar, a bucuriilor miniaturale și a fabulosului, a mării defrișate și a florilor. Olanda.

Horia LIMAN

Peisaj tipic olandez : cîmpuri de lalele

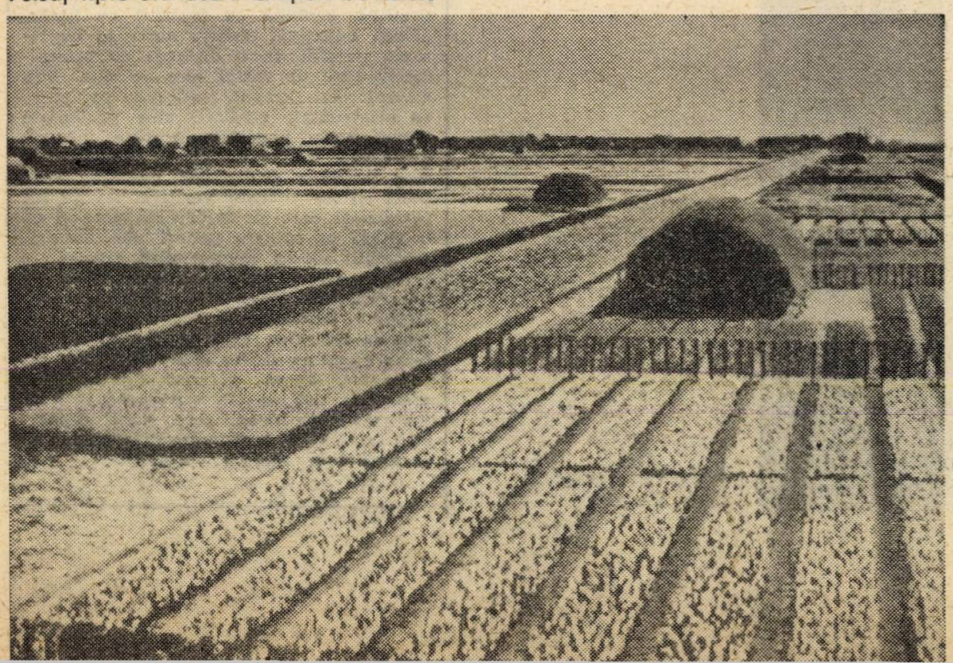

G. G. PONNAMBALAM

despre

- **Cea de-a XXI-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.**
- **Relațiile româno-ceyloneze**

În drum spre patrie, domnul G. G. Ponnambalam, membru al parlamentului ceylonez, ambasador, reprezentant al Ceylonului la O.N.U., a făcut o scurtă vizită în țara noastră. Domnia sa a răspuns la întrebările unui redactor al revistei Lumea, exprimînd aprecieri privind cea de-a XXI-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., precum și relațiile româno-ceyloneze.

Cea de-a XXI-a sesiune a fost o sesiune cu rezultate pozitive — a afirmat dl Ponnambalam. Personal, consider pozitiv și faptul că au putut fi cunoscute punctele de vedere ale participanților la dezbateri, chiar dacă, în unele cazuri, confruntarea lor a scos în evidență unele dificultăți și dezacorduri.

Dl Ponnambalam a menționat cîteva din domeniile în care s-a realizat un consens larg. Este îmbucurătoare adoptarea rezoluției cu privire la neproliferarea armamentului nuclear — a declarat interlocutorul nostru ; ea întărește speranțele că în viitor se vor putea realiza noi progrese pe calea dezarmării. De asemenea, dl Ponnambalam a citat cu satisfacție cvasi-unanimitatea constatată în privința condamnării extinderii rînduielilor rasiste asupra Africii de sud-vest, de către Republica Sud-Africană, amintind însă cu regret faptul că această chestiune nu a primit atenția cuvenită din partea Curții Internaționale de Justiție de la Haga. Reprezentantul ceylonez la O.N.U. a fost de acord că situația din Vietnam a constituit o preocupare permanentă pentru diplomații prezenți la New York, adăugînd că a constatat, personal, „dorința aproape unanimă" de restabilire a păcii în această regiune.

Dl Ponnambalam a exprimat aprecieri călduroase asupra activității delegației române la O.N.U. Activitatea delegației române a fost dintre cele mai apreciate — a spus d-sa, adăugînd că poziția României s-a bucurat de o largă aprobare. Acest lucru nu privește numai delegația țării mele — a precizat dl Ponnambalam — ci și celelalte țări ale „lumii a treia", care au privit favorabil atitudinea anticolonialistă, atenția acordată consolidării independenței politice și economice, care au caracterizat intervențiile diplomaților români.

În continuare, dl Ponnambalam a caracterizat ca extrem de favorabilă dezvoltarea relațiilor româno-ceyloneze. Oprindu-se asupra relațiilor economice, dl Ponnambalam a arătat că înființarea unei misiuni comerciale românești în Ceylon contribuie la diversificarea relațiilor în acest domeniu. În încheiere, diplomatul ceylonez a remarcat cordialitatea întrevederilor pe care le-a avut cu personalități române și a ținut să mulțumească și pe această cale pentru ospitalitatea cu care a fost primit pretutindeni în țara noastră.

M. M.

ZIUA NAȚIONALĂ A BIRMANIEI

Cea de a 19-a aniversare a zilei sale naționale găsește poporul birman în plin efort constructiv de edificare a economiei și culturii țării. Consiliul Revoluționar, în frunte cu generalul Ne Win, a proclamat încă de la instaurarea sa (2 martie 1962) obiectivul dezvoltării multilaterale a Birmaniei.

În ultimii ani, poporul birman a obținut un șir de realizări importante pe calea consolidării independenței. Ca urmare a măsurilor luate de guvern, în economia țării a luat naștere și se dezvoltă sectorul de stat, se construiesc noi întreprinderi, se dezvoltă industria și agricultura.

Orientarea spre asigurarea intereselor naționale este confirmată, printre altele, de planurile de dezvoltare economică adoptate de statul birman. Indicii de bază ai planului elaborat pe perioada 1966—1970 prevăd, printre altele, o creștere medie anuală a producției industriale a țării cu 8 la sută, sporirea investițiilor capitale cu 15 la sută, creșterea nivelului de trai al populației cu 4 la sută. Noul plan are în vedere dezvoltarea independentă a economiei prin folosirea posibilităților și resurselor interne. Atenția principală, se subliniză în documentele guvernului birman, va fi acordată dezvoltării agriculturii și organizării prelucrării materiilor prime agricole în scopul unei cît mai depline asigurări a necesităților țării. Planul prevede, de asemenea, cercetarea și studierea zăcămintelor de materii prime necesare pentru crearea unei industrii grele proprii. În conformitate cu aceste prevederi, bugetul de stat pe exercițiul financiar 1966—1967 a alocat fonduri mai mari cu 500 de milioane kyati (față de anul trecut) pentru dezvoltarea agriculturii, transportului, energeticii, industriei miniere, învățămîntului și ocrotirii sănătății.

Birmania acordă o mare importanță dezvoltării învățămîntului. În anul 1966 s-a înregistrat o importantă creștere numerică a tinerilor care studiază în școlile de diferite grade. Ziarele relevă creșterea numărului studenților care în prezent se cifrează la 25 000.

Birmania a proclamat principiile independenței și neamestecului în afacerile interne ca elemente de bază ale politicii sale externe. În acest spirit s-au dezvoltat și relațiile dintre Uniunea Birmană și Republica Socialistă România. Schimburile de vizite între conducători ai celor două țări și tratativele care au avut loc cu acest prilej au fost însoțite de o intensificare a relațiilor dintre România și Birmania. În urma vizitei efectuate în țara noastră, în 1966, de președintele Consiliului Revoluționar al Uniunii Birmane, Ne Win, colaborarea româno-birmană s-a dezvoltat și mai mult. Comunicatul comun semnat la încheierea vizitei a subliniat existența posibilităților pentru lărgirea continuă a sferei colaborării reciproc avantajoase în domeniul economic, tehnico-științific și cultural și eforturile care vor fi depuse pentru folosirea cît mai deplină a acestor posibilități.

Atît Uniunea Birmană cît și Republica Socialistă România consideră că amestecul în treburile interne ale altor țări reprezintă una din cauzele principale ale încordării internaționale și că existența imperialismului, colonialismului și neocolonialismului pericliteză eforturile popoarelor de a se dezvolta pe calea pe care și-au ales-o. În legătură cu agresiunea S.U.A. în Vietnam, Uniunea Birmană subliniază necesitatea de a se acorda poporului vietnamez posibilitatea de a-și rezolva singur propriile probleme și de a-și hotărî viitorul fără amestec și presiune dinafară. „Problema vietnameză — a declarat președintele Ne Win — trebuie reglementată pe baza principiului respectării suveranității, independenței și integrității teritoriale a țării."

Birmania pășește în cel de al 20-lea an al existenței sale independente. Animat de hotărîrea de a depune și în continuare toate eforturile pentru consolidarea independenței țării, poporul birman privește cu încredere viitorul.

Ștefan CORNU

Rangoon : pagoda Swe Dagon

În lumea științei

ARHEOLOGIE SUBMARINĂ

Anul acesta va fi lansat la Arcachon, în sudul Franței, un vas-laborator special conceput pentru cercetări arheologice submarine. Vasul va fi dotat cu echipamente moderne, printre care o cameră de televiziune mobilă, legată de navă printr-un cablu, care va permite să se urmărească pe ecran cercetările scafandrilor și să li se dea instrucțiunile necesare. La Marsilia — portul de bază al vasului — se vor îmbarca, în afara echipajului de 5—6 oameni, opt arheologi-scafandri însărcinați să exploreze sistematic zăcămintele submarine și să aducă la suprafață epavele găsite. Se știe că, în dreptul insulei Corsica, se află aproximativ 40 de epave care ar putea furniza informații prețioase asupra structurii vaselor antice. Nu de mult, în această zonă s-au găsit o statue antică de bronz și o pirogă cu o încărcătură de 750 de obiecte din epoca neolitică.

O COMETĂ REGĂSITĂ

Astronomii secolului trecut au descoperit — în anul 1866 — o cometă necunoscută pînă atunci, pe care au pierdut-o însă din cîmpul lor de observație înainte de a-i stabili „identitatea". Anul acesta cercetătorii sovietici, folosind un calculator electronic, i-au dat de urmă. Tempel-Tuttle — acesta este numele cometei — se află la granița maximă a orbitei sale în jurul soarelui și, conform calculelor efectuate, ea va reveni în apropierea pămîntului peste trei ani. Deși cometa n-a putut fi reperată vizual cu nici un telescop, se cunoaște acum cu precizie drumul pe care-l urmează, și tot cu precizie, exprimată în minute și secunde, se știe momentul cînd ea va intra în cîmpul de observație al telescoapelor.

NEUTRALIZAREA CICLOANELOR

Savantul american Vernon J. Rossow a emis o nouă ipoteză pentru explicarea formării cicloanelor. După părerea sa, cicloanele se datoresc interacțiunii a două mase de nori constituite — una din picături de apă încărcate cu electricitate pozitivă, cealaltă cu picături cu încărcătură negativă. Aceste mase se deplasează paralel, la o distanță de aproximativ 1 600 de metri una de alta. Sub efectul unei furtuni, picăturile încărcate cu electricitate pozitivă sînt proiectate înspre masa negativă. Această mișcare determină la rîndul ei o proiecție în sens invers a picăturilor negative spre norii cu încărcătură pozitivă. Avînd loc între nori care se deplasează paralel cu o viteză ce atinge uneori 800 km/oră, schimbul acesta degenerează adesea în tornadă. Simulînd aceste condiții în laborator, prof. Rossow a reușit să creeze cicloane miniaturale. Experiențele sale tind să faciliteze descoperirea unor mijloace capabile să împiedice formarea cicloanelor. După părerea specialistului american, „cicloanele vor putea fi neutralizate prin provocarea unei descărcări între cele două mase de nori, cu ajutorul unor rachete speciale".

ÎNSEMNĂRI DESPRE PLASTICA ROMÂNEASCĂ

Articolul de mai jos e scris de criticul de artă Philippe Lecomte du Noüy — autorul, între altele, al volumului de teorie a artei „Între a şti şi a crede", apărut în renumita colecţie „Médiations" a Editurii Gonthier din Paris. Stabilit în Statele Unite, unde lucrează ca funcţionar al O.N.U., el semnează Saint Evremond în revistele Art Voices **şi** France-Amérique.

Ca o floare sensibilă la mîngîierea soarelui, arta românească de azi înfloreşte armonios şi lasă să se întrevadă, o dată cu parfumul viu al prezentului, toate promisiunile ei de viitor.

Descoperind nu de mult Bucureştiul, am fost surprins de vitalitatea cu totul singulară ce domneşte în domeniul creaţiei artistice. De la sculptorul în devenire şi pînă la profesorul consacrat, de la pictorul celebru şi pînă la directorul de muzeu, am văzut acelaşi elan creator şi aceeaşi efervescenţă. M-au impresionat înnoirea evidentă a concepţiei plastice, expresia aerată în substanţa ei şi în formă a unei arte capabile întotdeauna să se depăşească pe ea însăşi, pentru a satisface spiritul atît de viu al poporului român.

Amestec fericit şi seducător de *popular* şi de *individual*, de vis şi de realitate, de insesizabil şi de concret, de trăsături viguroase şi de graţie cromatică, arta românească de azi (cu atîtea caracteristici profund latine, de spirit, limbaj şi mod de gîndire) îmi apare ca izvorînd dintr-un inepuizabil şi savuros izvor folcloric, plin de sevă, cu rădăcini în dragostea autentică de pămîntul strămoşesc. Această manifestare generoasă creează o legătură de continuitate cu pictura înaintaşilor, de la Grigorescu la Luchian, de la Aman la Eustaţiu Stoenescu.

Arta românească se dezvoltă pe propria ei linie melodică, transpusă pe gustul epocii noastre. Împrejurările au făcut ca ea să fie permeabilă influenţelor europene, asimilate procesului ei de evoluţie dinamică, progresivă. Acest proces, desfăşurat firesc, fără să implice salturi brusce, dă artei româneşti originalitate în raport cu arta altor ţări. Influenţele s-au supus mereu geniului naţional, s-au modelat după legile lui originale. Trăsături specifice, ca mişcarea, efervescenţa cromatică, diversitatea, desenul generos şi suplu, inspiraţia din natură au rămas nealterate în esenţa lor. Exegeţii artei vor consemna întotdeauna influenţa arhitecturii ţărăneşti asupra unui Brâncuşi, de pildă, reînnoirea de către acest mare sculptor a temelor vechi, în spiritul imaginativ şi creator ce caracterizează arta populară.

Vibrantă, cu intime rezonanţe, uneori învăluitoare, alteori de o liniaritate acută, monumentală, pură, pictura românească şi-a afirmat cu tărie originalitatea. Îmi persistă în memorie imaginea bisericilor pictate, a căror măiestrie anunţă realizările recente, mai stilizate, potrivite cu diapazonul artistic al exigenţelor contemporane. Am admirat picturile murale create în ultima vreme, austere, realizate cu măiestrie sigură, rareori insuficient izbutite sub raportul transfigurării artistice a faptului cotidian.

Această continuitate de expresie plastică specifică ne relevă caracterul omogen al picturii româneşti, subliniind entitatea şi coeziunea şcolii naţionale, mereu afirmată în contactele ei cu arta contemporană, prielnică afirmării individualităţilor creatoare.

Pictura figurativă nu mai prezintă secrete pentru artistul român, care i-a cucerit toate tainele. Îmi pare că arta nefigurativă inteligentă, care ocupă un loc important în metamorfoza expresiei artistice actuale, nu are decît un ecou restrîns în arta românească. Personal, nu sînt un adept al ei. Dar cred, totuşi, că e o fază tranzitorie necesară pentru arta de azi.

Dacă ecouri din Picasso, Braque, Juan Gris, Derain şi contemporanii lor se manifestă în creaţia actuală, nu sînt mai puţin caracteristice încercările de stilizare ale lui Constantin Pauleţ, simbolismul grav şi poetic al Ligiei Macovei, fantezia lui Florin Niculiu. Corneliu Baba, sobru şi pregnant interpret al figurilor melancolice, artist împlinit, psiholog avertizat, traduce patetismul vieţii cotidiene. Eugen Popa e artistul contrastelor ; are umor, e virtuos în colorit. Ion Musceleanu este un maestru al tandreţii şi al tuşelor subtile. Merită să fie evocate pictura enigmatică a lui Sabin Bălaşa, despuierea liniară a picturii lui Radu Costinescu. Maxy, fidel cubismului, a ajuns în ultimul timp la o expresie mai degajată ca în trecut. Ion Pacea freamătă de viaţă interioară. Ion Gheorghiu creează parcă broderii, amintindu-şi, în nudurile roz, de arta lui Modigliani. El se inspiră deopotrivă şi din realitatea lucrurilor vii, ca şi din sursa de reînnoire a optimismului pe care i-o oferă arhitectura specifică ţării sale. Ciucurencu rămîne şi azi un exemplu. Meşteşugul lui magistral, verva şi vigoarea remarcabilă, în acord cu tradiţia înaintaşilor, continuă să uimească.

Mărturisesc că aş dori să văd o circulaţie mai dinamică a valorilor artei româneşti. Cunoscînd gustul pentru noutate al publicului american, numărul mare de cunoscători şi de cumpărători, m-aş bucura să asist la succesul unei expoziţii itinerante de artă plastică din România.

Arta românească trăieşte un moment important. Ea se impune o dată cu numărul sporit al prezenţelor ei peste hotare. Pentru că în ea se citesc trecutul, prezentul şi viitorul gîndirii artistice a poporului român. Această expresie artistică în continuă evoluţie o face să se poată impune la scara universală, să poată fi apreciată de iubitorii de artă din lumea întreagă. E ceea ce va realiza tînăra generaţie de artişti, cu încrederea, entuziasmul şi tenacitatea ce o caracterizează.

Saint EVREMOND

New York, ianuarie

Numărul pe decembrie 1966 al revistei maghiare de artă **Művészet** publică numeroase reproduceri după desene şi picturi ale lui Nicolae Tonitza, însoţind un articol al lui Barbu Brezianu închinat marelui artist român. Coperta revistei — pe care o reproducem alăturat — înfăţişează un desen de Tonitza

O LUCRARE ROMÂNEASCĂ DESPRE PRINCIPIILE RELAȚIILOR INTERSTATALE

Dr. docent Al. BOLINTINEANU

Cunoașterea variatelor aspecte ale relațiilor internaționale este una din coordonatele orizontului cultural al omului contemporan. O asemenea cunoaștere presupune o viziune exactă a poziției propriei sale țări, în prezent și în trecut, în contextul vieții internaționale. Iată de ce se cuvine salutată inițiativa Editurii politice de a publica o serie de lucrări destinate să extindă și să adîncească informarea unor cercuri largi de cititori cu privire la diverse aspecte ale relațiilor internaționale.

În acest cadru, lucrarea „Principii ale relațiilor dintre state“ *), de Alexandru C. Aureliu, privește o importantă latură a relațiilor internaționale actuale. Într-adevăr, salvgardarea păcii și a civilizației omenirii este legată de înfăptuirea deplină și consecventă în relațiile dintre state a unor principii politice și de drept internațional — suveranitatea și independența națională, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne ale altor țări, avantajul reciproc, principii care capătă o recunoaștere tot mai largă pe plan internațional. Pentru așezarea acestor principii la temelia relațiilor dintre state militează uriașele forțe ale păcii și progresului social. Formarea și dezvoltarea sistemului socialist — se subliniază în lucrare — au avut ca rezultat și statornicirea unor principii și norme sintetizînd experiența colaborării și întrajutorării frățești între statele socialiste, corespunzătoare relațiilor de tip nou dintre aceste state.

Lucrarea își propune să prezinte unele principii ale relațiilor interstatale și corelația lor cu politica externă a Republicii Socialiste România. În diferitele capitole ale volumului (precedate de o introducere în care se subliniază importanța temei și se înfățișează un tablou general al evoluției istorice a principiilor relațiilor dintre state) sînt examinate: principiul suveranității, principiul independenței popoarelor, egalitatea în drepturi și avantajul reciproc, neintervenția în treburile interne ale altor state și popoare, principiul neagresiunii, cooperarea internațională, reglementarea prin mijloace pașnice a problemelor și litigiilor internaționale, respectarea obligațiilor internaționale.

Nu ar fi posibil, în limitele spațiului de care dispunem, să trecem în revistă fiecare capitol al lucrării, diferitele probleme de drept și relații internaționale tratate în paginile ei. Mărginindu-ne la unele constatări de ordin general, observăm că autorul s-a oprit la înfățișarea celor opt principii care constituie obiectul lucrărilor de codificare desfășurate în 1964 și 1966, în cadrul O.N.U., prin Comitetul special pentru principiile de drept internațional privind relațiile prietenești și cooperarea dintre state. Sînt principii de universală aplicare în relațiile dintre toate statele, unele avînd o evoluție istorică destul de îndelungată — altele, ca principiul neagresiunii sau acela al reglementării pe cale pașnică a diferendelor internaționale, formîndu-se și fiind proclamate în epoca noastră în condițiile apariției statelor socialiste. Sînt deosebit de utile prezentările care preced

analiza fiecărui principiu în parte și care includ evoluția istorică a conceptului respectiv, menționîndu-se gînditorii care i-au consacrat lucrări, documentele interne și internaționale care se referă la el. Avem în vedere în această privință și faptul că, nu de puține ori, în literatura occidentală de specialitate se afirmă că aceste principii ar avea un caracter „imprecis“, fiind calificate drept principii morale ori politice, lipsite de un caracter juridic obligator. (Este de altfel o tendință care se reflectă și în faptul că — în unele manuale sau tratate de drept internațional, în lucrări consacrate relațiilor internaționale, apărute în Occident — principiile călăuzitoare ale relațiilor dintre state ocupă un loc neînsemnat, iar analiza lor, atunci cînd se face, tinde îndeobște să susțină „imposibilitatea“ de a le defini, de a specifica drepturile și obligațiile ce decurg pentru state din aceste principii). Autorul lucrării, urmărind evoluția istorică a acestor principii, menționînd sau citînd *in extenso* documentele internaționale care le consacră — și numărul lor a crescut considerabil în ultimele decenii — demonstrează lipsa de temeinicie a unor asemenea poziții.

O preocupare ce trebuie subliniată este aceea de a pune în evidență operele unor gînditori și revoluționari români, ca și cuvîntările unor oameni politici patrioți, care afirmă cu tărie o serie de principii examinate în lucrare. Astfel, se menționează proclamarea categorică de către Nicolae Bălcescu a principiului suveranității naționale, sublinierea caracterului ei indivizibil, a importanței principiului egalității între națiuni și a cooperării lor pe această bază. M. Kogălniceanu, C. Hurmuzaki, C. A. Crețulescu și alții au afirmat suveranitatea principatelor române și au condamnat energic intervențiile puterilor străine. Sînt evocate, de asemenea, numeroase și ferme luări de poziție ale lui Nicolae Titulescu în ce privește principiile suveranității, egalității în drepturi, neintervenției în treburile interne ale altor țări, neagresiunii. Menționăm, de exemplu, cuvintele rostite de N. Titulescu în 1936 (citate în lucrare), prin care eminentul diplomat definea principiul egalității statelor ca „dreptul suveran de a dispune fiecare de soarta noastră și de a nu admite niciodată o hotărîre care ne privește, la care nu am consimțit“.

Lucrarea pune în lumină o serie de laturi importante ale vieții internaționale actuale, examinîndu-le în lumina principiilor pe care le expune. Semnalăm, în special, paginile consacrate problemelor securității europene, unor măsuri necesare pentru înfăptuirea principiului neagresiunii (ca desființarea blocurilor și bazelor militare pe teritorii străine), încetării cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării generale, diferitelor forme de cooperare internațională și organizațiilor internaționale destinate înfăptuirii acestei cooperări. Sînt, pe de altă parte, denunțate cu vigoare acțiunile contrare legalității internaționale contemporane. Autorul se referă, bunăoară, la formele de încălcare a independenței popoarelor, de intervenție imperialistă în treburile interne ale altor țări, la exemple tipice de agresiune și în primul rînd la agresiunea S.U.A. în Vietnam.

Lucrarea ilustrează prin exemple concrete inspirate din politica externă a țării noastre modul în care România aplică în mod neabătut principiile călăuzitoare ale relațiilor dintre state în raporturile cu celelalte țări. Reținem îndeosebi atenția subcapitolele: „România socialistă militează pentru înfăptuirea principiului independenței popoarelor“, „România socialistă — promotoare activă a politicii de cooperare internațională“. De altfel, structura și orientarea întregii lucrări pun în relief poziția principială și consecventă a țării noastre în problemele vieții internaționale contemporane.

Contribuind la lărgirea orizontului de cunoștințe privitoare la dezvoltarea relațiilor internaționale în lumea contemporană, lucrarea „Principiile relațiilor dintre state“ constituie totodată un îndemn pentru o cercetare monografică mai aprofundată a problemelor abordate.

*) Alexandru C. Aureliu, „Principii ale relațiilor dintre state“, Editura politică, București, 1966.

contrapunct

Teodor MAZILU

SĂRBĂTOAREA DANSULUI ŞI A FISCULUI...

Tradiţia de a închina o zi unei idei sau unei mari personalităţi e desigur veche şi îşi are tilcul ei. Iată însă că guvernul sud-coreean a revoluţionat tradiţia şi a hotărît să închine o zi impozitelor. Ziua de 3 martie va fi de acum înainte sfînta zi a impozitelor. În fiecare an, la 3 martie, cetăţenii vor fi strînşi cu uşa în mod deosebit, cu cîntece şi fast. Toată energia şi fantezia autorităţilor din Coreea de sud se vor canaliza într-o singură direcţie : „Dragi cetăţeni, scoateţi banii !" Guvernul nu cere cetăţenilor decît să pună banii pe masă şi atîta tot ; după ce au plătit vîrtos n-au decît să danseze. Secătuirea pungii va fi însoţită de dansuri îndrăcite şi cîntece de toată frumuseţea ; o adevărată sărbătoare a fiscului şi a dansului.

Ziua festivă în care cetăţeanul sud-coreean va fi strîns cu uşa în mod atît de organizat, de vesel şi de săltăreţ va fi aşteptată cu legitimă nerăbdare. Sfidînd dezavantajele inerente ale trecerii timpului, oamenii au bunul obicei de a aştepta febril sărbătorile. Vă daţi seama că, în comparaţie cu „sărbătoarea impozitelor", ziua de naştere sau venirea Anului Nou nu înseamnă nimic... Toate sărbătorile sînt frumoase, dar „sărbătoarea impozitelor" parcă le întrece pe toate... Să dansezi şi să achiţi fiscul în acelaşi timp, aşa ceva se întîmplă foarte rar.

— Mai e mult pînă la 3 martie ? O, ce greu trece timpul...

Iată că vine şi 3 martie, ziua mult aşteptată. E o fericire să dormi cînd a doua zi ştii că, în afară de plata impozitelor, altă treabă n-ai. Îţi goleşti punga şi atîta tot ; altă bătaie de cap n-ai. Te trezeşti, te speli pe faţă, îţi săruţi nevasta şi copiii şi te duci să-ţi plăteşti impozitele.

— Nu mai sta pe gînduri. Du-te şi achită-ţi fiscul, o să zică nerăbdătoare soţia. Cînd o să ştiu că n-o să mai avem un ban în casă, am să mă simt fericită.

E frumoasă în orice caz iniţiativa guvernului sud-coreean de a ridica strînsul curelei şi secătuirea pungii la rangul de sărbătoare. Într-adevăr, plata impozitelor nu trebuie să fie o zi ca oricare alta, anodină, cenuşie ; ea trebuie săpată adînc nu numai în punga, ci şi în inima cetăţeanului sud-coreean. De „sărbătoarea impozitelor" el trebuie să-şi aducă aminte ca de farmecul primei iubiri. Guvernul sud-coreean vrea să-l convingă pe cetăţean că plata fiscului ar fi una din plăcerile vieţii ; îi cere să achite cîntînd şi să se lase jefuit, dansînd... Cu alte cuvinte, cîntaţi şi achitaţi-vă fiscul, dansaţi şi goliţi-vă pungile !

Nu cred că guvernul sud-coreean a vrut să-şi cîştige popularitate prin organizarea acestei zile festive — cred că pur şi simplu a vrut să pună mîna pe banii cetăţenilor. Întreţinerea trupelor din Vietnamul de sud costă bani grei şi guvernul sud-coreean speră să-şi scoată cheltuielile în această sacră zi a impozitelor. Soldaţii sud-coreeni se jertfesc pentru o cauză străină, iar cei rămaşi acasă mai trebuie să şi plătească pentru asta. E limpede însă că ziua solemnă a strînsului cu uşa n-are cum deveni o sărbătoare populară, chiar dacă i se adaugă muzică şi dansuri...

(Din **The Guardian**, Manchester

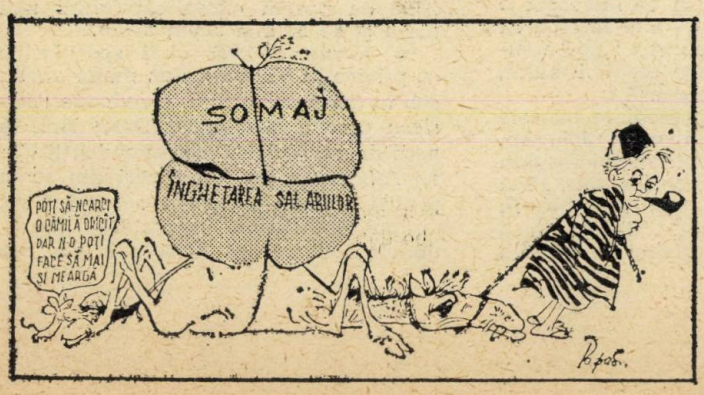

Art BUCHWALD

OAMENI CARE ŞTIU SĂ SPUNĂ „NU"

Cînd s-a auzit că Bill Moyers a demisionat de la Casa Albă, mulţi s-au grăbit să afirme că în Administraţie n-a mai rămas nimeni care să îndrăznească să-i spună „nu" preşedintelui Johnson. La Washington, o grămadă de lume consideră că preşedintele Johnson va fi înconjurat de acum înainte numai de „oameni care spun da". Un funcţionar al Casei Albe care n-a vrut să-şi dezvăluie numele, a dezmînţit categoric această presupunere. El mi-a declarat :

— La Casa Albă sîntem mulţi care-i spunem „nu" preşedintelui chiar de 3-4 ori pe zi şi el ne respectă pentru asta.

— Mi-ai putea da un exemplu ?

— Desigur. Nu mai departe decît ieri, mă aflam în biroul preşedintelui. M-a întrebat : „Crezi că popularitatea mea scade atît de vertiginos cum reiese din sondajele de opinie ?" Ei bine, eu i-am răspuns : „Nu, domnule preşedinte, nu cred acest lucru". Sau îmi amintesc că, săptămîna trecută, unul dintre membrii personalului de la Casa Albă a venit la preşedinte, iar acesta i-a spus : „Sper că nu te-ai gîndit să pleci şi să-ţi petreci sărbătorile în familie !" Iar cel întrebat i-a răspuns fără să ezite : „Nu, domnule preşedinte, nu m-am gîndit". Ei bine, este oare ăsta un „om care spune da" ?

— A, firește că nu. Şi doar ai nevoie de curaj ca să-i spui „nu" preşedintelui Statelor Unite.

— Asemenea lucruri se petrec în fiecare zi. Preşedintele nu doreşte ca personalul să fie tot timpul de acord cu el. Cu cîteva săptămîni în urmă, de pildă, am avut o conferinţă la care preşedintele ne-a cerut să spunem sincer ce credem despre o eventuală majorare a impozitelor. Unul dintre consilieri a răspuns : „Da, domnule preşedinte, sînt de părere că ar fi necesară o asemenea majorare". Preşedintele i-a replicat : „Nu-mi place să am lîngă mine oameni care spun da". Atunci, consilierul s-a corectat pe loc : „Nu, domnule preşedinte, nu sînt de părere că ar fi necesară o asemenea majorare".

— Îţi creşte inima cînd auzi despre astfel de atitudini.

— Aş vrea să înţelegeţi că cineva care spune totdeauna „da" nu face nici un serviciu preşedintelui sau ţării. Îmi amintesc că, atunci cînd mi-am început activitatea în actualul meu post, am fost adus în biroul preşedintelui, iar acesta mi-a spus : „Crezi că dacă aş fi tot timpul pe placul tuturor, aş fi un mare preşedinte ?" I-am răspuns : „Nu, domnule preşedinte, nu cred acest lucru". Iar el mi-a spus : „Nimic nu-mi displace mai mult pe lumea asta decît un om care vrea să placă tuturor".

— Este o trăsătură a preşedintelui de care nimeni nu a auzit pînă acum, am observat eu.

— Fără îndoială că vom resimţi lipsa lui Bill Moyers. Printre noi nu există însă nimeni care să nu fie gata să lupte pentru a-şi apăra convingerile. Cu cîteva săptămîni în urmă, preşedintele l-a chemat pe unul dintre noi la ranch-ul său din Texas şi l-a întrebat : „Care este limita de viteză în Texas ?" Consilierul i-a răspuns : „75 de mile pe oră". Preşedintele a replicat : „Credeam că 90 de mile pe oră" ; consilierul a rămas ferm pe poziţii : „Nu, domnule preşedinte, 75 de mile pe oră". Atunci preşedintele i-a spus : „Hai să împărţim diferenţa pe din două şi să cădem de acord asupra cifrei de 85 de mile pe oră". Consilierul a fost de acord, ceea ce dovedeşte că Johnson este dispus să accepte un compromis chiar şi atunci cînd nu are dreptate.

Exact în acel moment a sunat telefonul. Funcţionarul a ridicat receptorul : „Nu, domnule preşedinte, desigur că nu, domnule preşedinte. Nu, domnule, nu şi iarăşi nu. Bineînţeles, dumneavoastră sînteţi preşedinte, dar răspunsul rămîne nu".

Cînd a închis telefonul, fruntea îi era acoperită de sudoare.

— Despre ce a fost vorba ? l-am întrebat eu.

— Preşedintele dorea să ştie dacă i-am trimis sau nu lui Bobby Kennedy o felicitare de Anul Nou.

(Din **The Herald**, nr. 26 107)

puncte de vedere

NEW YORK Herald INTERNATIONAL Tribune The Washington Post

Nr. 26 108

Walter LIPPMANN: ANUL TRECUT ŞI ASTĂZI

A TRECUT UN AN de la „marea ofensivă diplomatică" şi războiul din Vietnam, care a fost mult lărgit, se află mai departe ca oricînd de o rezolvare acceptabilă. Deosebirea efectivă dintre 1965 şi 1966 constă în faptul că iluziile din 1965 au fost risipite de evenimente. Ţara se află într-o stare de spirit mai sumbră decît cu un an în urmă. Cel mai recent sondaj Gallup arată că o majoritate importantă a populaţiei noastre nu este de părere că războiul din Vietnam poate fi cîştigat.

Am învăţat noi oare ceva din aceste deziluzii ? Au existat unele semne slabe că unii dintre consilierii preşedintelui au înţeles că, pentru ca să existe o conferinţă, ea trebuie aranjată în primul rînd cu principalul adversar de pe cîmpul de luptă.

S-au mai produs şi unele afirmaţii slabe şi şovăielnice din partea Administraţiei, în sensul că guvernul nu va propune o încetare a focului Vietcongului, dar că nu se va opune în cazul cînd altcineva ar face un asemenea aranjament. Există, de asemenea, unele semne după care unii dintre consilierii preşedintelui — după cît se pare cei care pînă la urmă nu sînt ascultaţi — consideră că baza esenţială a unui armistiţiu negociat constă în a face să fim crezuţi că, în condiţii acceptabile, am fi dispuşi să ne retragem de la enormele noastre instalaţii militare din Vietnamul de sud şi Tailanda.

După părerea mea, nu există nici o perspectivă de dezescaladare, negocieri sau conferinţe atîta timp cît nu adoptăm hotărîri şi angajamente ferme cu privire la viitorul prezenţei noastre militare în Asia de sud-est.

Incapacitatea principalilor consilieri ai preşedintelui de a înţelege realitatea lucrurilor din lumea de astăzi a fost ilustrată în mod pregnant în timpul vizitei lui Rusk la Paris. El a reamintit aliaţilor noştri din N.A.T.O. că sînt obligaţi în aceeaşi măsură să apere Statele Unite, pe cît sîntem noi angajaţi să-i apărăm pe ei. A subliniat apoi că frontiera occidentală a Statelor Unite se află acum în cel de-al 50-lea stat american, la Hawai, în mijlocul Pacificului.

Rusk n-ar fi putut face nimic mai mult pentru ca europenii să înţeleagă clar temeinicia acuzaţiei formulate de generalul de Gaulle la adresa N.A.T.O. Într-adevăr, generalul le-a spus europenilor că dacă nu vor rupe legăturile cu structura comandamentului integrat şi nu vor renunţa la caracterul automat al angajamentelor lor, vor fi ameninţaţi de marele risc de a fi atraşi de către Statele Unite într-un război nuclear în Asia de sud-est. Nimic din ceea ce ar fi putut face Rusk nu i-ar fi putut determina într-o mai mare măsură pe vest-europeni, inclusiv pe aliaţii noştri britanici, să se ţină departe de războiul din Vietnam şi de întreaga politică americană în Asia.

Călătoria lui Rusk la Paris a contribuit mai mult decît orice altceva în ultima vreme ca ceea ce numim „gaullism" să devină de fapt europenismul postbelic.

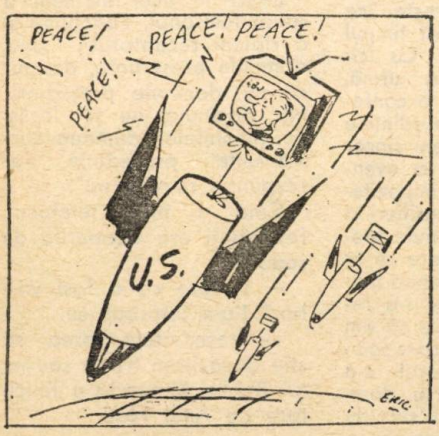

Una zice, alta face...

(Din The Worker, New York)

Newsweek

Vol. LXVIII, nr. 25 NEW YORK

PRĂPASTIA NEÎNCREDERII

LA RANCHUL lui L. B. Johnson, prietenii preşedintelui afirmă că acesta este într-o dispoziţie sumbră.

Problema este foarte simplă : Johnson trebuie să înfrunte o criză a încrederii în el. Ca şi agenţii care îl păzesc, ca şi Sigiliul prezidenţial sau codul războiului nuclear, ea îl însoţeşte oriunde s-ar afla. La Manila, ca şi la Johnson City, ziariştii îl privesc tot timpul cu suspiciune, ori de cîte ori vorbeşte sau acţionează. Scos din sărite de criticii săi, preşedintele pare să fi uitat însă sfatul pe care Lincoln l-a dat o dată ministrului de război din cabinetul său, Edwin M. Stanton : „Adevărul este în general cel mai bun mijloc de a combate calomnia".

Prăpastia neîncrederii a început ca o fisură uşoară, cu trei ani în urmă, atunci cînd preşedintele i-a făcut pe ziarişti să creadă că îi va fi cu neputinţă să menţină bugetul sub nivelul de 100 miliarde dolari, pentru ca apoi, ca şi cum ar fi vrut să le spună : „Priviţi de ce sînt în stare !", să-şi ia cuvîntul înapoi şi să anunţe un buget de 97,9 miliarde dolari. Acum, fisura a căpătat dimensiuni abisale.

Dacă lucrurile vor continua să evolueze pe aceeaşi linie, în 1968 republicanii vor face din criza de încredere o problemă majoră. De aici întrebarea chinuitoare pentru Johnson : poate supravieţui un preşedinte scepticismului, suspiciunilor şi neîncrederii ?

Dar încrederea în preşedinte nu este numai problema lui Lyndon Johnson, omul politic, ci şi problema lui Lyndon Johnson, liderul lumii occidentale. Pînă acum, problema s-a pus mai net în ţară decît în străinătate. Totuşi, dacă preşedintele nu este crezut la Manila sau la O.N.U. cînd declară, de exemplu, că este dispus să discute despre pacea în Vietnam „oriunde şi oricînd", desigur, îndoielile faţă de el se vor accentua continuu la Londra, Bonn, Roma, Seul şi Canberra. Perspectiva ca S.U.A. să se bizuie pe aliaţi care se îndoiesc de cuvîntul conducătorului acestei ţări este foarte serioasă. În consecinţă, nu este vorba doar de o replică a republicanilor în cadrul vechii controverse privind „măsluirea ştirilor" care datează într-o formă sau alta încă din timpul lui George Washington. Este o problemă cu repercusiuni directe asupra securităţii naţionale. Şi, spre deosebire de majoritatea problemelor cărora Johnson trebuie să le facă faţă, este o problemă pe care şi-a creat-o el însuşi.

Dacă preşedintele se îndoieşte că aşa stau lucrurile, îi voi reaminti cîteva fapte pe care mi le-am notat de-a lungul anilor, în carnetele mele de reporter la Casa Albă. Sînt nişte falsificări ale adevărului pe lîngă care Eisenhower, cu lapsusurile sale ocazionale (incidentul U-2) şi John Kennedy cu trucurile sale (Playa Giron) par oameni care nu au mînţit niciodată.

Mai întîi a fost minciuna cu bugetul din 1964. Felul cum preşedintele a căutat să se prezinte ca un brav sir Galahad, care ucide bugetul monstru de 100 miliarde dolari, pregătit în acest scop de către corpul de presă de la Casa Albă, a rămas o amintire amară pentru istoricii săi. Corespondenţii de la Casa Albă au fost bucuroşi că el a economisit banii dar nu şi că şi-a bătut joc de ei.

Apoi, U Thant a informat Washingtonul că s-ar putea discuta problema păcii în Vietnam la Rangoon. Acest lucru s-a petrecut — după cum reiese din mărturia lui U Thant şi din cea a defunctului Adlai Stevenson — într-un moment cînd Johnson ne declara, la fiecare ocazie, că urmăreşte orice „semnal", că va parcurge întreaga cale pentru a discuta indiferent cu cine „fără condiţii" despre pacea în Vietnam, dar că nu a primit de nicăieri un asemenea semnal.

S-ar fi putut să nu aflăm niciodată adevărul, dacă U Thant nu ar fi ţinut în februarie 1965 un discurs în care a declarat că poporului american nu i se prezintă toate faptele cu privire la războiul din Vietnam.

O adîncire tipică a prăpastiei încrederii s-a produs în noiembrie 1964, la prima conferinţă de presă a preşedintelui, după victoria sa covîrşitoare în alegeri. Atunci preşedintele i-a luat în derîdere pe ziarişti pentru speculaţiile lor „premature" privind intenţia sa de a escalada războiul din Vietnam şi le-a declarat de asemenea că „au indus în eroare" pe cititori relatînd despre posibilitatea ca un om politic din Texas, Marvin Watson, să fie angajat pentru a face parte din personalul său. Speculaţia cu privire la Vietnam s-a realizat cîteva luni mai tîrziu. Watson a intrat în rîndurile personalului Casei Albe cu numai cîteva săptămîni mai tîrziu şi se află şi acum acolo.

În februarie 1965, cînd speculaţiile cu privire la Vietnam s-au materializat, sub forma purtătorului de avioane american care a bombardat Dong Hoi, la nord de paralela 17, corespondenţii Casei Albe, care au fost treziţi din somn pentru a li se transmite această ştire, au pus întrebarea inevitabilă : preşedintele escaladează războiul ? Nu. Era

Tokio. Zeci de mii de persoane au participat la un miting de protest împotriva agresiunii americane în Vietnam

vorba de un raid de „represalii" ca răspuns la un atac cu mortiere al Vietcongului împotriva cazărmilor americane de la Plei Ku, cu o zi în urmă. Acesta a fost răspunsul.

Această poziție ar fi putut constitui paravanul pentru bombardamentul aerian din ziua următoare. Dar și în săptămînile care au urmat, președintele Johnson a refuzat cu încăpățînare să recunoască escaladarea. El ține să sublinieze că nu și-a schimbat strategia ci numai tactica și aceasta într-un moment cînd de fapt schimba întregul caracter al războiului. Adevărul este că pe măsură ce extindea războiul, Johnson lărgea și prăpastia neîncrederii.

Exact cu două luni mai tîrziu, în aprilie 1965, președintele a dat ordin ca 2 500 de parașutiști americani să pătrundă în Republica Dominicană. El a anunțat în mod solemn că singurul motiv al intervenției sale era de a apăra viețile a aproximativ 2 500 de americani care trăiau în această țară. Apoi, după ce 1 100 de americani fuseseră evacuați iar președintele sporise trupele americane trimise la 21 500 de oameni (aproape de 20 de ori numărul americanilor ce mai urmau să fie salvați) a fost întrebat dacă continua să fie vorba de o misiune pentru salvarea de vieți omenești. Și, oricît ar fi de greu de crezut, răspunsul a fost „da".

Lista jumătăților de adevăr, a faptelor ascunse, a dezmințirilor, cu scopul de a induce în eroare, practicate de Administrație este extrem de lungă. La un moment dat, situația a devenit atît de încurcată, încît propriul ambasador la O.N.U. al lui Johnson, Arthur Goldberg, a vorbit despre „o criză de încredere".

Lista este suficient de lungă pentru a sugera că problema încrederii ar trebui să ocupe un loc de primă importanță pe agenda președintelui, alături de Vietnam, de viitorul alianței occidentale, de programul său legislativ pe 1967, de propriile sale perspective în 1968 și de locul pe care i-l va rezerva istoria.

Charles ROBERTS

U.S. News & World Report

Vol. LXI, nr. 26

NEW YORK

DE CE SE ÎNDEPĂRTEAZĂ EUROPA DE STATELE UNITE

SCHIMBĂRILE CU EFECTE de lungă durată care se produc acum în Europa, indică sfîrșitul erei în care S.U.A. au condus alianța occidentală și care a durat 20 de ani.

Dintre faptele care marchează refuzul de a mai accepta conducerea americană, amintim următoarele :

— Președintele Franței, Charles de Gaulle, care încă de pe acum este în mod virtual neutru în alianța occidentală, a realizat de curînd o nouă legătură de lucru cu premierul sovietic Alexei Kosighin.

— Principalele două partide vest-germane, creștin-democrații și social-democrații, au format un guvern al „marii coaliții" de la care se așteaptă să restrîngă într-o oarecare măsură relațiile cu S.U.A. și să dea un nou imbold relațiilor cu Franța și cu Europa răsăriteană.

— Premierul britanic Harold Wilson face o nouă încercare de a intra în Piața comună europeană. Acest lucru va reduce în mod inevitabil „legătura specială" britano-americană.

— Președintele Johnson a fost nevoit să se supună presiunilor exercitate de numeroși aliați europeni. În politica americană, accentul în ce privește politica militară atlantică s-a deplasat masiv în ultimele săptămîni, îndepărtîndu-se de eforturile pentru întărirea militară a N.A.T.O. și îndreptîndu-se spre

→

REFLECTOR

DEZAMĂGIRE FAȚĂ DE „MAREA SOCIETATE"

Dificultățile președintelui Johnson cu războiul din Vietnam au împins pe planul al doilea eșecurile pe care le-a suferit în „celălalt război" al său, războiul împotriva sărăciei, sau cruciada pentru Marea Societate. Rezultatele alegerilor pentru Congres din noiembrie, cu marile succese înregistrate de republicani, au constituit un avertisment. Mai recent, guvernatorii democrați s-au întrunit pentru a exprima unele critici remarcabil de sincere și de usturătoare. Noul Congres, care își începe activitatea în ianuarie, va oglindi fără îndoială și mai puternic scăderea încrederii națiunii în politica internă a președintelui.

În prezent se așterne deziluzia. Liniile de dezacord sînt aproape la fel de diverse ca în problema Vietnamului. O tabără îl atacă pe președinte pentru că cheltuiește prea mult în domeniul asigurărilor sociale. O alta îl atacă pentru că cheltuiește prea puțin. Anumite grupuri îl critică pentru că cheltuiește în mod greșit. Mulți congressmeni sînt de părere că valul noilor proiecte de legi au copleșit aparatul administrativ și că trebuie să existe o pauză pentru consolidare. Alții avertizează asupra unor tulburări rasiale catastrofale dacă nu se cheltuiesc imediat sume mult mai mari și nu se depun eforturi mai serioase pentru lichidarea ghetourilor urbane.

Este desigur adevărat că noile programe nu au avut decît succese limitate și că o mare parte a elanului lor s-a risipit în urma confuziei birocratice, a corupției și a conflictelor politice locale. Este de asemenea adevărat că, și dacă ar fi fost cheltuite în mod adecvat, fondurile ar fi fost cu totul insuficiente în comparație cu sarcinile uriașe care se pun în continuare Statelor Unite pe tărîm social — lichidarea locuințelor mizere, rezolvarea problemei poluării atmosferei și apei, a problemelor învățămîntului, prevenirea delicvenței, discriminările rasiale.

Dacă vrea să facă progrese spre Marea Societate, președintele Johnson are de înfruntat dificultăți formidabile. O mare parte a vechilor săi sprijinitori liberali din marile orașe l-au părăsit. Baza sa politică se deplasează în permanență spre dreapta, unde îndoielile asupra reformelor sociale sînt cele mai puternice. Noul Congres ales în noiembrie oglindește aceeași deplasare a centrului de gravitate politică al țării.

(Din **The Times**, nr. 56 826)

LA WASHINGTON SE SPUNE CĂ...

S-ar putea ca primul ministru Harold Wilson să renunțe la o poziție pe care o avea de multă vreme și să accepte să intre în Piața comună înainte — și nu după — tratative amănunțite. Wilson și ministrul său de externe, George Brown, intenționează să facă sondaje pe lîngă cei șase membri ai Pieței comune în cursul unei vizite pe care o vor efectua în Europa occidentală la începutul acestui an. Dacă se va cădea de acord asupra condițiilor, Wilson va oferi să semneze tratatul de la Roma înainte de completarea amănuntelor asupra unei perioade de tranziție implicînd agricultura britanică și Commonwealthul.

S-ar putea ca alți doi — și eventual trei — consilieri de încredere ai președintelui să-l urmeze pe secretarul de presă Bill Moyers părăsind Casa Albă. Persoanele din anturajul președintelui afirmă că Moyers juca în echipa lui Johnson rolul de tampon.

În ziua deschiderii Senatului, vicepreședintele Humphrey va fi atacat din ambele părți în legătură cu schimbarea regulilor acestui for în ce privește filibusterul. Dacă se va alătura liberalilor, Humphrey va provoca nemulțumirea elementelor conservatoare din Senat. Dacă nu va acționa, se va discuta la infinit asupra schimbării regulilor și vicepreședintele se va lovi și mai mult decît pînă acum de ostilitatea liberalilor.

(Din **Newsweek**, vol. LXVIII,nr. 26)

noi acțiuni pe linia coexistenței cu Europa răsăriteană.

Oamenii de stat vest-europeni menționează patru factori care explică slăbirea legăturilor cu S.U.A.

1. În cea mai mare parte a Europei se manifestă o dorință tot mai puternică de a se renunța la războiul rece și de a se restabili relații normale între Est și Vest.

2. Preocuparea S.U.A. față de războiul din Vietnam a dat naștere unor îndoieli tot mai răspîndite în ceea ce privește interesul pe termen lung al Americii în Europa, ca și capacitatea Washingtonului de a deține un rol de conducere.

3. Forța industrială a Americii provoacă îngrijorare în Europa occidentală în privința pericolului unui „colonialism tehnic" al S.U.A. Europenii, inclusiv englezii, caută posibilități de a depăși avansul american, în special în industriile care se bazează pe progresul științific.

4. Exemplul lui de Gaulle în Franța s-a răspîndit acum și la alte țări vest-europene. Interesele naționale capătă precădere față de alianțe sau față de grupările economice.

Ca rezultat al acestor factori, S.U.A. nu mai sînt în măsură să comande în Europa occidentală așa cum au făcut-o în ultimii 20 de ani.

Reducerea rolului de conducere al Americii reiese în mod deosebit din respingerea de către Europa a strategiei pe care ministrul apărării al S.U.A., Robert McNamara, a încercat s-o impună în cadrul N.A.T.O. McNamara insistase ca vest-europenii să-și sporească forțele convenționale afectate N.A.T.O. Numeroși aliați europeni consideră însă planul strategic al lui McNamara ca fiind lipsit de realism politic, impracticabil din punct de vedere economic și nesănătos din punct de vedere militar. În ultimele luni, ei au subminat unul după altul strategia lui McNamara anunțîndu-și intențiile de a reduce, în loc de a spori, forța militară convențională în cadrul N.A.T.O.

Anglia și-a exprimat în mod clar intenția de a-și reduce efectivele de 53 000 de oameni, din Germania occidentală, cu cel puțin 25 la sută în cazul în care guvernul de la Bonn nu va contribui într-o mai mare măsură la cheltuielile de menținere a acestei armate. De curînd, Belgia și-a anunțat dorința de a retrage una din cele două divizii din Germania occidentală. Chiar și micul Luxemburg și-a redus perioada de serviciu militar de la 9 luni la 6 luni și și-a micșorat armata de la 5 500 la 1 500 de oameni. În cadrul alegerilor desfășurate în Danemarca la sfîrșitul lunii noiembrie, Partidul Socialist al Poporului, anti-N.A.T.O., și-a dublat numărul locurilor în parlament în dauna partidului guvernamental, pro-N.A.T.O. Numeroși observatori afirmă că acest fapt exclude orice posibilitate ca Danemarca să-și sporească contribuția la N.A.T.O.

Legăturile Portugaliei cu Statele Unite fac obiectul unor analize critice. Valoarea apartenenței portugheze la N.A.T.O. este dezbătută la Lisabona, criticii plîngîndu-se de excesiva influență americană în cadrul alianței.

Apariția unui guvern al „marii coaliții" în Germania occidentală este considerată ca marcînd sfîrșitul lunii de miere Washington-Bonn care a durat 20 de ani. Noul guvern vest-german nu va adopta probabil o atitudine antiamericană, dar este de așteptat ca el să dovedească o mai mare independență. Un diplomat de la Bonn ne-a declarat: „În aparență, dacă nu în fapt, vom acorda acum prioritate relațiilor cu Franța mai degrabă decît celor cu America". Este de așteptat ca vest-germanii să adopte o poziție mai dură în problema compensării cheltuielilor de menținere a forțelor S.U.A. în Germania occidentală. Ministrul de finanțe, Franz Josef Strauss, un „gaullist" de frunte, este în favoarea formării unei organizații defensive vest-europene, a colaborării strînse cu Franța și a unei mai reduse dependențe de S.U.A. De curînd, el s-a pronunțat în favoarea retragerii a două divizii americane din R.F.G.

Chiar înainte de crearea noului guvern, Germania occidentală manifestase unele rezerve față de colaborarea cu S.U.A., după cum a demonstrat-o și reacția față de retragerea Franței din N.A.T.O. În aprilie, vest-germanii se declaraseră de acord cu S.U.A. și Anglia că cele două divizii franceze din R.F.G. ar putea rămîne pe loc numai dacă, în caz de alarmă, ele ar intra sub comandament N.A.T.O. De curînd însă, Bonnul a încheiat o înțelegere particulară cu de Gaulle prin care se permite ca aceste două divizii franceze să rămînă în R.F.G. fără vreun angajament de acest fel.

O orientare spre „gaullism" și o îndepărtare de S.U.A. se desprind și din actuala încercare a Angliei de a intra în Piața comună. Liderul partidului conservator, Edward Heath, susține că Anglia trebuie să renunțe la legătura sa specială cu S.U.A. și să încheie o înțelegere cu de Gaulle, în special în ce privește armele nucleare, dacă dorește să intre în Piața comună.

Ultimul sondaj Gallup a arătat că în Anglia 56 la sută din cei interogați s-au declarat în favoarea intrării în Piața comună, ceea ce reprezintă o creștere de 17 la sută. Numai 24 la sută au declarat că preferă o asociere cu S.U.A. (o reducere de 6 la sută în răstimp de patru ani).

Într-un discurs recent, premierul britanic și-a exprimat convingerea că Europa trebuie să evite ceea ce el a numit „subjugarea" de către S.U.A.

Premierul susține că intrarea Angliei în Piața comună nu va afecta relațiile Angliei cu S.U.A., dar această declarație este considerată formală. Realitățile politice și economice, afirmă observatorii de la Londra, obligă Anglia să se elibereze de angajamentele globale care constituie fundamentul legăturii sale speciale cu S.U.A. Iar un membru de frunte al guvernului britanic a declarat: „Pentru noi, alăturarea la Europa înseamnă în mod inevitabil o îndepărtare de S.U.A."

În timp ce Germania occidentală și Anglia par să slăbească legătura extrem de strînsă pe care au întreținut-o cu S.U.A., un al treilea aliat important — Franța — este pe cale de a se separa complet de această țară.

Recenta vizită la Paris făcută de premierul sovietic Kosîghin — și încheiată numai cu cîteva zile înainte de întîlnirea N.A.T.O. — a întărit colaborarea dintre Franța și U.R.S.S. în domenii de natură să slăbească influența S.U.A. în întreaga lume.

ПРАВДА
Nr. 365 (17 682)
MOSCOVA

RELAȚII DE BUNĂ VECINĂTATE

TEMA relațiilor de bună vecinătate cu Uniunea Sovietică continuă să rămînă una din temele principale de preocupare în opinia publică turcă. Comentînd comunicatul sovieto-turc, ziarele subliniază că acest document stă mărturie a creșterii încrederii reciproce și a consolidării relațiilor prietenești între cele două țări. Se atrage atenția asupra faptului că în comunicat este confirmată apropierea punctelor de vedere ale ambelor guverne asupra multor probleme importante ale vieții internaționale. După părerea presei turce, cele două țări dispun de posibilități favorabile pentru dezvoltarea unei colaborări reciproc avantajoase pe viitor.

Ziarele de cele mai diferite orientări publică numeroase materiale care reflectă opiniile despre noua etapă în relațiile dintre cele două state vecine. Totodată, sînt subliniate rezultatele bune obținute ca urmare a vizitei președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., năzuințele ambelor guverne de a continua contactele la nivel înalt și colaborarea în cele mai diferite domenii. Ziarul *Cumhuryiet*, apropiat de Ministerul de Externe al Turciei, relevă că „una din laturile importante ale tratativelor a fost crearea unei atmosfere utile pentru soluționarea multor probleme ale Orientului Apropiat și Mijlociu".

În comentariul referitor la rezultatele tratativelor sovieto-turce, săptămînalul *A.B.C.* se referă la tendința Uniunii Sovietice de a contribui la dezvoltarea economică a Turciei. „Vizita la Ankara a premierului sovietic A. N. Kosîghin — scrie săptămînalul — a reflectat consolidarea prieteniei sovieto-turce care s-a dezvoltat tot mai mult în ultimii ani. Faptul acesta se manifestă în mod deosebit în domeniul economic, ceea ce va aduce neîndoielnic o contribuție utilă la dezvoltarea industriei turce".

Recent, în apropiere de Istanbul a fost dată în funcțiune, cu ajutor sovietic, o fabrică de sticlă, una din cele mai mari din Orientul Apropiat și Mijlociu. Printre întreprinderile industriale asupra cărora s-a căzut de acord să fie construite, se numără un combinat metalurgic și un combinat de aluminiu.

Cercurile de afaceri din Turcia se pronunță, de asemenea, pentru extinderea comerțului sovieto-turc. În această direcție s-au înregistrat o serie de succese. Dacă în 1964 volumul comerțului s-a cifrat doar la 19 milioane de dolari, în 1966 el a atins 50 de milioane de dolari.

În Turcia se afirmă tot mai mult în aceste zile că țara intenționează și pe

viitor să-și consolideze relațiile cu țările socialiste și, în primul rînd, cu Uniunea Sovietică. Se exprimă, de pildă, ideea că Turcia dorește să se înconjoare cu o „centură a păcii". Aceasta ar căpăta, în mod neîndoielnic, și sprijinul statelor pașnice vecine.

T. KOLESNICENKO
I. UGOLKOV

TRIBUNE

Nr. 51, vol. 30

LONDRA

PROBLEMELE STÎNGII P.S.D.G.

RECENTELE evenimente din Germania occidentală, și în special intrarea Partidului social-democrat (P.S.D.) într-o coaliție cu creștin-democrații (U.C.D.), au readus în actualitate întreaga problemă a poziției și forței stîngii vest-germane. Care este atitudinea ei față de marea coaliție ? Ce atitudine are față de perspectiva unei recrudescențe a nazismului ?

Înainte de a răspunde la aceste întrebări, este necesară definirea actualei poziții a ceea ce s-ar putea numi stînga vest-germană.

1. Majoritatea stîngii continuă să se afle în cadrul P.S.D. Dar, spre deosebire de stînga din Marea Britanie, ea nu este organizată sau grupată în jurul unui centru sau al unui ziar. La nivel local, stînga deține unele poziții puternice ; la nivel parlamentar, există poate 30—40 deputați (dintr-un total de 202) care simpatizează cu părerile de stînga, dar glasurile lor sînt înăbușite de stricta disciplină de partid instituită de Herbert Wehner. Totuși, aproape 70 de membri ai P.S.D. trebuie să fi votat împotriva alegerii lui Kiesinger în funcția de cancelar.

Stînga domină organizațiile partidului din două state, Hessa de sud și Schleswig-Hollstein, cu un număr total de 70 000 de membri (întreg partidul are 700 000 de membri). Există mari grupuri de stînga în Berlinul occidental, la München și în cîteva orașe din landurile Renania de nord-Vestfalia și Baden-Württemberg. În ansamblu, stînga P.S.D. cuprinde poate 100 000 de membri ai partidului.

Ei ar reprezenta o mare forță în cadrul P.S.D. dacă ar avea un program comun. Lipsa unui asemenea program a fost resimțită puternic în cursul tratativelor pentru formarea marii coaliții, căreia i s-au opus 70—80 la sută din membrii partidului, după cum a recunoscut chiar și secretarul parlamentar al P.S.D., dr. Karl Mommer. O stîngă organizată în cadrul P.S.D. ar fi avut pe atunci o șansă reală de a împiedica participarea la coaliție.

2. Stînga vest-germană are pozițiile cele mai puternice în sindicate. Majoritatea celor 16 sindicate din centrala sindicală vest-germană duc o politică apropiată de stînga. Cei mai mulți conducători sindicali sînt social-democrați. Cel mai cunoscut dintre ei este Otto Brenner, conducătorul puternicului sindicat al metalurgiștilor care are 2 milioane de membri. Acest sindicat și alte cinci sprijină în mod oficial campania împotriva proiectatei legi excepționale.

3. Toate organizațiile de tineret ale P.S.D. sînt de stînga. Deși nu sînt puternice din punct de vedere numeric, ele sînt foarte active. Numărul total al membrilor lor se ridică la aproximativ 10 000.

4. În afara P.S.D. există unele grupuri de stînga ai căror membri și sprijinitori au fost în cea mai mare parte excluși din P.S.D. sau au demisionat din acest partid. Uniunea studenților socialiști, de pildă, a fost exclusă în mod colectiv din P.S.D. din cauza opiniilor ei socialiste. În prezent Uniunea are aproximativ 1 500 de membri și este foarte activă în universități.

Există și unele grupuri încă și mai mici, de pildă Uniunea socialistă (S.B.) și Uniunea socialiștilor independenți (V.U.S.), care, datorită entuziasmului sprijinitorilor lor, reușesc să publice un

→

Moș Gerilă nu l-a ocolit nici pe Charlie Chaplin, restabilit după recentul său accident de la Londra

REFLECTOR

NORVEGIA DOREȘTE CONTACTE CU EUROPA RĂSĂRITEANĂ

Norvegia este pe cale de a deschide larg ferestrele sale diplomatice spre Europa răsăriteană. Dacă se ia drept unitate de măsură recenta activitate diplomatică prin călătorii, Norvegia este pe cale de a o lua chiar înaintea Suediei care întreține prin tradiție cele mai bune relații cu Europa răsăriteană. Din momentul cînd ministrul de externe, John Lyng, a preluat conducerea politicii externe a țării, el a dat o nouă importanță contactelor cu Europa răsăriteană — care aveau loc pînă atunci la nivelul unor funcționari de importanță mai mică.

Ce se urmărește ? Nu numai o simplă îmbunătățire a relațiilor bilaterale, cît mai ales încercarea de a se înlătura prăpastia dintre Est și Vest. După cum s-a aflat din surse norvegiene, interesul Europei răsăritene pentru dezvoltarea contactelor este deosebit de mare. În centrul discuțiilor se află problema securității europene ; convorbirile cunosc un moment dificil cînd se ajunge la problema germană. Norvegia s-ar strădui să liniștească lucrurile și ar fi încercat mereu, dacă nu chiar să apere politica guvernului federal, aliat al său, cel puțin s-o prezinte într-un mod mai ușor de înțeles. Dar, de partea norvegiană, ca de altfel în Danemarca, Suedia și Finlanda, s-ar prefera ca guvernul federal să renunțe în mod oficial la dreptul de a participa la hotărîrile în domeniul nuclear și să accepte frontiera Oder-Neisse. Diplomații norvegieni afirmă, după convorbirile pe care le-au avut cu oamenii politici est-europeni, că astfel politica guvernului de la Bonn ar deveni mai demnă de încredere.

(După **Stuttgarter Zeitung**)

ÎN PRIMĂVARĂ, LA ROMA

Este cunoscută dorința lui Fanfani pe care a exprimat-o recent la Paris, de a convoca la Roma, în primăvara anului 1967, pe șefii de state sau guverne ai „celor șase", cu prilejul aniversării a zece ani de la semnarea tratatului care a instituit Comunitatea Economică Europeană. Întîlnirea va prilejui fără îndoială o mare desfășurare de fast și de elocvență oficială. Dar ceremoniile ritualului protocolar ascund un obiectiv diplomatic mai concret : „relansarea" Europei politice. Care dintre participanți ar îndrăzni să proclame că refuză să urmărească un asemenea obiectiv ? Întrucît răspunsul este neîndoielnic, inițiativa lui Fanfani pare la prima vedere destinată succesului.

Dar șefii de state sau de guverne ai C.E.E. nu se mai întruniseră oare o dată la Bad Godesberg, în 18 iulie 1961, pentru a pune bazele unei Europe politice axate în esență pe principiul colaborării, care să fie ea însăși rodul unor consultări periodice ? Istoria acestui „prilej pierdut" este prea cunoscută pentru a mai reveni asupra ei...

Totul poate să reînceapă și, mai cu seamă, să ducă la ceva, cu condiția ca europenii să dorească să fie europeni. În această ordine de idei : nu poate exista o Europă politică fără o politică a Europei. Or, lumea de la începutul anului 1967 nu mai este lumea de la 25 martie 1957, data Tratatului de la Roma, și nici cea de la reuniunea organizată la Bad Godesberg... Partenerii noștri din C.E.E. își dau oare seama că aceste schimbări impun Europei o politică proprie, că impun curajul de a spune cu glas tare americanilor ceea ce majoritatea de fapt gîndește, cu privire la Vietnam îndeosebi ?

Maurice FERRO
(Din **La Nation**, nr. 1 202)

număr de periodice, săptămînale, broşuri etc.

O mică parte a stîngii s-a alăturat Uniunii germane pentru pace (D.F.U.), care cuprinde atît liberali şi conservatori cît şi socialişti şi comunişti. Uneori se afirmă că D.F.U. este un front popular în miniatură. La ultimele alegeri generale ea a obţinut aproximativ 2 la sută din voturi.

Iată din ce constă stînga vest-germană, cu excepţia partidului comunist, care se află în ilegalitate şi ai cărui membri sînt supuşi unor persecuţii brutale.

Stînga dinăuntrul şi din afara P.S.D. a fost de acord că crearea marii coaliţii a constituit o hotărîre nefericită a conducerii social-democrate. Principalele argumente ale stîngii împotriva marii coaliţii sînt: Nu se poate începe o politică într-adevăr nouă împreună cu creştin-democraţii. P.S.D. va fi folosit în aplicarea unui program de austeritate în dezavantajul muncitorilor şi spre folosul marelui business.

Luîndu-şi răspunderea pentru această politică, P.S.D. şi-ar pierde din influenţă şi nu ar avea şanse să cîştige alegerile generale din 1969.

Acum cîteva săptămîni, s-au auzit cîteva glasuri cerînd formarea unui nou partid socialist, cum a fost în 1917 U.P.S.D. Dar majoritatea forţelor de stînga din cadrul P.S.D. şi al sindicatelor au fost împotriva lui. Ele au afirmat că stînga trebuie să rămînă unită în cadrul P.S.D., pentru a fi gata în cazul în care marea coaliţie va eşua şi membrii partidului vor fi deziluzionaţi de colaborarea cu U.C.D.

Marea coaliţie a ajutat stînga dintr-un singur punct de vedere: a creat în rîndurile ei conştiinţa crescîndă a necesităţii de a se organiza atît înăuntrul cît şi în afara P.S.D. Se resimte acut lipsa unui program comun şi putem fi siguri că acum se vor depune eforturi mari pentru formularea unui program politic asemănător cu acelea al stîngii britanice şi al stîngii din alte ţări vest-europene.

Kurt SCHACHT

Le Monde
PARIS
Nr. 6 830

FEBRĂ PREELECTORALĂ LA NEW DELHI

ÎN TIMP ce pe trotuarele vechiului oraş mii de oameni fără adăpost luptă, ca întotdeauna, împotriva valului de frig — ceea ce înseamnă aici că temperatura coboară noaptea pînă la +5 grade — febra electorală animă marile bulevarde ale New Delhiului unde, despărţite prin mari grădini şi vaste peluze create pe timpuri de „stăpînii" britanici, se aliniază vilele rezervate oamenilor politici. Într-adevăr, peste mai puţin de două luni, Partidul Congresului urmează să dea o bătălie care promite să fie cea mai grea şi cea mai pasionantă pe care a cunoscut-o India de la independenţa sa.

După ce au deţinut puterea fără întrerupere timp de 15 ani, conducătorii congresişti sînt chemaţi, pentru a patra oară, să raporteze asupra gestiunii lor. Or, numeroase provincii sînt din nou prada penuriei alimentare şi, într-un mod mai general, soarta aproape a tuturor celor 500 milioane de cetăţeni nu s-a îmbunătăţit prea mult.

Faptul nou este că viitoarea alegere e prima pe care Congresul nu va putea s-o cîştige „în mod automat", sprijinindu-se pe prestigiul dobîndit în lupta pentru independenţă şi graţie prezenţei unui conducător aproape „divinizat", Jawaharlal Nehru. Desigur, o parte din gloria acestuia a trecut asupra fiicei sale, doamna Indira Gandhi care, deşi trebuie să facă faţă la numeroase disensiuni, are asupra celorlalţi oameni politici avantajul apreciabil de a fi cunoscută dintr-un capăt în celălalt al acestei imense ţări care se întinde de la zăpezile Himalaiei pînă la plajele tropicale ale Capului Comorin.

Cert este că partidele de opoziţie întrevăd o şansă de a pune capăt supremaţiei Partidului Congresului. Dar o victorie a opoziţiei, dacă nu este cu totul de neconceput, presupune un minimum de înţelegere între adversarii Partidului Congresului care, cu prilejul ultimelor alegeri din 1961, a obţinut 72 la sută din locurile în parlamentul central, cu numai 45 la sută din voturi. Este adevărat că, în momentul de faţă, au fost iniţiate unele alianţe între tradiţionaliştii din Jan Sangh şi „moderniştii" din Swatantra. Dar o coaliţie generală şi eficace care nu ar avea, de altfel, drept unic scop decît „de a obţine victoria celor care oricum trebuie s-o obţină", nu este întrevăzută.

Desigur, tocmai pentru a crea o atmosferă favorabilă unui asalt împotriva guvernului Congresului, au ales unii acest moment pentru a lansa din nou agitaţia în favoarea unei interdicţii generale şi categorice a tăierii vacilor. Nu se poate spune că cercurile *sadhous* (oameni sfinţi) care au lansat cu cîteva săptămîni în urmă un atac împotriva parlamentului din New Delhi ar avea nevoie de o ocazie sau de un pretext pentru a duce o asemenea campanie dar, dacă sinceritatea lor nu poate fi pusă la îndoială, este cel puţin surprinzător faptul că această ofensivă a început tocmai în momentul cînd parlamentul ajunge la sfîrşitul mandatului său şi cînd devine imposibil să se procedeze la o revizuire constituţională absolut indispensabilă pentru a obliga fiecare stat să legifereze în această privinţă.

Chiar şi foametea, care afectează îndeosebi statul întotdeauna extrem de sărac al Biharului, se află pentru moment pe ultimul plan al preocupărilor pentru a ceda locul manevrelor politice. Într-adevăr, capitala este invadată de cohorte de oameni politici veniţi din toate provinciile ţării pentru a obţine înscrierea pe lista electorală a Partidului Congresului.

Comisia electorală a partidului nu a abordat încă problema hotărîtoare pe care o reprezintă întocmirea listei candidaţilor în statele-cheie ca Uttar Pradesh şi Bihar. Într-adevăr, în aceste state, partidul guvernamental trebuie să facă faţă unor grupări dizidente a căror forţă este mai mult sau mai puţin egală aceleia a ortodocşilor. Nu se poate desluşi, de altfel, nici o diferenţă ideologică între aceste diferite curente congresiste, care reflectă aproape în exclusivitate rivalităţi personale.

Aproape pretutindeni, acei membri ai Congresului, care au fost îndepărtaţi din posturile ministeriale şi care nu mai speră să revină la putere, se străduiesc să pună pe picioare organizaţii rivale. Acestea urmează în principiu să se unească — dar numai după alegeri — pentru a constitui, în întreaga ţară, Jana Congress, sau Congresul Poporului, care pretinde că revine la adevăratul gandhism. O asemenea acţiune nu reprezintă însă ceva cu adevărat nou căci, în afara comuniştilor şi a Jan Sangh-ului, toate partidele de opoziţie au luat naştere din fărîmiţarea Partidului Congresului. Ţinînd însă seama de lipsa oricărui program şi a unor conducători destul de prestigioşi, rămîne de văzut dacă noile regrupări pot juca un alt rol decît acela de a diviza într-o oarecare măsură corpul electoral.

De cînd a fost înfiinţat, cu 80 de ani în urmă, Partidul Congresului a reprezentat el însuşi, întotdeauna, o alianţă

Florenţa. Primii vizitatori la Galeria Uffizi, redeschisă pentru public după catastrofalele inundaţii

eteroclită mergînd de la stînga pînă la campionii capitalismului. Nehru nemai fiind în fruntea Congresului, toate intrigile urmăresc desemnarea unor candidaţi care, a doua zi după alegeri — presupuse întotdeauna victorioase — ar fi favorabil unuia sau altuia dintre „feudalii" partidului care visează s-o înlocuiască pe doamna Gandhi în fruntea guvernului. În primele rînduri ale acestora se găseşte mereu acelaşi „Calvin al Indiei", fostul ministru de finanţe Morarji Desai. Ceilalţi sînt preşedintele Congresului, Kamaraj, care — după ce a provocat alegerea în mod succesiv a lui Shastri şi a doamnei Gandhi — pare să urmărească de data aceasta să se instaleze el însuşi în centrul puterii ; „regele Bombay-ului", Patil ; „patronul" Maharastra-ului, Chavan, precum şi Gulzarilal Nanda, ministrul de interne, care a trebuit să-şi dea demisia după dezordinile sîngeroase provocate de manifestaţiile împotriva tăierii vacilor.

Deşi este încă prea devreme pentru a se face pronosticuri temeinice, există sentimentul general că majoritatea zdrobitoare de care Partidul Congresului dispunea pînă acum va fi serios redusă de succesele pe care stînga ar urma să le înregistreze la Kerala şi în Bengal, precum şi datorită unei înaintări a dreptei în India de nord şi de centru. Trebuie însă să se ţină seamă şi de campania electorală pe care doamna Gandhi nu a început-o încă. În cursul viitoarelor săptămîni, ea va avea prilejul să calce pe urmele tatălui său, care a ştiut întotdeauna să dea un aspect triumfal turneelor sale prin ţară.

The Los Angeles Times

■

TOATĂ LUMEA A AVUT DE PIERDUT

CÎND REFLECTEZI la conflictul în jurul cărţii scrise de William Manchester, te copleşeşte sentimentul că asasinarea preşedintelui Kennedy a fost ceva atît de monstruos, încît vieţile oamenilor din jurul lui vor fi multă vreme afectate de ea. Într-un anumit sens, neliniştea manifestată la New York a fost încă una dintre tragediile sumbre care se răspîndesc la nesfîrşit, ca nişte unde sonore, din momentul cînd au răsunat împuşcăturile de la Dallas. Disputa în jurul lucrării „Moartea unui preşedinte" a fost ceva deosebit de neplăcut şi, în plus, a lovit în absolut toţi cei implicaţi.

Pînă şi imaginea Americii a avut de pierdut ca rezultat al acestei afaceri. Se poate spune că de multă vreme nu a mai apărut un comentariu atît de stingheritor ca relatarea lui *Wall Street Journal* despre ceea ce se presupune că afirmă cartea lui Manchester în legătură cu trista călătorie de înapoiere de la Dallas după asasinat. Făcînd aluzie la o referire din cartea încă nepublicată, ziarul arăta că „la sosirea lor la Washington, oamenii lui Kennedy şi cei ai lui Johnson au ajuns efectiv să se încaiere pentru a intra în posesiunea servietei preşedintelui mort şi au scăpat-o chiar, la un moment dat, pe jos".

Cu stăpînire de sine şi curaj, doamna Jacqueline Kennedy a îndurat, începînd din dimineaţa zilei de 22 noiembrie 1963, mai multe suferinţe decît se presupune că poate suporta o fiinţă omenească. Şi totuşi scandalul dezlănţuit la New York a provocat critici şi bîrfeli la adresa ei, de natură să o coboare de pe piedestalul pe care a fost înălţată de la funeraliile din cimitirul Arlington.

Asupra senatorului Robert F. Kennedy s-a revărsat un nou val de publicitate nedorită. S-a spus despre el că ar fi fost brutal şi arogant şi că ar fi încercat să determine scrierea istoriei în sensul intereselor sale. Preşedintele Johnson a fost şi el atins de zvonurile potrivit cărora cartea l-ar reprezenta ca lipsit de inimă şi avid de putere în orele de după asasinarea predecesorului său.

Desigur, Manchester a fost şi el lovit. Cinstea şi sinceritatea sa au fost puse la îndoială de către adversarii săi şi chiar de către doamna Kennedy, care a condamnat această carte. Ţinînd seama de acordul stabilit cu familia Kennedy, felul în care el a aranjat vînzarea manuscrisului a avut un caracter în cel mai bun caz dubios. În plus, el poate nu prea are de ce să fie încîntat sau măcar satisfăcut de condiţiile în care îi apare cartea.

În sfîrşit, se poate spune că lucrarea însăşi este o victimă, şi nu cea mai neînsemnată. Nu este vorba numai de faptul că unele informaţii interesante au fost scoase din carte. Se poate însă ca lupta senzaţională pentru a impune scoaterea acestor informaţii să condamne lucrarea la suspiciuni şi îndoieli de felul celor care planează asupra raportului Comisiei Warren. La fiecare pagină numeroase persoane se vor întreba ce s-a tăiat din carte şi de ce anume.

Era inevitabil de asemenea ca toată această frămîntare, care implică o nouă încordare între familia Kennedy şi familia Johnson, să provoace speculaţii asupra eventualelor efecte politice ale cărţii.

The Wall Street Journal a publicat un articol cu următorul titlu : „Cartea lui Manchester ar putea constitui un obstacol în calea şanselor lui Johnson de a fi reales în 1968". Teza susţinută era că alegătorii vor resimţi o repulsie faţă de comportarea lui Johnson, la înapoierea sa de la Dallas, aşa cum a fost descrisă de Manchester.

Efectele posibile ale cărţii au fost discutate de Comitetul naţional republican şi de cei din preajma vicepreşedintelui Hubert H. Humphrey care se arată sensibili faţă de curentele politice din jurul senatorului Kennedy. La fel ca multe alte persoane la Washington, ei manifestă tendinţa de a considera că efectele politice vor fi neglijabile. În 1968 şi desigur în 1972, anul în care s-ar putea ca senatorul Kennedy să candideze la preşedinţie, zarva în jurul cărţii lui Manchester va fi fost de mult uitată.

Afacerea Manchester arată între alte lucruri ce monstru Frankenstein a devenit publicitatea pentru familia Kennedy. Nici o altă familie americană nu a făcut în asemenea măsură obiectul publicităţii. Distincţia, spiritul, frumuseţea, mîndria, bunul gust, înfăptuirile şi bogăţia familiei Kennedy au făcut ani de zile obiectul atenţiei ziarelor, revistelor şi reţelelor de televiziune din întreaga lume.

Acum, în umbra tragediei, dorinţa publicului de a se afla amănunte cu privire la familia Kennedy, şi anume amănunte de felul acelora despre care se presupune că s-ar găsi în cartea lui Manchester, a atins un punct la care este greu pentru familia Kennedy să-şi facă respectat dreptul la o viaţă particulară lipsită de publicitate. Sau poate că este nepotrivit cuvîntul familie. Zguduirea provocată de cartea lui Manchester a constituit o nouă dovadă, dacă mai era nevoie de ea, că familia Kennedy este astăzi o instituţie.

Robert J. DONOVAN

LE NOUVEL OBSERVATEUR

Nr. 110

■

MITURI CARE TREBUIE DISTRUSE

Revista Le Nouvel Observateur a publicat, sub semnătura lui Michel Bosquet, un amplu articol pe tema foametei şi subalimentaţiei din mari zone ale globului. Redăm mai jos capitolele în care autorul combate miturile unor false explicaţii ale acestei situaţii :

Primul mit care trebuie distrus : foametea ar fi provocată de flagele naturale.

„Foametea este un flagel fabricat de om", scrie Josué de Castro [1]). Sofism ? Nu, cu condiţia să judecăm la scara deceniilor şi nu la cea a lunilor. Inundaţiile, secetele, întîrzierea musonului, climatul arid, sînt cauze de foamete în ţările slab dezvoltate. Nu există remediu pe termen scurt. Dar aceste cauze nu sînt cele de fond.

Inundaţiile se datoresc de cele mai multe ori despăduririi : apa se scurge de-a lungul pantelor goale, noroiul coboară în albiile şi gurile fluviilor. Cînd eroziunea hidraulică şi-a făcut efectul, începe eroziunea eoliană : furtunile de nisip.

Întîrzierea musonului ? Ea riscă să provoace moarte încă multor indieni în următoarele şase luni. Le lipsesc zece milioane de tone de cereale. Totuşi, dintr-o recoltă medie de 80 milioane tone, doar 12 sînt înmagazinate în silozuri moderne ; restul este depozitat în hambare sătesti, unde şoarecii mănîncă 10 la sută din grîu, 20 la sută din orez, adică aproximativ 10 milioane de tone pe an care ar putea fi păstrate cu ajutorul unor investiţii destul de modeste.

Al doilea mit care trebuie distrus : suprapopulaţia ar fi o cauză fundamentală a foametei

„Explozia demografică este reală. Pămîntul nu a ajuns la primul lui miliard

[1]) Josué de Castro, „Geografia foamei", ediţia franceză, 1952.

de locuitori decît în 1850 ; dar nu a fost nevoie decît de 75 de ani pentru a ajunge la al doilea miliard şi 35 de ani pentru al treilea miliard. Al patrulea miliard va fi atins în 1975, iar al cincilea în 1985.

„Dacă există în lume foame şi mizerie — scrie Castro — aceasta nu se datoreşte faptului că sînt prea mulţi oameni, ci faptului că sînt prea puţini oameni care produc şi prea mulţi care mănîncă". Această afirmaţie este mai lesne de înţeles dacă este pusă în legătură cu declaraţia făcută de un alt brazilian, Miguel Arraes, în februarie 1963, cînd a fost investit guvernator al statului Pernambuco [2]) : „Uriaşa fîşie de «massape» din nord-estul brazilian este unul din pămînturile cele mai fertile din lume. Ea este de nouă ori mai întinsă decît suprafaţa cultivabilă din Japonia, care hrăneşte 100 milioane de oameni. Dar de pe pămîntul nostru nu obţinem decît trestie de zahăr şi cîteva produse de subzistenţă, în cantităţi foarte inferioare nevoilor celor 23 de milioane de locuitori ai regiunii. Motivul este că exploatarea acestor pămînturi, atunci cînd are loc, nu urmăreşte să asigure nevoile populaţiei, ci să îmbogăţească vreo şase mari proprietari".

Al treilea mit care trebuie distrus : ţările slab dezvoltate ar fi prea sărace pentru a asigura prin propriile lor mijloace „decolarea" lor economică

Surplusul susceptibil de a fi investit este considerabil în aceste ţări ; dar, în loc să fie investit, este consumat, sterilizat prin achiziţii speculative de terenuri, plasat în Elveţia sau în S.U.A. de către clase parazitare fabulos de bogate : mari latifundiari, casta birocratică şi militară, comercianţi, cămătari. În India, cămătarul ia deobicei o dobîndă de 50 la sută la un împrumut pe şase luni ; procentul poate atinge 800 la sută pe an. Cămătarul şi marele proprietar funciar (care sînt adeseori una şi aceeaşi persoană) controlează viaţa satului. Chiar şi într-o perioadă de recolte bune, comercianţii de grîne organizează foametea, refuzînd să pună stocurile pe piaţă : aceasta duce la creşterea cursurilor. În Brazilia, muncitorul agricol nu numai că primeşte salariul cel mai scăzut din lume ; prin intermediul vechilului, latifundiarul îi revinde alimentele de bază „la un preţ de 5—6 ori mai mare decît preţul mediu din comerţul local, care percepe deja un beneficiu frumos". La 36 de km de Recife, salariul unui muncitor agricol echivalează cu un kg de feculă de manioc sau un litru de bere.

În raportul ei pe 1965, Organizaţia O.N.U. pentru alimentaţie şi agricultură (F.A.O.) reaminteşte că „păturile suprapuse din America Latină, care reprezintă 5 la sută din populaţie, se bucură de aproape 30 la sută din consumul total ; la celălalt capăt al scării sociale, 50 la sută din populaţie îşi împarte 20 la sută din consum".

[2]) Arraes a fost arestat după puciul din 1964. Trăieşte astăzi în exil, ca şi Josué de Castro, arhitectul Niemeyer şi alţi brazilieni, cărora le-au fost retrase drepturile civile.

SCRIITORI-DIPLOMAŢI

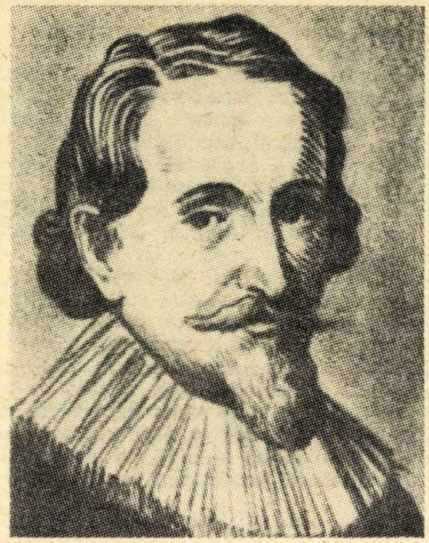

Hugo Grotius

Este numele latinizat al lui Huig van Groot, născut în 10 aprilie 1583 la Delft, oraş olandez vestit încă din Evul Mediu pentru produsele sale de sticlărie şi porţelan. Înzestrat cu o sensibilitate şi o inteligenţă precoce, el asimilează cu uşurinţă învăţătura maeştrilor Renaşterii şi studiază cu pasiune literele, filozofia, jurisprudenţa şi teologia la faimoasa universitate din Leyda, patria lui Rembrandt, oraş cu bibliotecă şi muzee bogate. Grotius i-a uimit pe contemporani compunînd la vîrsta de opt ani versuri în hexametri, publicînd la şaisprezece ani lucrări de filologie greacă şi latină, iar la şaptesprezece — piese de teatru în limba latină. Talentul adolescentului s-a manifestat şi mai pregnant în domeniul dreptului internaţional şi al practicii diplomatice. Nu întîmplător, la vîrsta de numai cincisprezece ani, el îl însoţea pe Jan van Oldenbarneveldt, nobil olandez şi unul din fondatorii republicii Provinciile Unite (federaţie a şapte ţinuturi olandeze ostile lui Filip al II-lea al Spaniei), în misiunea sa diplomatică la curtea regelui Franţei, Henric al IV-lea.

Prin ideile şi prin cultura sa enciclopedică, Grotius, ca şi ilustrul său înaintaş Erasmus din Rotterdam, personifică marile tradiţii umaniste ale Ţărilor de Jos. Reprezentant al burgheziei în ascensiune, el şi-a afirmat concepţiile liberale, potrivnice Casei de Orania, domnitoare în acele vremuri în Olanda, atît în cuvîntări, cît mai ales în scrierile sale.

Ca jurist, Grotius începe prin a fi avocat la Haga în 1598, avocat fiscal general al Olandei în 1607, iar ulterior consilier juridic al oraşului Rotterdam în 1613. Pasiunile politice cunosc o mare efervescenţă în acea epocă şi, o dată cu trimiterea pe eşafod a lui Jan Van Oldenbarneveldt, prin hotărîrea lui Mauricius de Nassau, prinţ de Orania şi stăpîn al Olandei, Hugo Grotius e condamnat de acelaşi Nassau la închisoare pe viaţă (1619). După doi ani, datorită ajutorului curajos al soţiei sale, Grotius reuşeşte să evadeze. Avea treizeci şi opt de ani şi reputaţia sa era atît de mare încît Ludovic al XIII-lea al Franţei îi acordă imediat azil şi stipendii. În 1631, după moartea lui Mauricius de Nassau, se întoarce la Rotterdam. Grotius profesa aceleaşi idei liberale astfel că, în anul următor, e surghiunit din nou ; de atunci n-a mai călcat niciodată pe pămîntul ţării sale. După o scurtă şedere la Hamburg, pleacă la Stockholm, ca invitat al reginei Christina. În 1635, regina Suediei l-a numit ambasador în Franţa, pe lîngă vechiul său protector, Ludovic al XIII-lea. În 1644 regina îi aprobă cererea de a se întoarce în Suedia. O furtună năprasnică îl surprinde însă în apele Mării Baltice. Transportat în stare gravă la Rostock, Hugo Grotius moare în acest oraş la 28 august 1645, în vîrstă de 62 de ani.

Opera sa fundamentală era însă împlinită. Cea mai importantă lucrare a lui Grotius, scrisă într-o primă variantă la vîrsta de 21 de ani şi desăvîrşită în 1625, este : „Despre dreptul de război şi de pace" („De jure belli ac pacis libri tres, in quibus jus naturae et gentium, item juris publici praecipue explicantur"), incontestabil unul din marile monumente ale gîndirii secolului al XVII-lea, care stă cu demnitate alături de „Dialogul asupra celor două mari sisteme ale lumii" al lui Galilei şi de „Discursul asupra metodei" (al lui Descartes). Exponent al aspiraţiilor politice ale burgheziei, Grotius dezvoltă în această operă ideea că, deasupra oricărei autorităţi de stat sau divine, se află dreptul natural izvorît organic din conştiinţa şi raţiunea umanităţii. „Dreptul natural, afirmă Grotius, are o existenţă absolută, independentă de orice altă realitate şi deci şi de religie sau de teologie". Grotius consideră că, în vederea stabilirii unui echilibru trainic în lume, este necesar ca cei ce guvernează naţiunile să respecte o serie de principii care să stea la baza politicii lor şi a relaţiilor între state. Chiar şi în timp de război trebuie să funcţioneze anumite reguli de drept, care să împiedice acţiunile inumane (Grotius se ocupă pe larg de tratamentul prizonierilor de război, de blocusuri etc.). Referindu-se la conflictele religioase din epoca sa, Grotius afirmă că încercarea unora de a impune dogma lor altora e absurdă şi că patima trebuie să fie înlocuită cu raţiunea. El propune înfiinţarea unui organ, cu participarea tuturor statelor, în vederea soluţionării conflictelor internaţionale, organ căruia îi atribuie rolul de adunare deliberativă, esenţialul în aplanarea conflictelor rămînînd respectarea principiilor raţionale.

Prin lucrarea sa, Grotius aduce o mare contribuţie nu numai la elaborarea unor principii privitoare la reglementarea relaţiilor internaţionale ci şi la fundamentarea teoriei generale a diplomaţiei.

Opera istorică a lui Grotius este şi ea însemnată. A publicat o serie de „Anale" şi o interesantă „Istorie a goţilor, vandalilor şi longobarzilor". Opera sa literară, în afară de scrieri beletristice originale, cuprinde şi un mare număr de traduceri din scriitori antici greci şi latini.

Victor TORYNOPOL

IOANNIS PARASKEVOPOULOS

Criza guvernamentală din Grecia, provocată de demisia guvernului Stephanopoulos, a fost rezolvată prin formarea unui cabinet de tranziţie în frunte cu Ioannis Paraskevopoulos, guvernatorul Băncii Naţionale. Noul cabinet — în care primul ministru deţine şi portofoliile apărării şi coordonării economice — a depus jurămîntul la 22 decembrie 1966.

Ioannis Paraskevopoulos s-a născut în anul 1900 în comuna Lavada, de lîngă Olimpia, în Peloponez. După absolvirea liceului, studiază dreptul şi ştiinţele politico-economice la Universităţile din München, Jena, Leipzig şi Londra. Întors în patrie în 1931, se angajează funcţionar la Banca Naţională a Greciei, în cadrul căreia urcă toate treptele ierarhiei : întîi şef al direcţiei de studii, operaţiuni şi finanţări, apoi (în 1949) viceguvernator, iar în urmă cu cîteva luni guvernator al băncii.

În 1936 a fost numit conferenţiar de economie politică, iar în 1939 — profesor la Universitatea din Atena şi apoi la Şcoala de înalte studii politice şi economice din capitala ţării. În această calitate, Ioannis Paraskevopoulos publică numeroase studii şi articole în domeniul economiei politice şi finanţelor. Din 1953 este reprezentant al Băncii Naţionale a Greciei la Banca Internaţională de Reconstrucţie, fiind unul din membrii Consiliului de administraţie.

Paralel cu activitatea pe tărîmul economiei şi finanţelor, Ioannis Paraskevopoulos s-a manifestat şi pe tărîm politic. Între 1945 şi 1949 a fost ministru al organizării şi economiei naţionale în două guverne consecutive, conduse de P. Voulgaris şi de arhiepiscopul Damaskinos. În 1952, în urma izbucnirii unei crize guvernamentale, Paraskevopoulos a fost numit ministru al comerţului şi industriei în guvernul de serviciu condus de D. Kinssopoulos. A preluat conducerea aceluiaşi minister în anul 1958, în guvernul K. Iorgakopoulos. Apoi, în 1961, devine vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri în guvernul de serviciu condus de generalul Dovas.

Între 31 decembrie 1963 şi 17 februarie 1964 se află pentru prima oară în fruntea guvernului, conducînd un cabinet de tranziţie însărcinat cu organizarea alegerilor care au adus victoria electorală partidului Uniunea de Centru şi au permis lui G. Papandreu să preia puterea.

În decembrie 1966, din însărcinarea regelui Constantin al Greciei, I. Paraskevopoulos formează din nou un guvern de tranziţie, care urmează să asigure organizarea alegerilor la sfîrşitul lunii mai.

În prima sa declaraţie publică, Ioannis Paraskevopoulos a precizat că noul guvern are misiunea nu numai de a pregăti alegerile generale, ci şi de a rezolva probleme naţionale actuale.

Noul guvern se prezintă astăzi în faţa Camerei, dar premierul Paraskevopoulos îşi va face declaraţia ministerială la 9 ianuarie, cînd va cere şi votul de investitură.

V. B.

PRESA ACUM 50 DE ANI

Ziarele germane au în acest moment o sarcină din cele mai dificile. Ele trebuie să susţină măsurile excepţionale propuse în Reichstag, pe baza cărora guvernul va obţine autorizaţia necesară de a ordona mobilizarea populaţiei civile. Ele trebuie să convingă naţiunea de pretinsele succese ale trupelor germane şi, în acelaşi timp, trebuie să proclame ca excelentă situaţia militară. În sfîrşit, ziarele trebuie să ţină seama şi de faptul că populaţia doreşte pacea şi cere să se folosească orice ocazie pentru a o încheia.

(Ziarul Morning Post *din 4 ianuarie)*

Politica americană în ce priveşte Mexicul a suferit o schimbare evidentă. S.U.A. cere staţionarea trupelor americane în toate oraşele din nordul Mexicului unde se află centre ale industriei miniere precum şi redeschiderea altor mine sub protecţie americană. De asemenea, s-a cerut mexicanilor să depună armele. Orice împotrivire urmează să fie reprimată.

(Ziarul New York Herald *din 1 ianuarie)*

Socialiştii au ţinut la Amsterdam un miting de protest împotriva deportărilor de belgieni în Germania. Ei cer guvernului olandez să intervină în această problemă pe lîngă autorităţile germane.

(Ziarul Telegraph *din 5 ianuarie)*

După declaraţii oficiale, dezvoltarea fabricilor de oţel din Anglia este atît de mare încît se poate afirma cu siguranţă că, în 1917, Marea Britanie se va emancipa cu totul de tributul pe care îl plăteşte ţărilor străine pentru furnizarea oţelului.

(Ziarul Times *din 2 ianuarie)*

Germania a ajuns la limita resurselor ei omeneşti şi se vede silită să constrîngă pe orice bărbat, fără să mai ţină seama de vîrstă sau de sănătate, să intre în armată. Aceasta a determinat guvernul să facă propunerea de a se introduce serviciul civil obligatoriu.

(Ziarul New York World *din 2 ianuarie)*

Recordul mondial de transmitere a mesajelor prin radio de la un avion în zbor a fost stabilit de căpitanul Clarence Culver din armata Statelor Unite, care a reuşit să păstreze comunicarea constantă cu pămîntul în timpul unui zbor de recunoaştere de la San Arego la Santa Monica şi înapoi, pe o distanţă de 114 mile. Evenimentul este considerat un important succes în domeniul transmisiilor radiofonice de la avioanele în mişcare. Cel mai bun rezultat în Europa a fost înregistrat pe distanţa de 65 de mile.

(Ziarul New York Times *din 2 ianuarie)*

Marea liberă. Platoul continental

Marea liberă constituie obiectul reglementării unei convenţii încheiată la Geneva, la 29 aprilie 1958, în urma lucrărilor Conferinţei O.N.U. pentru dreptul mării.

Marea liberă este acea parte a mării care nu aparţine mării teritoriale sau apelor interioare ale unui stat. Ea este deschisă tuturor statelor, fără ca vreo ţară să o poată supune în mod legitim suveranităţii sale. Libertatea mării libere implică în special libertatea navigaţiei şi a pescuitului, libertatea de a aşeza cabluri şi conducte petroliere submarine şi libertatea de survol. În exercitarea acestor libertăţi, ca şi a altor libertăţi recunoscute de principiile generale ale dreptului internaţional, fiecare stat trebuie să ţină seama în mod raţional de interesele celorlalte state. Convenţia prevede că, pe bază de înţelegere, statele situate între mare şi un stat lipsit de litoral vor înlesni acestuia accesul la libertăţile mării.

În marea liberă, navele oricărui stat, riveran sau neriveran, au dreptul să navigheze sub pavilionul statului respectiv şi sînt supuse jurisdicţiei sale exclusive. Statul al cărui pavilion îl poartă nava e obligat să ia măsurile necesare pentru asigurarea securităţii navei şi prevenirea abordajelor. Statele sînt de asemenea obligate să ia măsuri ca navele care poartă pavilionul lor să acorde asistenţă, în condiţiile prevăzute de Convenţie, persoanelor şi navelor aflate în primejdie pe mare.

Statele riverane pot întreprinde urmărirea navelor străine pentru contravenţii la legile şi regulamentele lor ; urmărirea trebuie începută cînd nava sau una din ambarcaţiunile sale se află în apele interioare, în marea teritorială sau în zona contiguă a statului care întreprinde urmărirea — şi nu poate fi continuată dincolo de limita mării teritoriale sau a zonei contigui decît cu condiţia să fi fost neîntreruptă. Dreptul de urmărire încetează din momentul în care nava urmărită intră în marea teritorială a ţării căreia îi aparţine sau a unui stat terţ.

Statele sînt obligate să adopte reguli cu privire la evitarea infectării mărilor prin hidrocarburi răspîndite de nave sau de conducte petroliere ori rezultînd din explorarea sau exploatarea solului şi subsolului marin. Statele au totodată obligaţia să ia măsuri pentru evitarea infectării mărilor prin aruncarea în apă a deşeurilor radioactive.

Regimul juridic al **platoului continental** este reglementat de o convenţie încheiată la Geneva, la 29 aprilie 1958, în urma lucrărilor Conferinţei O.N.U. pentru dreptul mării.

Platoul continental este constituit de fundul mării şi de subsolul regiunilor submarine adiacente coastelor continentale sau coastelor insulelor şi situate dincolo de marea teritorială pînă la o adîncime de 200 de metri sau dincolo de această limită, pînă la punctul în care adîncimea apelor permite exploatarea resurselor naturale ale acestei regiuni.

Statul riveran exercită drepturi suverane exclusive asupra platoului continental, în vederea explorării şi exploatării resurselor sale naturale. Aceste drepturi se menţin chiar dacă statul nu le exercită efectiv şi nici nu a ocupat efectiv platoul sau nu a făcut vreo declaraţie expresă în acest sens. Statul poate exploata resursele minerale şi alte resurse fără viaţă de pe fundul mării şi din subsolul acestuia, ca şi organismele vii sedentare.

Drepturile statului riveran asupra platoului continental trebuie exercitate în aşa mod încît să nu aducă atingere drepturilor statelor de a pune cabluri sau conducte petroliere şi drepturilor lor în apele de deasupra — care constituie marea liberă — şi în spaţiul aerian de deasupra acestor ape. Explorarea şi exploatarea rezervelor naturale ale platoului continental nu trebuie să împiedice în mod nejustificat navigaţia, pescuitul sau conservarea resurselor biologice ale mării şi nici cercetările oceanografice fundamentale sau alte cercetări ştiinţifice.

Delimitarea platoului continental între statele riverane se face în conformitate cu regulile stabilite de Convenţie sau prin acorduri între statele interesate.

Potrivit prevederilor Convenţiei, dispoziţiile ei nu afectează dreptul statului riveran de a exploata subsolul mării prin săparea de tunele, oricare ar fi înălţimea apelor de deasupra subsolului.

Republica Socialistă România este parte la Convenţiile care reglementează regimul mării teritoriale şi al platoului continental.

Constantin STĂNESCU

poșta redacției

Pactul Saavedra-Lamas

- Am citit cu multă atenție și interes articolul publicat în nr. 49 cu privire la Pactul Saavedra-Lamas. Pe bună dreptate autorul insistă asupra a două aspecte scoțînd în evidență importanța pactului atît pentru relațiile internaționale în general cît și pentru țara noastră. Spre deosebire de Pactul Briand-Kellog, în jurul căruia s-a scris destul de mult, Pactul Saavedra-Lamas era foarte puțin cunoscut, cu toate că, așa cum arată și autorul articolului, a constituit față de primul un însemnat pas înainte prin regulile concrete de drept internațional pe care le punea în practică. V-aș fi foarte îndatorat dacă mi-ați putea comunica soarta exactă pe care a avut-o ulterior. A intervenit vreun act precis care să-i pună formal capăt, cînd și în ce împrejurări ?

Mihai S. MATASARU
Focșani

România nu a denunțat niciodată în mod formal pactul Saavedra-Lamas. Trebuie avut în vedere însă că, la aderarea României la acest tratat, s-a specificat, în nota cuprinzînd rezervele României, notă depusă de Nicolae Titulescu (în calitatea sa din acea vreme de ministru al afacerilor externe), că pactul Saavedra-Lamas va fi în vigoare concomitent cu Pactul Ligii Națiunilor, Pactul Briand-Kellog și alte instrumente internaționale menționate de tratatul de la Rio de Janeiro. După cum se știe, în urma celui de-al doilea război mondial, pactul Ligii Națiunilor, Pactul Briand-Kellog și numeroase alte tratate internaționale au devenit inoperante. Principiile de condamnare a războiului de agresiune, a anexiunilor teritoriale dobîndite prin forța armelor, necesitatea priorității tratativelor și mijloacelor pașnice în reglementarea litigiilor internaționale — principii la care se referă în mod expres pactul Saavedra-Lamas — au devenit reguli de bază ale dreptului internațional contemporan, figurînd în numeroase tratate și documente internaționale de cea mai mare însemnătate, inclusiv în Carta Națiunilor Unite. De asemenea, prevederile pactului Saavedra-Lamas arătau că, dacă cel puțin două dintre statele semnatare nu intră în război, pactul nu-și pierde valabilitatea. O serie de state semnatare — de exemplu Turcia, Portugalia — nu au participat la al doilea război mondial. În consecință, se poate considera că pactul în ansamblul său a încetat, prin forța împrejurărilor, să mai producă efecte, fără a fi fost însă denunțat de către toți semnatarii.

Impulsuri favorizante

Vasile Lazu, Pitești. Calculul potrivit căruia o rachetă ca Saturn 5 (încă neexperimentată), care ar urma să transporte oameni pe Lună, ar avea nevoie — presupunînd că i s-ar stabili un asemenea program — de 6 ani pentru a ajunge pe Saturn, de 16 ani pînă la Uranus și 30,7 ani pînă la planeta Neptun, a fost realizat pe baza datelor științifice existente. După părerea unui specialist american, Homer Stewart, s-ar putea însă ca aceste **distanțe să fie parcurse mult mai repede. În ultimul număr al revistei Astronautics and Aeronautics, el emite următoarea teorie : zborurile cosmice de lungă durată vor putea fi scurtate dacă se va folosi în mod corespunzător forța gravitațională a celorlalte planete. Forța gravitațională a lui Jupiter, de pildă, va exercita o influență puternică asupra unei rachete care va trece prin cîmpul ei, accelerîndu-i viteza și deviindu-i traiectoria. Ca niște jucători de biliard, specialiștii vor putea determina și controla accelerația și gradul de deviere. Ținînd seama de această deviere, o rachetă de tip Saturn 5, lansată de pildă la 1 octombrie 1978, ar putea primi un asemenea impuls în trecerea sa pe lîngă Jupiter încît să ajungă la Saturn în numai 2,8 ani iar la Uranus în 5,9 ani. O rachetă lansată la 1 noiembrie 1979, pe o traiectorie adecvat calculată, ar fi propulsată de forța gravitațională a planetei Jupiter în așa fel încît ar ajunge pe Neptun în 8,1 ani în loc de peste 30. Oamenii de știință au mai socotit că planetele se vor situa în asemenea poziții unele față de celelalte încît o navă cosmică lansată la 7 octombrie 1978 ar primi impulsuri gravitaționale favorabile de la toate și ar putea face în 8,9 ani un „mare tur", trecînd pe lîngă Jupiter, Saturn, Uranus și Neptun.**

Cum se explică mediereа Angliei ?

Mihai Făgărășanu, Craiova. **Este adevărat că atît Argentina cît și Chile au conflicte teritoriale proprii cu Anglia în legătură cu suveranitatea asupra unor teritorii din extremitatea sudică a continentului sud-american și că, în plus, Marea Britanie și Argentina sînt în litigiu în privința suveranității asupra insulelor Falkland (Malvine). Faptul că, în ciuda acestor neînțelegeri, Chile și Argentina au recurs la arbitrajul reginei Angliei pentru reglementarea disputei teritoriale dintre ele are o explicație istorică bine determinată : în 1896, cele două țări au cerut reginei Victoria să le ajute să-și delimiteze unele zone ale frontierei lor comune de 3 000 de mile, asupra cărora nu izbuteau să cadă de acord. Regina Victoria a murit înainte ca această problemă să fi fost reglementată dar fiul ei, Eduard al VII-lea, a pronunțat o hotărîre de arbitraj în 1902 și ea a fost respectată în toate privințele, afară de un singur amănunt: o zonă denumită Palena de către chilieni și Rio Encuentro de către argentinieni — formată din 260 de mile pătrate de teritoriu muntos și avînd 240 de locuitori — a fost plasată greșit pe harta arbitrajului. De atunci, ea a constituit un permanent măr al discordiei între cele două țări. În 1964 ele s-au adresat din nou reginei Angliei și, la sfîrșitul anului 1966, diferendul a fost reglementat definitiv : Argentina primește 71 la sută din terenul disputat, dar partea care revine statului Chile este cea mai fertilă. Ambele guverne sînt satisfăcute și au hotărît să plătească pe din două costul arbitrajului : 168 000 de dolari (onorariile experților etc.).**

Un traseu mai dificil

Vladimir Miricescu, București. **Într-adevăr, după închiderea de către Siria a conductei care transporta petrolul irakian spre mare, Iraq Petroleum Company are posibilitatea de a-l expedia prin Basra. După cum rezultă însă din harta alăturată, pe care o reproducem după The New York Times, aceasta presupune transbordarea lui cu ajutorul camioanelor pe o distanță de circa 500 de mile.**

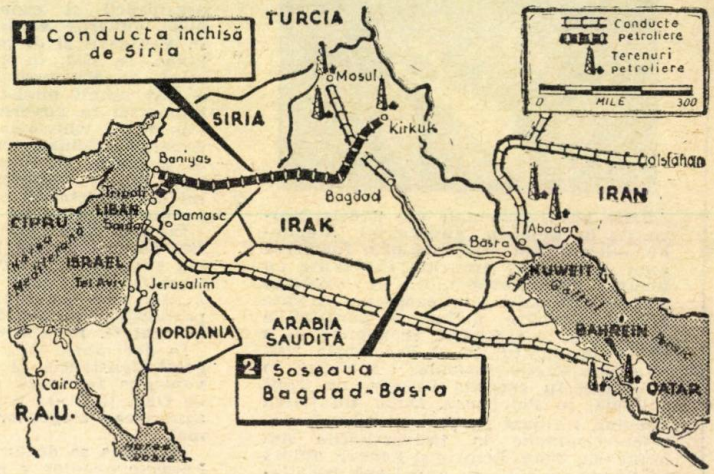

Statutul trupelor străine din R.F.G.

Aurelian Lăzărescu, Ploiești. **Starea de război dintre puterile occidentale și R.F.G. a încetat în 1954, în momentul semnării Tratatului de la Paris, urmat de aderarea R.F.G. la Pactul Atlantic. De atunci trupele staționate în Germania occidentală nu mai au statutul de trupe de ocupație, ci se află acolo pe baza prevederilor alianței militare nord-atlantice. După retragerea Franței din organizația militară a Pactului Atlantic, trupele franceze aflate în R.F.G. au rămas acolo în condițiile unui acord bilateral.**

Neapartenența R.F.G. la Organizația Națiunilor Unite se datorește, în fond, unor cauze similare cu acelea care fac ca nici R.D. Vietnam și Vietnamul de sud, nici R.P.D. Coreeană și Coreea de sud să nu fie membre ale O.N.U.: refuzul puterilor occidentale de a accepta primirea în organizație a R.D.G. și R.F.G.

Vă mulțumim pentru bunele aprecieri despre revistă. Am reținut că rubricile dv. preferate sînt „Reportaj pe glob" și „Puncte de vedere".

■

Grigore Cîmpeanu, Borșa, raionul Vișeu. **Discuțiile despre introducerea unui „calendar perpetuu" au un caracter pur speculativ. Versiunea propusă de dv. are, ca și celelalte, meritele și lipsurile unei formule artificiale.**

■

Virgil Roșca, Moreni. **Titlul original al lucrării este „Tonerre sur le Pacifique" de Albert Vulliez.**

■

Liviu Avram, Craiova. **„Țările liliputane" din Europa au fost prezentate în primele numere ale revistei noastre. În afară de aceasta, în nr. 7/1966 am publicat reportajul „Un pitic al Europei — Liechtenstein".**

■

Emil Bica, Cluj ; Ion Rădulcă, Craiova. **Ne-am notat propunerile dv. și vom căuta să le dăm curs.**

■

Dumitru Ruxăndescu, București. **Lista statelor membre ale O.N.U. este prea lungă pentru a fi înșirată aici, întrucît, cu cîteva excepții, ea coincide cu lista tuturor țărilor lumii. Toate statele care fac parte din Organizația Națiunilor Unite au drept de vot egal. Dreptul de veto al celor cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate presupune că acesta nu poate lua, în problemele de fond, decît hotărîri cărora nu li se opune nici unul dintre cei cinci.**

■

Iancu Istrate, Rădăuți, str. Voluntarilor nr. 30 solicită **Lumea** nr. 39/1966, iar Petric Stuparu, Iași, str. Mistrețului nr. 4, **Lumea** nr. 1/1963.

■

Constantin Căluș, Rm. Vîlcea ; S. Plac, Baia Mare ; Vintilă Voinea, Tulcea. **Regretăm dar, după cum am mai comunicat și cu alte prilejuri, noi nu publicăm asemenea adrese.**

■

C.Tănăsoiu, comuna Rapolt, raionul Simeria. **Asemănarea dintre cele două situații este numai aparentă.**

■

Vasile Burdulescu, București și Nicolae Kovacs, Cluj. **În legătură cu evenimentele din Indonezia, citiți articolele apărute în revistă în 1966 și indicate în sumarul recapitulativ publicat în nr. 1/1967.**

Mulțumim călduros tuturor cititorilor care ne-au transmis felicitări și urări cu prilejul Anului Nou

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

ECHIPAMENT ELECTRIC PENTRU SISTEMUL ENERGETIC NAȚIONAL ȘI PENTRU NECESITĂȚILE INDUSTRIEI:

- transformatoare de putere peste 100 kVA
- motoare asincrone și sincrone 100 – 1 000 kW
- aparate de înaltă tensiune pentru centrale și stații 10 – 220 kV

UZINELE ELECTROPUTERE

..craiova..

UZINA MECANICĂ DE MAŞINI ŞI UTILAJ MINIER

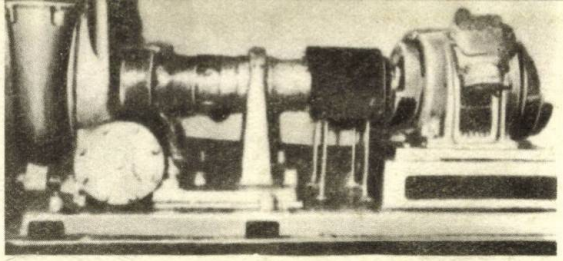

pompă de tulbureală

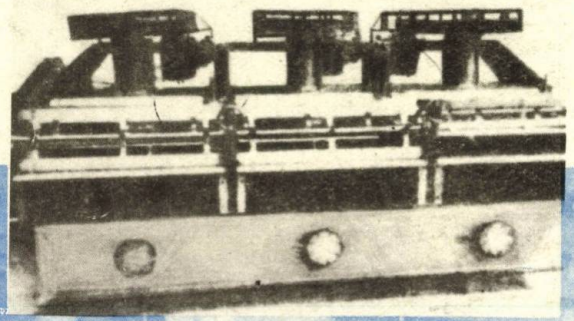

celule de flotare

BAIA MARE

produce şi
livrează
pe bază de comenzi

filtre de vid

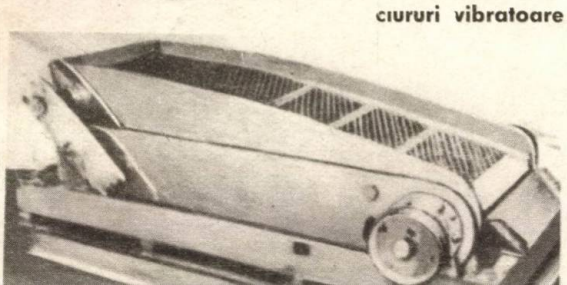

ciururi vibratoare

şi alte maşini şi utilaje
de specialitate

Informaţii la
U.M.M.U.M. Baia Mare
str. Baia Sprie nr. 70
telefon 1078 interior 95

publicitate
lumea

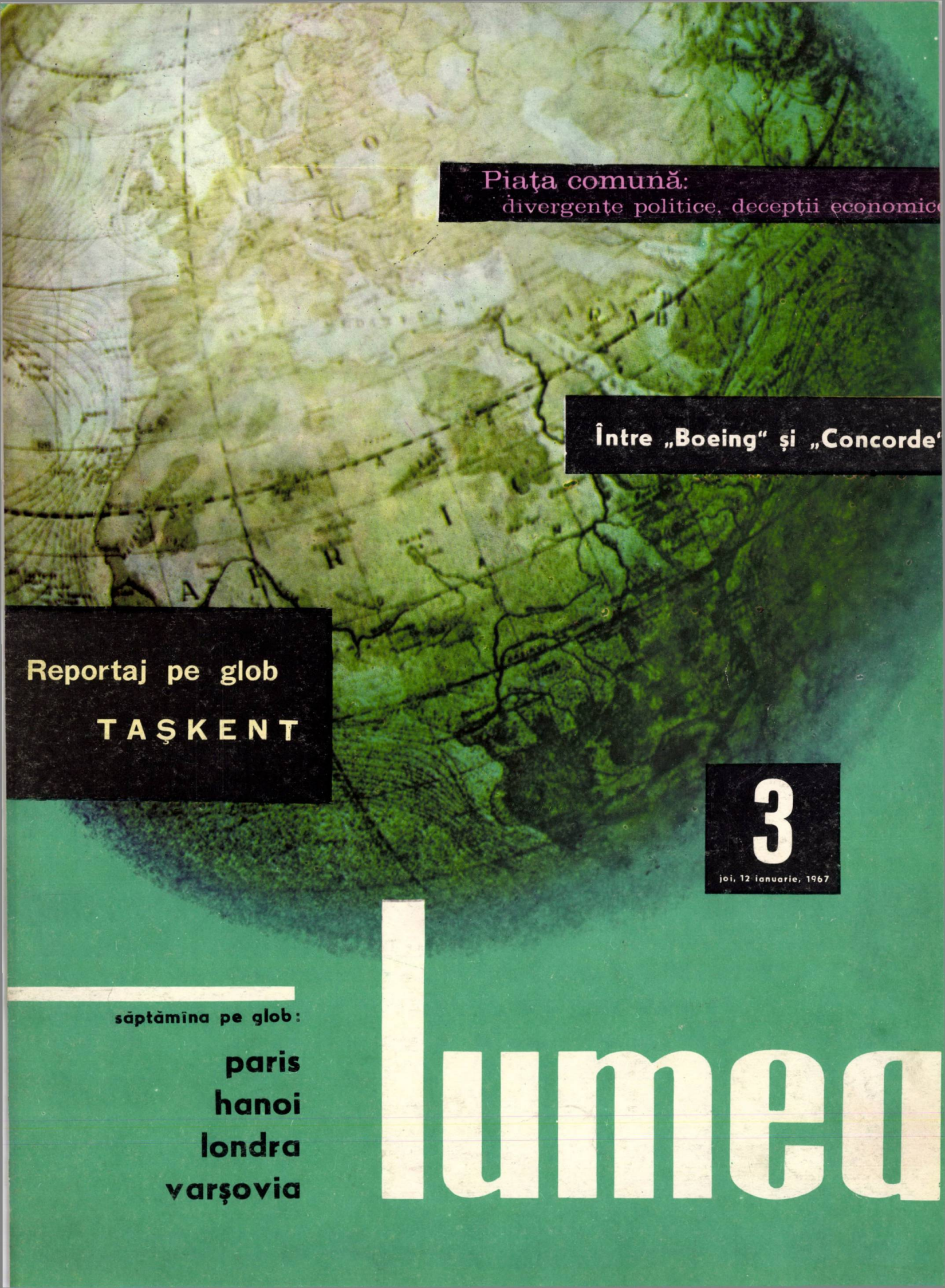

Piaţa comună:
divergenţe politice, decepţii economic

Între „Boeing" şi „Concorde"

Reportaj pe glob
TAŞKENT

3
joi, 12 ianuarie, 1967

săptămîna pe glob:
paris
hanoi
londra
varşovia

lumea

actualitatea în imagini

O VITEZĂ RECORD ÎN TRANSPORTURILE FEROVIARE : 303 KM PE ORĂ. Performanța aparține primului aerotren francez experimentat recent pe o pistă de ciment în formă de T întors. Aerotrenul, care alunecă pe perne de aer la 3 mm de sol, este propulsat de o rachetă cu elice. În fotografie : cabina de conducere.

TELEVIZIUNE ÎN CULORI ÎN JAPONIA. O dată cu introducerea transmisiunilor televizate în culori, la Tokio s-au pus în vînzare primele aparate care permit captarea emisiunilor policrome.

32 DE EVADĂRI DIN ÎNCHISORILE BRITANICE. Aceasta este cifra înregistrată în timpul sărbătorilor de iarnă, concomitent cu publicarea raportului Mountbatten privitor la „securitatea penitenciarelor" din Anglia. După cercetări minuțioase, polițiștii (în fotografie) au reușit să prindă 16 dintre evadați.

TRAGICUL ACCIDENT AL LUI DONALD CAMPBELL. Celebrul campion al vitezei și-a pierdut viața în cursul unei tentative de record pe lacul Coniston. La bordul bărcii sale cu motor cu reacție „Bluebird", Campbell reușise să atingă o viteză de peste 480 km/oră, cînd, din pricina unei explozii, s-a produs catastrofa. Donald (fiul nu mai puțin renumitului campion Malcolm Campbell, mort în condiții analoage în 1948), deținea recordurile mondiale de viteză : pe pămînt — 646 km și pe apă — 444,5 km/oră.

ANUL V
nr. 3 (168)

12
IANUARIE
1967

sumar

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

2 HANOI — Agresorii suferă noi înfrîngeri. **N. Pătraşcu**
MOSCOVA — În întîmpinarea jubileului. **Silviu Podină**
4 ATENA — Înaintea investiturii. **C. Alexandroaie**
5 PARIS — Congresul comuniştilor francezi
6 LONDRA — Remanierea : semnificaţii în perspectivă. **John Gritten**
7 VARŞOVIA — Dialog polono-danez. **Gh. Gheorghiţă**
8 BONN — A doua succesiune a lui Erhard. **Radu Pascal**
ROMA — Întîlnirea social-democrată. **Giorgio Pastore**

ARTICOLE

10 Piaţa comună : divergenţe politice, decepţii economice. **N. S. Stănescu**
13 S.U.A.: al 90-lea Congres. **Felicia Antip**
14 Sindicatele şi unele probleme ale dezvoltării noilor state africane. **Jack Woddis**
18 Scrisoare din Londra : Umbre peste Fleet Street. **Liviu Rodescu**
19 Scrisoare din Paris : Fizionomia lui '67. **Dana Gheorghiu**
20 Boeing-Concorde — Competiţie în stratosferă. **Mihai Matei**
25 „Moartea unui preşedinte" de William Manchester

REPORTAJ PE GLOB

16 Reconstrucţia unui oraş milenar. **Constantin Florea**

PE URMELE ISTORIEI

22 Miron Costin — istoric şi diplomat. **Dan Zamfirescu**

CONTRAPUNCT

24 Elocinţa şi meditaţiile Eminenţei Sale. **Florica Şelmaru**
Pase magnetice. **Nicolae Minei**
Dreptatea Satanei. **L. Sărăţeanu**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 The Herald, The New Republic, Stern, Voix Ouvrière, Pravda, La Tribune de Genève, Neue Zürcher Zeitung, Die Presse

PROFIL

31 Joseph Luns, ministrul de externe al Olandei

FIŞIER

31 Tribunalele administrative internaţionale. **Constantin Mihăilă**

PRESA ACUM 50 DE ANI

POŞTA REDACŢIEI

Din evenimentele săptămînii

comentăm desfăşurarea războiului din Vietnam (pag. 2) ; evoluţia situaţiei politice din Grecia (pag. 4), Anglia (pag. 6) şi R.F.G. (pag. 8) ; vizita primului ministru al Danemarcei la Varşovia (pag. 7) ; întrunirea liderilor social-democraţi din Europa occidentală (pag. 8)

Mesajul asupra „Stării Uniunii"

confirmă că politica externă şi internă a Statelor Unite este subordonată agresiunii împotriva poporului vietnamez. Pe agenda noului Congres, cu o componenţă şi o orientare mai conservatoare decît cel ce l-a precedat, nu mai figurează programele sociale promise alegătorilor în 1964 (pag. 13)

Piaţa comună

intră în al zecelea an de existenţă în condiţiile unei evoluţii contradictorii. „Integrarea economică" întîmpină obstacole serioase, iar „integrarea politică" pare lipsită de orice perspectivă (pag. 10)

În Africa,

sindicatele oamenilor muncii au sarcini şi preocupări multiple privind atît consolidarea independenţei naţionale cît şi revendicările specifice ale membrilor lor (pag. 14)

Controversata

carte a lui William Manchester, „Moartea unui preşedinte", a început să fie publicată în revista americană „Look". Prima parte a lucrării cuprinde o relatare a evenimentelor care au precedat asasinarea lui John F. Kennedy (pag. 25)

Avioanele supersonice

sînt considerate mijlocul de transport al viitorului. Între marile societăţi constructoare de avioane din S.U.A. şi grupul franco-britanic Sud Aviation-British Aircraft Corporation concurenţa este pe măsura spectaculoaselor proiecte în curs de realizare (pag. 20)

În presa britanică,

procesul de concentrare a luat proporţii fără precedent. Soarta ziarului „The Times", care a devenit o anexă a grupului Thomson, stîrneşte îngrijorare în redacţiile altor ziare, supuse unor presiuni similare (pag. 18)

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

HANOI

Agresorii suferă noi înfrîngeri

Cîteva evenimente petrecute în prima decadă a lunii ianuarie au reafirmat hotărîrea neclintită a poporului vietnamez de a respinge agresiunea imperialistă americană și de a lupta pînă la victoria finală, de a nu capitula în fața presiunilor agresorilor. Cu prilejul celui de-al patrulea Congres al eroilor și luptătorilor evidențiați în lupta împotriva agresiunii S.U.A., președintele R. D. Vietnam, Ho Și Min, salutîndu-i pe delegați, declara : „Poporul nostru este un popor eroic. În ultimii 20 de ani, partidul și guvernul nostru au condus cu hotărîre lupta continuă și victorioasă a poporului împotriva agresorilor imperialiști, obținînd victorii repetate în toate domeniile". În același fel, arăta președintele Ho Și Min, el va obține victoria definitivă în lupta sa justă împotriva agresiunii americane.

Voința fermă a poporului vietnamez de a lupta pînă la capăt pentru înfrîngerea agresorilor a fost, de asemenea, din nou evidențiată în interviul acordat ziarului *L'Unità* de Nguyen Duy Trinh, vicepreședintele R. D. Vietnam. „Poporul vietnamez — a spus el — iubește profund pacea, pacea adevărată, în condiții de independență și libertate, și nu «pacea americană» impusă prin forța armelor. El este hotărît să lupte pînă la capăt împotriva agresiunii americane, pentru apărarea patriei sale și pentru a contribui la menținerea păcii în Asia și în lume".

Aceste declarații, inclusiv interviul acordat de premierul Fam Van Dong ziarului *New York Times*, la care ne-am referit în numărul trecut al revistei noastre, survin într-un moment în care diferiții „experți", „specialiști", „observatori" în problema vietnameză, de la Washington, caută să dovedească „inevitabilitatea" unor „concesii politice" din partea R. D. Vietnam în urma presiunilor militare ale S.U.A. În felul acesta a fost interpretat și interviul acordat de premierul Fam Van Dong. O precizare a *Agenției Vietnameze de Informații* a subliniat însă că poziția în patru puncte a R. D. Vietnam stă la baza politicii guvernului și a poporului vietnamez în legătură cu agresiunea Statelor Unite. În rest, totul ține de încercările propagandei americane de inducere în eroare a opiniei publice internaționale.

Tentativele Washingtonului tind să contracareze cît de cît largul oprobriu mondial la adresa politicii agresive americane, izolarea tot mai mare în care se află. Recent, un nou fapt a intervenit, relevînd impasul propagandei „de pace" a S.U.A. Cercurile imperialiste americane sperau că scrisoarea adresată secretarului general al O.N.U., U Thant, va avea un efect asupra opiniei publice. După răspunsul lui U Thant, la Washington s-a reacționat ca într-un fel de dialog al surzilor. Încetarea necondiționată a bombardamentelor cerută de secretarul general al O.N.U. era promisă în schimbul unor „concesii" ale R. D. Vietnam.

Marți, U Thant a făcut o nouă declarație în care arăta că „atîta timp cît bombardamentele vor continua nu va putea fi realizat nici un progres spre pace. Este absolut necesar ca bombardamentele să înceteze în mod necondiționat !"

Nesocotind protestul larg al opiniei publice internaționale, cercurile imperialiste americane intensifică agresiunea împotriva poporului vietnamez. Raidurile sălbatice asupra R. D. Vietnam continuă zi și noapte, în timp ce în sud se observă o acumulare continuă a forțelor militare americane.

Situația militară din Vietnamul de sud dovedește că armata americană caută să lărgească continuu frontul de luptă împotriva forțelor patriotice. Trei momente mai importante au dovedit însă eșecul tentativelor S.U.A.

1. Începutul operațiunii „implantarea în deltă" a însemnat aducerea primelor efective militare americane în zona Deltei Mekongului. Transportate cu 12 nave ale flotei a 7-a, ele au debarcat într-un sector aflat la aproximativ 90 de kilometri de Saigon. Operațiunea a fost denumită „Deckhouse cinq" și s-a desfășurat sub supravegherea directă a generalului Westmoreland, comandantul suprem al forțelor americane în Vietnamul de sud, a generalului Greene, comandantul corpului infanteriei marine, și a unui general sud-vietnamez. Debarcarea trupelor americane a fost precedată de un bombardament intens. Un mare număr de blindate cu șenile au luat parte la operații. Dar, după cum au precizat observatorii militari, această operațiune nu a avut nici o eficiență militară. Pușcașii marini au rămas împotmoliți în mlaștinile întinse din această regiune, neputînd stabili nici un contact cu forțele patriotice.

2. În zona Platourilor Înalte, în apropiere de Pleiku, au avut loc o serie de atacuri importante ale forțelor patriotice. Timp de patru zile au fost atacate obiective militare americane, cum ar fi aerodromul militar american de la Holloway, tabăra militară sud-vietnameză și aeroportul de la Phu Anh. Au fost distruse numeroase avioane și elicoptere, pierderile înregistrate fiind calificate de purtătorul de cuvînt saigonez drept „grele". Atacurile lansate de forțele patriotice au lovit practic o zonă de maximă concentrare a armatei americane și saigoneze din regiunea Pleiku (aci se află cartierele generale ale corpului 2 de armată de la Saigon și ale altor trei mari corpuri de armată americane).

3. Unitățile F.N.E. au paralizat încercările de debarcare a unor unități americane în Vietnamul de sud. A fost, de pildă, distrusă o gigantică dragă americană, care de cîteva luni căuta să lărgească canalul pentru transformarea localității Mytho (unde se află o bază americană) într-una din zonele permanente ale armatei agresoare. Această dragă, construită în Statele Unite (costul ei s-a ridicat la 3 milioane de dolari) a fost remorcată de la New York, prin Canalul Panama, pînă în Vietnamul de sud. Ea avea o lungime de 60 de metri. Forțele patriotice au distrus, de asemenea, o serie de pescuitoare de mine în apropiere de Saigon.

La Saigon a sosit generalul Wheeler, comandantul șefilor de state majore ale forțelor armate americane. Vizita sa de o săptămînă este pusă în legătură cu noile planuri ale S.U.A. de pregătire a unor acțiuni ofensive împotriva forțelor patriotice, cu ocazia sosirii efectivelor prevăzute în cursul acestui an.

Deși la Saigon și la Washington se afirmă că anul 1967 nu va fi un an de „pierderi grele" (după cum a declarat ambasadorul Lodge), apare evident că și în acest an agresorii vor primi noi lovituri puternice din partea eroicului popor vietnamez.

N. PĂTRAȘCU

Harrison Salisbury fotografiind pe străzile Hanoiului. Cunoscutul ziarist american a transmis din R. D. Vietnam ziarului **New York Times** o serie de reportaje despre bombardamentele sălbatice ale aviației S.U.A. asupra Hanoiului, care infirmă declarațiile făcute în această privință la Washington.

MOSCOVA

Corespondență de la
Silviu PODINĂ

În întîmpinarea jubileului

Anul acesta se împlinește o jumătate de secol de la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, de la instaurarea puterii sovietice pe a șasea parte a planetei noastre. Oamenii sovietici au numit de aceea anul 1967 — anul jubileului. Încă din primele zile ale acestui an, victoriile în muncă sînt închinate acestei aniversări glorioase. „50 de ani de existență a puterii sovietice, ani de încercări și mari victorii ale socialismului — scrie *Pravda* — au demonstrat întregii omeniri integritatea și forța creatoare a orînduirii sovietice, unitatea de nezdruncinat a partidului și poporului, forța prieteniei frățești a popoarelor țării noastre. Prin lupta sa eroică pentru transformarea societății, poporul nostru și-a cucerit respectul profund al întregii omeniri progresiste, a căpătat milioane de prieteni în toate colțurile globului".

Răsfoind presa sovietică din aceste zile poți face o adevărată cronică a victoriilor zilei de mîine. Numeroasele angajamente luate de oamenii muncii în întreaga țară prind tot mai mult viață, sînt traduse în fapte.

...Uzina „Sibelektrotiajmaș". Această mare uzină constructoare de mașini electrice grele se pregătește să dea anul acesta în funcțiune noi agregate unicale. Puterea tuturor generatoarelor fabricate de uzină, în ultimii zece ani, este de opt ori mai mare decît cea care se prevăzuse a fi realizată în primul plan de electrificare a țării (GOELRO). În prezent în atelierele de asamblare ale uzinei se termină fabricarea unui generator care va fi instalat la una din primele centrale electrice create în anii puterii sovietice.

...Orașul Navoi din R.S.S. Uzbekă. La începutul acestui an a intrat în funcțiune a doua linie a combinatului chimic din localitate. Produsele au și început să fie trimise în republicile sovietice vecine.

...Moscova. Bulevardul Păcii. Noul cartier de locuințe nu există deocamdată decît pe hartă. El va apare în cursul acestui an. În general, în 1967, Moscova va crește mult în înălțime. Suprafața locativă din blocurile cu mai multe etaje care urmează să fie construite în cinstea jubileului va reprezenta aproximativ 74 la sută din întreaga suprafață locativă pe care cetățenii Moscovei o vor primi în 1967.

Pot fi citate multe alte exemple. Uriașa conductă petrolieră care pornește din Peninsula Mangîșlak, fabrici, uzine, pe întinsul întregii țări... Popoarele sovietice își propun să facă din anul 1967, al doilea an al cincinalului, un an de importante victorii.

Zilele acestea la Moscova a fost dată publicității Hotărîrea C.C. al P.C.U.S. „Cu privire la pregătirile în vederea celei de a 50-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie". În prima parte a Hotărîrii, care subliniază însemnătatea internă și internațională a Revoluției din Octombrie se arată printre altele că „Marea Revoluție Socialistă din Octombrie «a deschis o epocă nouă a istoriei universale» (V. I. Lenin), era prăbușirii capitalismului, a îndreptat soarta omenirii spre socialism. Dezvoltarea omenirii în cei 50 de ani care au trecut s-a desfășurat sub semnul triumfului ideilor Revoluției din Octombrie, al măreților înfăptuiri revoluționare, care au schimbat radical aspectul social-politic al lumii".

„Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, arată Hotărîrea C.C. al P.C.U.S., are o uriașă însemnătate internațională. Ea a accelerat evoluția evenimentelor istorice în lume". Revoluția din Octombrie a scos la iveală rolul istoric mondial al clasei muncitoare ca stegar și luptător principal pentru socialism, a constituit un eveniment de cotitură în dezvoltarea mișcării de eliberare națională, a unit într-un singur torent lupta proletariatului și a celorlalte forțe revoluționare pentru socialism cu lupta popoarelor asuprite împotriva jugului național-colonial, a exercitat o uriașă influență revoluționară asupra popoarelor lumii.

Referindu-se la încercările imperialismului de a opri în loc istoria, de a frîna torentul puternic al mișcării revoluționare de eliberare, Hotărîrea arată că „imperialismul american, asumîndu-și funcția de jandarm mondial, intensifică provocările în diferite regiuni ale lumii. Imperialiștii S.U.A. au dezlănțuit războiul banditesc împotriva poporului vietnamez, încearcă să sugrume libertatea și independența popoarelor, să-și instaureze dominația. Aceasta impune întărirea unității tuturor forțelor revoluționare și progresiste pentru a da o ripostă hotărîtă agresorilor, pentru a lupta împotriva imperialismului".

În a doua parte a hotărîrii sînt expuse măsurile în vederea organizării celei de-a 50 aniversări ca o mare sărbătoare a oamenilor muncii.

C.C. al P.C.U.S. recomandă ca toate eforturile oamenilor muncii sovietici să fie îndreptate spre rezolvarea unor sarcini importante privind dezvoltarea considerabilă continuă a industriei, ridicarea eficienței producției sociale pe baza folosirii pe toate căile a realizărilor științei și tehnicii, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea sistemului de planificare și stimulare economică, perfecționarea relațiilor sociale; asigurarea unor ritmuri rapide stabile ale dezvoltării agriculturii; sporirea considerabilă a produselor agricole pe baza intensificării producției agricole; creșterea substanțială continuă a nivelului material și cultural al poporului; lărgirea construcțiilor de locuințe și de interes social-cultural la orașe și sate; perfecționarea continuă a democrației socialiste.

În încheiere, în Hotărîre se arată că Comitetul Central al P.C.U.S. își exprimă convingerea fermă că comuniștii, comsomoliștii, toți oamenii muncii vor spori și mai mult prin munca lor creatoare puterea economică și militară a țării, vor traduce în viață cu și mai multă energie mărețele planuri ale construcției comuniste, stabilite de programul partidului și de hotărîrile Congresului al XXIII-lea al P.C.U.S., vor întîmpina cu cinste gloriosul semicentenar al Marii Revoluți Socialiste din Octombrie.

Moscova, 10 ianuarie

Din agenda internațională

13 — 19 ianuarie

13 ianuarie

Cancelarul vest-german Kiesinger și ministrul de externe Brandt sosesc la Paris pentru a se întîlni cu președintele de Gaulle și cu premierul Pompidou. „Se vor depune eforturi pentru ameliorarea relațiilor franco-vest-germane și pentru reactivarea tratatului semnat între cele două țări", a declarat o oficialitate vest-germană.

La Luxemburg se deschide sesiunea Consiliului de asociere Piața comună—Marea Britanie. Precedenta lui reuniune s-a ținut în decembrie 1965 la Londra. Consiliul a fost creat ca un cadru pentru un schimb de informații privind dezvoltarea industriei siderurgice și a cărbunelui în țările Pieței comune și în Marea Britanie.

15 ianuarie

La Geneva se reiau negocierile privind reducerea tarifelor vamale la schimburile comerciale între țările membre ale G.A.T.T.

A treia conferință internațională de solidaritate cu lupta de eliberare a poporului din Aden își deschide lucrările în capitala Siriei.

16 ianuarie

Primul ministru englez Harold Wilson sosește la Roma. Este prima etapă a turneului pe care premierul britanic și ministrul său de externe George Brown îl vor întreprinde în țările membre ale Pieței comune pentru a sonda intențiile „celor 6" în legătură cu proiectul Angliei de a adera la C.E.E.

Amînată de două ori din cauza crizelor politice prin care au trecut R.F.G., Olanda și Luxemburg, conferința miniștrilor de finanțe din țările membre ale C.E.E. se întrunește la Haga. Ea se va ocupa în mod special de problemele monetare interoccidentale și de armonizarea impozitelor în cadrul Pieței comune.

În R.F.G. încep manevrele militare cunoscute sub denumirea convențională „saltul panterei". Participă peste 40 000 de soldați și ofițeri vest-germani aparținînd unităților motorizate precum și efective ale forțelor militare americane și belgiene.

UN CLIMAT DE COLABORARE ÎN BALCANI

Ziarul Otecestven Front, care apare la Sofia, a publicat recent declarațiile unor șefi de guverne în legătură cu relațiile dintre țările balcanice. O dată cu declarațiile tovarășului Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, pe care le-am reprodus în numărul trecut al revistei noastre, au fost publicate declarațiile lui Todor Jivkov, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Bulgaria, și Ioannis Paraskevopoulos, președintele Consiliului de Miniștri al Greciei.

TODOR JIVKOV:

„Procesul pozitiv al întăririi relațiilor de bună vecinătate și colaborare în peninsula noastră, rezultatul eforturilor comune ale oamenilor de stat și opiniei publice, a continuat și în cursul anului trecut.

Noi salutăm rezultatele rodnice obținute de pe urma inițiativelor pe plan balcanic, înfăptuite în anul 1966, îndeosebi primul Congres de balcanistică ce s-a transformat într-un mare eveniment științific și social, cea de-a șasea întîlnire a Comitetelor pentru înțelegerea și colaborarea balcanică, întîlnirile cineaștilor, folcloriștilor, balcaniadele sportive etc. Vizitele reciproce ale conducătorilor și oamenilor politici și de stat au contribuit la încălzirea continuă a climatului balcanic.

În prezent, atmosfera în Balcani este mai bună, mai clară. Poporul nostru este mulțumit de cele realizate anul trecut în această direcție. Cred că sînt mulțumite și celelalte popoare balcanice.

Guvernul, opinia publică și poporul țării noastre vor urma și pe viitor politica lărgirii și adîncirii relațiilor și colaborării cu celelalte state balcanice, își vor aduce contribuția la întărirea păcii și înțelegerii în Balcani și în lume".

IOANNIS PARASKEVOPOULOS:

„Sîntem în măsură să constatăm cu satisfacție că în anul 1966 popoarele regiunii noastre au făcut noi pași importanți spre realizarea unei colaborări reciproce rodnice. O dovadă în acest sens sînt contactele oficiale guvernamentale înfăptuite în cursul anului.

Climatul creat și rezultatele obținute anul trecut reprezintă cele mai favorabile condiții pentru dezvoltarea colaborării între țările noastre. Noi sîntem convinși că în noul an statele din regiunea noastră vor înainta și mai mult pe calea înțelegerii reciproce și a colaborării armonioase în interesul comun".

ATENA

Corespondență de la C. ALEXANDROAIE

Înaintea investiturii

Cu votul de investitură ce urmează a fi dat de parlamentul grec guvernului Paraskevopoulos la 13 ianuarie ia sfîrșit una din cele mai critice și îndelungate crize politice din Grecia ultimului deceniu. Presa ateniană subliniază că, după o perioadă de 17 luni de instabilitate și agitație politică, Grecia se îndreaptă pe făgașul normalizării, al liniștii, spre alegeri. Noul guvern, care și-a asigurat în prealabil voturile majorității parlamentului în vederea investirii sale ca guvern de tranziție, are o existență limitată la mai puțin de cinci luni. Principala sa sarcină, așa cum reiese de altfel și din declarația-program prezentată luni seara de premierul Paraskevopoulos în parlament, este de a pregăti și organiza alegerile, de a asigura imparțialitatea organelor de ordine, în scopul unor alegeri cu rezultate de netăgăduit.

În domeniul politicii interne, guvernul s-a angajat să acorde atenție sporită problemelor economice, stabilității monetare și investițiilor.

„Referitor la asocierea Greciei la Comunitatea Economică Europeană, se arată în declarația-program, trebuie subliniat că discuțiile care vor avea loc cu Piața comună în legătură cu diferite brobleme vor atinge punctul critic în lunile imediat următoare. Scopul urmărit de guvern este de a se ajunge la un acord cît mai devreme posibil în problema armonizării politicii agrare cu cea a Comunității și stabilirea unei politici comune a tutunului în condiții favorabile agriculturii Greciei". Declarația relevă că politica socială a guvernului va fi strîns legată de cea a dezvoltării economice a țării.

„Politica noastră externă, se arată în declarație, rămîne aceeași ca a guvernelor precedente: o politică de pace. Poporul grec iubitor de pace crede cu fermitate în principiile Organizației Națiunilor Unite. Grecia dorește să mențină relații reciproc avantajoase și prietenești cu toate țările lumii. Acest principiu desigur este valabil în special în relațiile cu vecinii noștri, cît și în relațiile cu țările care și-au dobîndit recent independența. Baza acestor relații prietenești o constituie respectarea suveranității, independenței, neamestecul în treburile interne ale altor țări". Totodată declarația subliniază că Grecia va continua politica sa de membru al N.A.T.O.

În ceea ce privește problema cipriotă, noul guvern s-a angajat să continue eforturile guvernelor precedente îndreptate spre găsirea unei soluții pașnice conflictului cipriot. Declarația-program relevă necesitatea continuării în acest scop a dialogului greco-turc, a păstrării calmului și lucidității părților interesate.

După citirea declarației-program, a luat cuvîntul liderul partidului Uniunea de centru, Ghiorghios Papandreu. Sarcina guvernului, a spus vorbitorul, este de a rezolva problemele care nu suferă nici o amînare. Restul problemelor să fie lăsate în grija guvernului ce va fi ales în luna mai anul curent. Liderul Uniunii de centru a cerut guvernului ca forțele batalioanelor de securitate de la sate (T.E.A.) — organizație parastatală de extremă dreaptă — să fie dezarmate, iar ofițerii acestor forțe să se întoarcă la unitățile lor. Papandreu a insistat ca guvernul, avînd un caracter de tranziție, să nu pună în discuția parlamentului vreun alt proiect de lege în afară de cel privind schimbarea sistemului electoral actual. Papandreu a respins orice colaborare, pre sau post-electorală, cu dreapta sau stînga și a arătat că poziția partidului ERE, principal adversar al Uniunii de centru, a determinat confuzia situației politice din ultimele 17 luni. Liderul Uniunii de centru a anunțat că grupul parlamentar al partidului său va vota în favoarea investiturii guvernului.

Liderul partidului Uniunea radicală națională (ERE), Panaiotis Kanelopoulos, și-a declarat acordul său total cu programul guvernului, cu rezerva că majoritatea deputaților partidului său se pronunță împotriva proiectului de lege care privește introducerea sistemului reprezentării proporționale simple în parlament.

La ora cînd transmitem această corespondență, nu se cunoaște încă poziția partidului de dreapta progresist, care urmează să fie stabilită în cadrul unei ședințe a grupului parlamentar, înainte de a se trece la votul de încredere.

În ceea ce privește poziția deputaților partidului liberal-democrat condus de Stefanopoulos, ea a rămas neunitară. O parte a deputaților acestui partid sprijină guvernul Paraskevopoulos, în timp ce o altă parte refuză să-i acorde votul de încredere.

În același timp, pe motive de principiu, partidul EDA a anunțat că va vota împotriva guvernului. Explicațiile date se referă la „orientarea spre dreapta a majorității miniștrilor guvernului și nerespectarea prevederilor constituției legate de modul de rezolvare a crizei politice". EDA se pronunță în favoarea unui guvern de serviciu care să se bucure de încrederea tuturor partidelor și care să organizeze alegeri libere în termen de 45 de zile.

Guvernul Paraskevopoulos este optimist și mai mult ca sigur că, prin sprijinul partidelor de centru și dreapta, va obține votul de investitură al parlamentului.

Atena, 10 ianuarie

PARIS

Congresul comuniștilor francezi

Localitatea Levallois-Perret, situată în marginea de nord-vest a Parisului, este administrată de aproape doi ani de către un consiliu comunal alcătuit din comuniști, socialiști S.F.I.O., socialiști P.S.U. și radicali. Mulți observatori consideră hotărîrea conducerii P.C.F. de a ține cel de-al XVIII-lea congres al partidului la Levallois-Perret ca o alegere simbolică, reflectînd preocuparea constantă a comuniștilor francezi pentru realizarea unei strînse cooperări a forțelor de stînga. În această ordine de idei, secretarul general al P.C.F. a subliniat în amplul raport al Comitetului Central : „Dacă ne gîndim că, de mai bine de douăzeci de ani, n-a mai existat nici o întîlnire între partidul comunist, partidul socialist și celelalte partide de stînga, cea care a avut loc este în sine un eveniment marcant. Dar, de asemenea, și mai cu seamă, înțelegerea realizată — datorită conținutului ei, care depășește cu mult cadrul viitoarelor alegeri — este menită să aibă o mare însemnătate". În același timp, secretarul general semnala și limitele acordului realizat : limite de tactică electorală (în acele circumscripții în care stînga nu are șanse certe de victorie, Federația va prefera să susțină pe „lecanuetiști", iar comuniștii își vor menține în acest caz candidaturile proprii), limite asupra principiilor chiar (în anumite puncte ale politicii externe, de pildă). „Noi, a subliniat raportul Comitetului Central — și ideea a fost reluată în rezoluția adoptată de Congres — vom continua să luptăm pentru realizarea condițiilor celor mai favorabile care să permită mîine, dincolo de alegeri, realizarea unei adevărate înțelegeri asupra unui program comun de guvernămînt...".

Congresul a reunit la Palatul Sporturilor din Levallois — în a cărui incintă fusese organizată cu acest prilej și o bogată expoziție de pictură modernă, cuprinzînd opere de Picasso, Léger, Miro, Ernst, Lurçat etc. — aproximativ 800 de delegați, după ce peste 50 000 participaseră la conferințele pregătitoare ale secțiunilor partidului, iar peste 15 000 la cele ale federațiilor.

Consacrată condițiilor internaționale în care se desfășura congresul, prima parte a raportului a condamnat în termeni energici, ca „una din manifestările cele mai cinice ale politicii agresive imperialiste", războiul S.U.A. în Vietnam. Waldeck-Rochet a reafirmat hotărîrea P.C.F. „de a-și continua și întări acțiunea pentru a ridica întregul popor francez" împotriva acestui război și în sprijinul păcii mondiale. Referindu-se la modificările intervenite în realitatea internațională și îndeosebi la criza alianței atlantice, considerată ca o consecință a contradicțiilor dintre monopolurile lumii capitaliste, raportul aprecia că „desprinderea Franței din N.A.T.O. reprezintă o evoluție pozitivă", pe care însă P.C.F. ar dori-o continuată prin neprelungirea în 1969 a Pactului atlantic însuși. În această ordine de idei și în legătură cu problemele viitorului Europei, documentul a subliniat între altele meritul Declarației de la București „de a propune măsuri concrete pentru a se ajunge la organizarea unui sistem de securitate europeană, bazat pe forțele conjugate ale tuturor națiunilor europene".

Raportul Comitetului Central, dezbaterile, rezoluția adoptată s-au referit stăruitor la ceea ce Waldeck-Rochet a caracterizat ca decalajul dintre creșterea forțelor de producție, ca urmare a procesului rapid de dezvoltare a tehnicii contemporane, și nivelul puterii de cum-

→

Lucrările celui de-al XVIII-lea Congres al Partidului Comunist Francez s-au ținut în noul Palat al Sporturilor din suburbia pariziană Levallois-Perret. În fotografie : o parte a prezidiului

REFLECTOR

ACORDUL P.C.F-P.S.U.

Dat publicității la începutul acestei săptămîni, acordul dintre Partidul Comunist Francez și Partidul Socialist Unificat reprezintă o formulă de cooperare mai strînsă decît aceea realizată între comuniști și Federația stîngii. Pe planul tacticii electorale, mai întîi. Ca și în cadrul cooperării P.C.F.-F.S.D.S., la primul scrutin fiecare dintre părți se va prezenta cu program și candidați proprii, iar la al doilea, dacă unul din candidații respectivi va fi în situația de a fi ales datorită renunțării celuilalt, acesta se va retrage. Deosebirile între cele două acorduri apar însă — și sînt importante — atunci cînd candidații stîngii nu ar fi în situația de a dobîndi victoria : în timp ce, în asemenea cazuri, F.S.D.S. va prefera să se asocieze cu „centriștii" lui Jean Lecanuet, P.S.U. și comuniștii au hotărît să voteze solidar pentru candidatul de stînga cel mai bine plasat, chiar dacă acesta nu ar avea șanse să obțină mandatul.

O altă particularitate a acordului P.C.F.-P.S.U. se definește pe un plan ideologic și de perspectivă : cele două partide continuă să considere posibilă elaborarea unui program comun al stîngii. Conducerile lor au hotărît de altfel să continue în acest scop, după scadența electorală din martie, contactele și consultările.

DE CE PĂRĂSEȘTE WALTER LIPPMANN WASHINGTONUL

După aproape trei decenii petrecute la Washington, cunoscutul ziarist Walter Lippmann, în vîrstă de 77 de ani, a hotărît să plece din capitala Statelor Unite. Începînd din luna mai, el va locui 8 luni pe an la New York și patru luni în Franța. Anunțîndu-și hotărîrea de a-și „schimba modul de viață", Lippmann a făcut cunoscut totodată că va continua să scrie două articole pe săptămînă pentru o serie de mari ziare precum și două articole pe lună pentru revista Newsweek. În prezent lucrează la o carte despre politica externă a S.U.A. față de statele „lumii a treia" și despre schimbările intervenite în raportul de forțe pe arena internațională după cel de-al doilea război mondial.

De ce pleacă Walter Lippmann ?

— Nu pentru că m-ar deranja clopotele catedralei din Washington, așa cum se spune — i-a declarat zîmbind unui ziarist.

— Atunci, nu cumva pentru că vă jenează mai curînd clopotele Casei Albe ? l-a întrebat acesta în glumă.

— Am auzit și acest zvon. Nu-i corect. Nu i-aș da o asemenea satisfacție președintelui Johnson. Am rezistat eu aici și pe vremea lui McCarthy.

În continuare însă, Walter Lippmann a ținut să declare :

— Înainte obișnuiam să discut îndelung cu președintele. Acum nu o mai fac pentru că am ajuns la concluzia că asta mă inducea în eroare. Președintele îmi spunea mie una, iar altora alta.

Lippmann a precizat că la baza neînțelegerilor dintre el și președinte se află războiul din Vietnam și politica S.U.A. în Africa de sud-est. El și-a avertizat colegii împotriva unei prea asidue frecventări a Casei Albe, subliniind că, pentru a-și putea păstra obiectivitatea strict necesară profesiunii, un ziarist trebuie să se ferească de a deveni în același timp și consilier al președintelui spre a nu fi corupt de acest tip de relații.

părare al oamenilor muncii. Din acest punct de vedere, secretarul general al P.C.F. a criticat cel de-al V-lea plan de dezvoltare a țării.

Vorbind despre dezvoltarea luptei revendicative a oamenilor muncii, raportorul și participanții la discuții au subliniat amplificarea influenței P.C.F., ilustrată între altele prin creșterea numărului de membri, prin scăderea vîrstei medii (42,5 la sută dintre aderenți au sub 40 de ani).

Congresul al XVIII-lea al P.C.F. a fost salutat de reprezentanți a numeroase partide comuniste și muncitorești din alte țări. Șeful delegației P.C.R., Vasile Vîlcu, a subliniat că „în țara noastră este urmărită cu interes și caldă solidaritate activitatea Partidului Comunist Francez consacrată înfăptuirii aspirațiilor de progres social ale clasei muncitoare și poporului francez, apărării intereselor vitale ale Franței, cauzei socialismului și păcii. Continuator al celor mai bune tradiții revoluționare, partidul dv. militează neobosit pentru unitatea de acțiune a tuturor forțelor muncitorești și democratice, pentru apărarea democrației, independenței și suveranității naționale, pentru preîntîmpinarea războiului și statornicirea unor relații de înțelegere și colaborare între popoare". De asemenea, șeful delegației P.C.R., a menționat „evoluția favorabilă ce caracterizează în prezent relațiile economice, culturale, tehnico-științifice, diplomatice și politice dintre România și Franța. Aceasta corespunde intereselor popoarelor român și francez, cauzei destinderii internaționale și a păcii în Europa și în lumea întreagă".

În a cincea și ultima zi a congresului a fost adoptată în unanimitate rezoluția politică, al cărei proiect fusese discutat timp de peste două luni în organizațiile de partid la toate nivelurile. În domeniul politicii externe, rezoluția afirmă necesitatea întăririi sprijinului acordat poporului vietnamez, se pronunță împotriva reînnoirii sau revizuirii Pactului nord-atlantic, preconizează dizolvarea blocurilor militare și înlocuirea lor printr-un sistem de securitate colectivă care să înglobeze toate statele din Europa, indiferent de regimul lor economic și social. Pe plan intern, documentul insistă asupra întăririi unirii forțelor de stînga, în vederea apropiatelor alegeri și dincolo de această dată.

Fl. Ș.

LONDRA

Corespondență de la John GRITTEN

Remanierea: semnificații în perspectivă

Revenirea în guvern a lui Gordon Walker, fostul ministru al afacerilor externe, este elementul din schimbările ministeriale de săptămîna trecută care a provocat cele mai multe comentarii.

Explicația o constituie, probabil, faptul că frămîntata carieră a lui Walker, de la venirea la putere a guvernului Wilson în 1964, i-a adus o notorietate considerabilă. Trebuie reamintit că fostul ministru al afacerilor externe și-a pierdut mandatul în parlament și nu a reușit să obțină un mandat nici în cadrul unor alegeri parțiale, dispărînd în mod practic de pe scena politică. Singura sa activitate publică în cursul acelei perioade a fost legătura cu o organizație pentru reforma metodelor de predare a alfabetului.

La ultimele alegeri generale, el și-a redobîndit un loc în parlament și a participat la dezbaterile Camerei Comunelor în calitate de simplu deputat, fără să dea vreo contribuție remarcabilă la aceste dezbateri.

Misterul se menține: ce rol urmează să aibă Walker în cabinet? Această incertitudine a provocat la Londra tendința de a minimaliza semnificația noii sale numiri și de a atribui lui Wilson sentimentul că onoarea îl obligă să-l recheme în cabinet pe vechiul său coleg cu prima ocazie.

După cum se afirmă, funcția lui Walker va fi de a întreprinde proiecte speciale și a prezida comitete de cabinet. El a asistat luni la prima ședință de cabinet de la revenirea sa în guvern; reuniunea era consacrată vizitelor pe care premierul Wilson și ministrul afacerilor externe Brown urmează să le facă săptămîna viitoare în capitalele vest-europene și în cursul cărora se vor discuta condițiile în care Marea Britanie ar putea fi invitată să intre în Piața comună.

Este încă prea devreme să se facă speculații asupra influenței pe care o va avea Gordon Walker asupra hotărîrii finale a guvernului în această problemă. El nu a avut niciodată reputația unui adept sau unui adversar energic al Pieței comune și s-ar putea afirma că atitudinea sa în această problemă este moderată.

Pe de altă parte, numirea lui Fred Mulley, fost ministru al aviației, în funcția de ministru de stat la Ministerul Afacerilor Externe este considerată ca una din cele mai semnificative schimbări, iar presa de mare tiraj i-a și dat epitetul de „domnul Europa".

După cum afirmă corespondentul diplomatic al ziarului *Times*: „Numirea sa este menită în mod clar să constituie o dovadă a hotărîrii guvernului de a intra în Piața comună, dacă i se dă o posibilitate s-o facă — oricît de slabe ar părea perspectivele în momentul de față".

Se consideră că numirea lui Mulley are o semnificație sporită prin faptul că el este un economist calificat. Nu numai că problemele Pieței comune sînt în primul rînd economice, dar se așteaptă ca el să poarte o răspundere specială pentru aspectele economice ale problemelor externe în general într-un moment în care politica externă a Marii Britanii, și în special politica ei de apărare, depinde mai mult ca oricînd de probleme ca balanța de plăți, rambursarea împrumuturilor contractate în străinătate, povara financiară a angajamentelor militare peste hotare, exportul de capital, costul întreținerii armatei britanice a Rinului ș.a.m.d.

În ce privește frontul intern, Departamentul problemelor economice are acum patru miniștri în loc de trei, prin numirea lui Fred Lee, fostul ministru pentru problemele coloniale, în funcția de cancelar al ducatului Lancaster cu răspunderi speciale la Departamentul problemelor economice.

DIN NOU TRUJILLO?

La Santiago, Barahona, La Romana sau Bonao, lumina pătrunzătoare a zilei nu mai constituie o siguranță. Foști membri ai armatei „constituționaliste", ofițeri de poliție, soldați sau chiar simpli civili, sînt asasinați în plină zi pe străzile orașelor dominicane, adăugîndu-se pe lunga listă, în ultima vreme, a celor „morți prin împușcare". În același timp, numeroase alte persoane sînt arestate și supuse torturilor. Astfel, cinci ofițeri constituționaliști, printre care Diego Guerra, fost membru al guvernului lui Caamano, au fost transportați la baza aeriană a orașului și bătuți crîncen. „S-a dovedit o dată mai mult vechiul «truc» al poliției trujilliste care ascunde grenade în mașina celui pe care vrea să-l acuze de «subversiune»", a declarat cu acest prilej Guerra.

Deci, în ciuda unei normalizări a vieții politice dominicane, atît de așteptată din partea guvernului Balaguer, cu atît mai mult cu cît fuseseră luate unele măsuri în acest sens, în țară continuă starea de tensiune și teroare. Atmosfera este încă apăsată de amintirea fostului dictator Trujillo, așa cum o dovedesc și sfidătoarele cuvinte de „bun venit", adresate militarilor constituționaliști în momentul reintegrării lor în armata dominicană (aceasta este una din măsurile concepute de Balaguer pentru aplanarea vechiului conflict dintre forțele de dreapta și elementele progresiste din rîndul armatei): „viva Trujillo!" De altfel, nu trebuie trecut cu vederea faptul că familia lui Trujillo a obținut nu de mult din partea statului dominican aprobarea de a se „întîlni cu patria", iar autoritățile din Bayaguana au cerut oficial întoarcerea generalului Wessin y Wessin în guvernul Balaguer.

Climatul care domnește actualmente în Republica Dominicană, alimentat în principal de inconsecvența politicii lui Balaguer, care continuă să facă concesii forțelor de dreapta (vezi și articolul din „Lumea" nr. 50/1966), favorizează amestecul nord-american sub formula „normalizării" situației și a „restabilirii" ordinii. Dar cum? Cînd furtul unei importante sume de 83 000 de dolari a fost trecut de guvern pe seama Mișcării revoluționare „14 iunie", presa dominicană progresistă menționa că este vorba, de fapt, de un „atentat-provocare" (nu spunea la fel și generalul Guerra?) realizat de „un grup comandat de agenții americani".

Amestecul Statelor Unite în viața acestei țări, primul pămînt de peste ocean descoperit de Cristofor Columb, este, după cum se știe, mai vechi și cu implicații dureroase. Recent, după aproape doi ani de la intervenția armată din primăvara anului 1965, presa americană a dezbătut în paginile ei scandalul izbucnit în jurul problemei interceptării convorbirilor telefonice ale ambasadei dominicane de la Washington, ca și ale unor importanți oameni politici dominicani, în perioada evenimentelor amintite. Deși faptul pare de domeniul trecutului, divulgarea lui actuală dovedește că „evoluția situației din Republica Dominicană este urmărită astăzi cu o atenție specială la Washington", (Le Monde).

Așadar, o situație încordată presărată de arestări, asasinate și, în ultima vreme, de nenumărate mișcări de protest ca răspuns la concedierile în masă din rîndurile oamenilor muncii — situație determinată de acțiunile agresive ale forțelor de dreapta și de imixtiunea constantă a Statelor Unite în treburile interne ale poporului dominican.

Anca VOICAN

Funcția lui Lee va fi de a aplica nepopulara politică a prețurilor și veniturilor, lăsîndu-i probabil lui Stewart, prim-secretar pentru problemele economice, preocuparea pentru sporirea productivității. Se consideră că Lee, cîndva responsabil sindical de atelier, va avea legături mai bune cu conducătorii sindicali, care își manifestă fățiș împotrivirea față de amestecul guvernului în dreptul lor tradițional la tratative colective cu patronii.

A reieșit foarte clar că Stewart, om cu un temperament sec și didactic și înclinat să țină lungi conferințe, nu a obținut mult succes în încercarea sa de a convinge sindicatele să accepte „înghețul" și nu a cîștigat încrederea lor pentru „perioada de restricții severe" care înlocuiește acum acest îngheț.

În ce privește însă restul schimbărilor, nu există numiri sau demisii interesante. După cum au remarcat mai mulți comentatori, a fost o remaniere „fără vărsare de sînge".

În unele cercuri se prezice că noile numiri ale lui Wilson la eșaloanele mai mici ale cabinetului său vor îmbunătăți imaginea acestuia peste cinci sau chiar zece ani — dacă guvernul laburist rămîne pînă atunci la putere.

Dar nimeni, indiferent dacă este de stînga, de centru sau de dreapta, nu pare prea impresionat de remaniere.

Londra, 10 ianuarie

VARȘOVIA

Corespondență de la GH. GHEORGHIȚĂ

Dialog polono – danez

Primul eveniment în calendarul diplomatic al anului a fost pentru Polonia, vizita oficială, la invitația guvernului polonez, a lui Jens Otto Krag, primul ministru și ministru de externe al Danemarcei. În cercurile politice poloneze se subliniază că dialogul polono-danez, avînd o veche tradiție, constituie o parte componentă a contactelor Poloniei cu țările scandinave, contribuind la îmbunătățirea relațiilor în zona Mării Baltice. Ziarul *Trybuna Ludu* scria că Varșovia și Copenhaga pot, pe baza dezvoltării unor relații de bună vecinătate, să depună eforturi comune pentru lărgirea platformei înțelegerii reciproce, pentru eliminarea punctelor care nu concordă, în interesul ambelor țări și al securității Europei. „Relațiile și contactele dintre cele două țări — scria la rîndul său ziarul polonez *Sztandar Mlodych* — s-au transformat într-un dialog caracterizat în mare măsură prin sinceritate, încredere și înțelegere reciprocă. Această apreciere a premierului Krag, făcută de altfel și de partea poloneză, are o semnificație deosebită. Danemarca este o țară occidentală, iar Polonia o țară socialistă. De aci și importanța dialogului, importanța fenomenului — valabil pentru întreaga Europă".

Din comunicatul comun publicat la încheierea vizitei de cinci zile a premierului danez reiese preocuparea celor două țări pentru dezvoltarea continuă a relațiilor bilaterale. Comunicatul apreciază ca favorabilă evoluția relațiilor polono-daneze, „în spiritul colaborării de bună vecinătate și avantajului reciproc". Actualul acord economic pe termen lung, existent între Polonia și Danemarca, constituie o bază favorabilă de progres. Cele două părți au convenit că liberalizarea realizată în prezent în relațiile economice polono-daneze constituie o temelie bună pentru dezvoltarea continuă și lărgirea sortimentului de mărfuri și că este de dorit lărgirea ei pe viitor. După cum s-a subliniat în presă, în cursul convorbirilor de la Varșovia, s-a vădit posibilitatea sporirii, de către Danemarca, a achizițiilor de cărbune polonez, precum și a lărgirii exportului danez în Polonia. Aceasta ar impulsiona dezvoltarea relațiilor economice bilaterale.

În cursul tratativelor, s-a constatat o apropiere între pozițiile celor două părți în multe probleme de importanță deosebită. Comunicatul aduce următoarele precizări :

În legătură cu situația din Vietnam, cei doi prim miniștri au fost de

→

Varșovia. Primirea de către Wladyslaw Gomulka, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., a primului ministru danez Jens Otto Krag

REFLECTOR

FĂRĂ BILET DE ÎNTOARCERE...

Paris Match din 7 ianuarie publică un reportaj semnat de Raymond Cartier, cu relatări despre moralul scăzut al militarilor americani și australieni care participă la războiul din Vietnam. Un exemplu : în timpul sărbătorilor de iarnă, locotenentul John Carruthers, din Melbourne, a fost întrebat ce cadou și-ar dori cu prilejul Anului Nou. Răspunsul : „Douăsprezece ore de zbor cu avionul, fără bilet de întoarcere..."

EXPORT, REIMPORT ȘI ACȚIUNE ÎN JUSTIȚIE

Parchetul din Anvers alcătuiește actualmente dosarul unei escrocherii comise în dauna unor țări membre ale Pieței comune și apreciată la circa 20 milioane de franci francezi. În această afacere, în care a fost folosit mecanismul exporturilor instaurat de C.E.E., ar fi implicate, relatează din Anvers agenția France Presse, mai multe firme belgiene, vest-germane și franceze. Aceste firme pretindeau că exportă hrană pentru vite unor țări terțe ; ulterior însă, ele reintroduceau marfa în țările Pieței comune, încasînd astfel diferența dintre prețurile aplicate produselor excedentare expediate în afara C.E.E. și prețurile superioare în vigoare în interiorul ei.

Cercetările au fost întreprinse după sesizarea Parchetului de către serviciile vamale belgiene, cărora li s-au asociat serviciile similare din Franța, R.F.G. și Olanda

CONSECINȚE PRIN RICOȘEU

Hotărîrea bisericii catolice de a nu mai obliga pe credincioși să respecte vinerea un regim alimentar fără carne (înlocuită în general cu pește) are în unele țări repercusiuni asupra anumitor sectoare ale pieței. În S.U.A. de pildă, vînzarea de pește a înregistrat în zilele de vineri o scădere de 10—15 la sută.

„Consecințele cele mai sensibile pe plan economic, notează săptămînalul parizian L'Express, vor fi însă fără îndoială acelea pe care, în Spania, le va suferi... clerul". Într-adevăr, din anul 1089, cînd au recucerit din mîinile maurilor orașul catalan Tarragona, catolicii spanioli aveau, ca recompensă, dreptul să nu postească vinerea, plătind în schimb o taxă bisericii. Această redevență — care ajungea anual pînă la 8 milioane de franci francezi — dispare o dată cu obligația însăși a postului de vineri.

„PRIVIGHETORILE" COSMICE

În jurul Pămîntului circulă astăzi 1 076 de corpuri diferite provenite din lansările sateliților artificiali. Acesta este bilanțul încheiat de specialiști luna trecută. Americanii numesc corpurile care vagabondează în spațiu cosmic junks, iar francezii — rossignols. Unele dintre ele au chiar și zece tone greutate, iar altele cîteva grame — cum sînt de exemplu bobinele cu filmele fotografice pierdute de cosmonauți în timpul fotografierii Pămîntului. Toate aceste 1 076 de „privighetori" ocolesc Pămîntul de mai multe ori pe zi. Se pune acum problema reglementării circulației lor, pentru prevenirea eventualelor ciocniri cu navele ce vor fi lansate în viitor.

MAȘINA CITEȘTE

O mașină electronică americană prevăzută cu un „lector optic" a fost învățată să descifreze cifrele ; ea e capabilă să citească, într-un ritm de 300 de semne pe secundă, orice fel de borderouri sau bilanțuri. „Lectorul optic" al mașinii emite o rază luminoasă care, atunci cînd întîlnește o cifră, îi înconjoară conturul și îl compară apoi cu modelul pe care îl are în memorator. Dacă reușește s-o citească, o transcrie pe un ecran luminos ; dacă nu, insistă, dînd tîrcoale cifrei respective de mai multe ori.

acord că „războiul care continuă să se intensifice provoacă o îngrijorare serioasă și că fiecare escaladare nouă a operațiunilor militare poate încorda situația internațională și poate avea consecințe neprevăzute. Acordurile de la Geneva din 1954 trebuie să stea la baza eforturilor în folosul păcii și este necesar, de asemenea, să se asigure dreptul poporului vietnamez de a hotărî singur asupra viitorului său".

În problemele europene, Polonia și Danemarca au subliniat că destinderea încordării în relațiile dintre statele europene, care se observă în ultimii ani, trebuie dezvoltată și adîncită și pe viitor, în vederea asigurării unei securități trainice în Europa. „Este necesar — stipulează comunicatul — să se ia toate măsurile în vederea realizării acestui țel". Comunicatul final relevă rolul contactelor bilaterale, ca o contribuție utilă în această direcție, și necesitatea luării în considerație a diferitelor forme de colaborare europeană. Cele două guverne și-au exprimat convingerea asupra utilității organizării unei conferințe internaționale, pentru securitate și colaborare în Europa.

În comunicatul dat publicității sînt cuprinse, de asemenea, referiri la pozițiile celor două guverne în ce privește problemele dezarmării, sprijinirii acțiunilor O.N.U. îndreptate spre acordarea independenței teritoriilor coloniale etc.

Rezultatele convorbirilor polono-daneze au fost larg comentate în presa din cele două țări. La Copenhaga, ziarul *Kristeligt Dagblad* scria că vizita s-a desfășurat sub semnul reducerii încordării în Europa. Ziarele *Berlingske Tidende* și organul guvernamental *Aktuelt* au subliniat, de asemenea, climatul politic favorabil al relațiilor polono-daneze.

La Varșovia se exprimă satisfacție în legătură cu rezultatele vizitei premierului danez. „Noul sezon diplomatic, început chiar în primele zile ale anului, se anunță ca o perioadă de contacte și convorbiri internaționale intense" — conchide *Trybuna Ludu*.

Varșovia, 10 ianuarie

BONN

A doua succesiune a lui Erhard

„Acum îmi depun și mandatul de președinte al partidului" — spunea Erhard, în decembrie, cînd a fost nevoit să renunțe la postul de cancelar federal. Dar, președinte al U.C.D. e deocamdată tot Erhard, și pînă în luna mai — la ședința hotărîtoare a prezidiului creștin-democraților — nu se poate ști cine-i va lua locul. Îi va fi, s-ar părea, mai ușoară renunțarea la președinția partidului, decît i-a fost aceea la cancelariat. Căci președinte n-a vrut, cu dinadinsul, să fie niciodată. În martie anul trecut, doar necesități de tactică l-au determinat să concureze împotriva rivalului său, Rainer Barzel, președintele fracțiunii parlamentare.

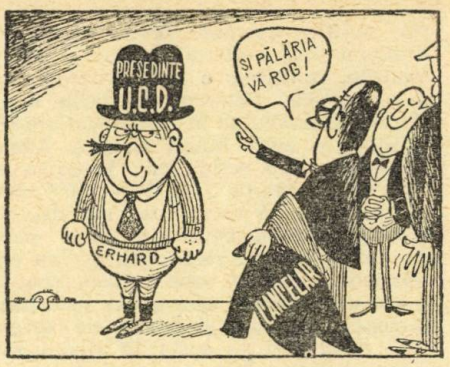

(Din **Donau-Kurier**)

În 1966, Erhard l-ar fi vrut în cea mai înaltă funcție din partid pe Josef-Hermann Dufhues, actualul președinte al federației U.C.D. din Westfalia-Lippe. Și dacă acesta nu s-ar fi îmbolnăvit grav în urma unui accident, așa poate s-ar fi întîmplat. Între timp, Dufhues s-a vindecat și, la 24 decembrie 1966, și-a anunțat, într-un interviu acordat ziarului *Die Welt*, candidatura la președinție. Erhard, la fel ca în anul trecut, i-a acordat sprijinul. La rîndul său, cancelarul Kurt Georg Kiesinger a declarat că nu va candida împotriva lui Dufhues. Este o afirmație prudentă : nu reiese nici dorința de a prelua conducerea partidului, dar nici de a renunța la ea.

Se așteaptă hotărîrea organizațiilor de land, pe care, probabil, Kiesinger nu le-ar dezamăgi dacă acestea i-ar cere să-și pună candidatura. Federațiile de land din nordul țării, în special cele din Renania de nord-Westfalia, s-ar părea însă că doresc o altă personalitate în fruntea partidului decît pe a cancelarului — rupînd astfel cu o tradiție inițiată (acum 17 ani) de Adenauer, și continuată (acum un an) de Erhard. Sînt cerințe care țin mai curînd de criterii regionale : Kiesinger reprezintă sud-vestul țării, și pentru aceasta — cred ei — e de ajuns postul de cancelar ; ar fi necesară astfel o contrapondere : la președinția U.C.D. să fie ales un om din nord, care ar putea fi Dufhues sau chiar Franz Mayers, premierul landului Renania de nord-Westfalia.

Ca orientare politică, Dufhues s-a arătat sceptic față de formula marii coaliții și, spre deosebire de cancelar, un critic sever al social-democraților ; vrea „să facă mai clare decît pînă acum diferențele dintre creștin-democrați și social-democrați" ; fidel conservatorismului de dreapta al partidului, el declară : „pentru noi nu există *apertura a sinistra* (deschidere spre stînga)". E de văzut dacă și astăzi, prin asemenea opțiuni, se poate cîștiga bunăvoința majorității membrilor din partidul creștin-democrat.

Cînd și-a anunțat candidatura, Dufhues a spus patetic : „Sînt situații în care nu ai voie să spui nu !" Pînă acum, cancelarul Kiesinger s-a abținut de la o afirmație tranșantă. Dar, sub presiunea organizațiilor de land, ar putea, mai curînd sau mai tîrziu, să fie nevoit să spună același lucru. Și, conform tradiției, împotriva cancelarului nu există contracandidat la președinția partidului.

Radu PASCAL

ROMA

Corespondență de la Giorgio PASTORE

Întîlnirea social-democrată

Despre conferința reprezentanților partidelor social-democrate vest-europene s-au aflat puține lucruri (doar ceea ce au vrut participanții să se știe), dar conferințele de presă, declarațiile făcute de unii participanți și îndeosebi diferitele rectificări ulterioare ale acestor declarații au permis să se cunoască unele din temele dezbătute, cît și aspecte ale pozițiilor, deseori contradictorii, exprimate la conferință.

Chiar dacă a fost discutată la al doilea punct al ordinii de zi, problema relațiilor între partidele social-democrate și cele comuniste a ocupat un loc important la conferință. După cum se știe, în unele țări politica tradițională a social-democrației a vădit în ultima vreme o anumită oboseală și chiar fisuri. Au apărut, astfel, manifestări ale ineficienței acestei politici chiar și în țările unde partidele social-democrate se bazează pe o perioadă de relativă creștere a nivelului de trai. Totuși, astăzi, este din ce în ce mai dificilă tradiționala operă de „conciliere socială" a acestor partide ; apare tot mai clară dilema : conflict cu marele capital sau cu masele de oameni ai muncii. Aceasta este o problemă care se află în atenția unor partide social-democrate dintr-o serie de țări, deși situația din fiecare țară în parte și pozițiile fiecărui partid în parte sînt adesea diferite și contradictorii. Există o diversitate de situații : în Finlanda, social-democrații sînt în guvern împreună cu comuniștii ; în Italia, Partidul Socialist Unificat participă la coaliția guvernamentală de centru-stînga ; în Republica Federală a Germaniei, social-democrații au intrat în guvern ; situații noi se conturează și în Austria, Belgia, Danemarca. Dar problema care a trezit cel mai mare interes este, fără îndoială, acordul la care s-a ajuns în Franța, în vederea alegerilor din primăvară, între partidul comunist și Federația Stîngii Democrate și Socialiste.

Social-democrații se află astăzi pe banca guvernamentală în numeroase țări vest-europene și se consideră că lor le incumbă o bună parte din răspunderea în legătură cu modul și sensul în care se vor dezvolta relațiile internaționale, cele între țările respective, între acestea și cele din lumea a treia, precum și legăturile cu țările socialiste. În acest context se consideră că o importanță deosebită capătă problema relațiilor cu acea mare forță politică și morală pe care o reprezintă partidele comuniste.

În încheierea conferinței de la Roma nu a fost dat publicității nici un comunicat. În fața întrebărilor puse de ziariști, președintele Internaționalei, Bruno Pittermann, a invocat caracterul „ultrasecret" al dezbaterilor și a anunțat că ele vor fi reluate în Biroul Internaționalei.

Cotidianul de dreapta *Il Tempo* consideră că reuniunea ar fi avut ca rezultat „o orientare foarte îngrijoră-

toare", deoarece s-ar fi făcut afirmații referitor la posibilități concrete de colaborare între socialiști și comuniști". Îngrijorarea elementelor de dreapta oglindită de *Il Tempo* nu înseamnă că la reuniunea de la Roma s-ar fi constatat o cotitură în acest sens. După cum a scris *Paese Sera*, conferința „a avut valoarea unei prime luări de cunoștință. Ce-i drept, încă nu e mult, dar este totuși ceva".

Participanții la conferință au discutat și alte probleme: oficial două — relațiile între Comunitatea Economică Europeană și Asociația Europeană a Liberului Schimb în legătură cu intenția Angliei de a adera la Piața comună, și situația monetară în Europa, cu referiri îndeosebi la propunerea Franței pentru o reîntoarcere la etalonul aur. „Neoficial" s-a discutat situația internațională, cu referiri îndeosebi la Vietnam, la atitudinea față de mișcările de opoziție din Spania și Portugalia.

În dezbaterea problemelor internaționale, situația din Vietnam s-a impus atenției. Numeroși participanți au condamnat bombardamentele S.U.A. asupra Republicii Democrate Vietnam. Așa cum s-a subliniat, însă, într-o declarație a secretarului adjunct al Partidului Socialist Unificat Italian, Cariglia, — față de agresiunea americană împotriva poporului vietnamez, la conferință nu s-a mers, din păcate, mai departe de o „aliniere" la poziția laburiștilor din Anglia.

Problema lărgirii Pieței comune în cazul eventualei aderări a Marii Britanii și a țărilor scandinave a constituit un obiect de discuții contradictorii nu numai în cadrul conferinței, ci și în contactele avute de unii dintre participanți atît între ei, cît și — în calitate de membri ai guvernelor țărilor respective — cu reprezentanții guvernului italian. Aceasta și în vederea viitoarei conferințe la nivel înalt a șefilor de guverne din cele șase țări ale Pieței comune, care, la propunerea ministrului de externe italian, Fanfani, se va desfășura la Roma.

Intrarea Angliei în C.E.E. a fost susținută cu deosebită vigoare de vicepreședintele Consiliului de Miniștri al Italiei, Nenni, care a declarat că accesul englez la Piața comună trebuie înlesnit și fără acordul Franței. Vicecancelarul vest-german, Brandt, a respins propunerea lui Nenni, dar a afirmat că guvernul său dorește să reactiveze colaborarea franco—vest-germană.

Aceste divergențe nu înseamnă, desigur, că problema intrării Angliei în Piața comună va fi dată uitării, chiar dacă unii presupun că, prin declarația sa Nenni a dat o „lovitură mortală" conferinței la nivel înalt în pregătire. Motivele pentru care diferiți participanți doresc o uniune a Pieței comune cu Asociația Europeană a Liberului Schimb au fost expuse destul de clar de un alt exponent social-democrat italian, ministrul Tolloy. Potrivit celor declarate de Tolloy, intrarea Marii Britanii în Piața comună ar putea constitui un ajutor „pentru reechilibrarea relațiilor S.U.A.—Europa occidentală". Ceea ce este interpretat ca o reacție de apărare față de pătrunderea capitalului american în Europa apuseană. Se poate aminti, în legătură cu aceasta, că, potrivit calculelor făcute de ziarul *Time*, investițiile americane în țările vest-europene au atins cifra considerabilă de 17,26 miliarde dolari și că pentru anul 1967 se prevăd noi investiții în valoare de alte 3,4 miliarde.

Această situație oferă multe motive de îngrijorare, exprimate și la conferința social-democrată de la Roma.

Semnificația conferinței este aceea de a fi scos în evidență problemele importante în fața cărora se află astăzi social-democrația europeană, sub imperiul evoluției evenimentelor.

Roma, 10 ianuarie

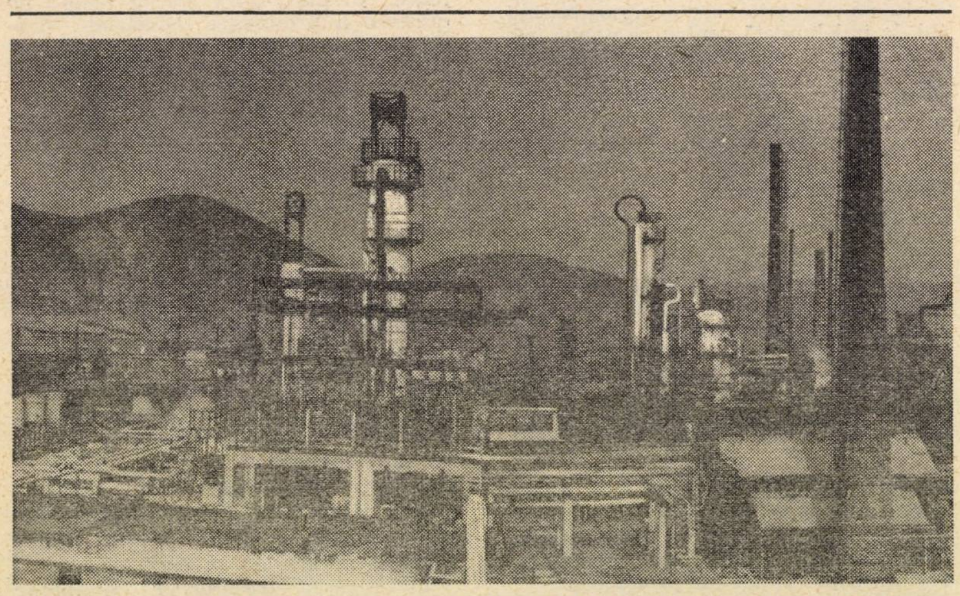

Poporul albanez a celebrat la 11 ianuarie împlinirea a 21 de ani de la proclamarea Republicii Populare Albania. În acești ani, oamenii muncii din R. P. Albania au obținut rezultate importante pe calea dezvoltării economiei și culturii, a construirii orînduirii noi, socialiste. Planul cincinal de dezvoltare a economiei naționale, elaborat de recentul Congres al Partidului Muncii din Albania, prevede creșterea producției industriale în anul 1970 cu 50—54 la sută față de cea a anului 1965, iar a producției agricole cu 41—46 la sută.

În fotografie: rafinăria de petrol din orașul Cerrik.

REFLECTOR

LITIGIU ANGLO-AUSTRALIAN ÎN DOMENIUL TRANSPORTURILOR MARITIME

Tradiționalele relații satisfăcătoare dintre Marea Britanie și Australia în domeniul transporturilor și schimburilor maritime sînt acum amenințate de o criză care poate primejdui interesele armatorilor englezi. E vorba de nemulțumirea exprimată la Londra de firmele comerciale interesate în exporturile către Australia și în transportarea mărfurilor australiene spre Anglia în urma adoptării de către guvernul de la Canberra a unei legi cu privire la transporturile maritime. Potrivit prevederilor acestui nou text, guvernul australian capătă dreptul de a interveni și controla transporturile maritime și eventual de a modifica taxele de transport pe navele australiene. O asemenea intervenție, scrie ziarul Times, „se poate dovedi avantajoasă pentru exporturile Australiei spre Anglia și dăunătoare exporturilor britanice către Australia". Prin intervenția sa, guvernul australian ar putea obține modificarea taxelor de transport și firmele australiene s-ar afla într-o poziție de concurență mai bună față de cele britanice. În acest sens guvernul britanic a și obiectat la Canberra, afirmînd că aplicarea noului text de lege „este contrariu intereselor britanice" și exprimîndu-și temeri că „firmele engleze vor avea de făcut față în Australia unor amestecuri birocratice costisitoare și jenante în afacerile lor cu cele australiene, așa cum întîmpină dezavantaje similare și în relațiile cu firmele S.U.A."

ZBYGNIEW CYBULSKI

Zbygniew Cybulski, unul dintre cei mai cunoscuți actori polonezi, a încetat din viață într-un accident duminică, la Wroclaw, în vîrstă de 41 de ani. Comentatorii de specialitate din presa poloneză și străină consideră că moartea sa e o mare pierdere pentru arta cinematografică și teatrală contemporană. Cybulski își justifica prestigiul internațional prin creațiile sale impresionante în filmele poloneze și în cîteva coproducții. El a creat un portret al omului tînăr contemporan, confruntat cu războiul și perioada ocupației naziste, cu coșmarurile și spaimele generate de negarea omenescului, reușind să înfățișeze eroi reprezentînd calități umane ireductibile. A activat multă vreme ca inițiator și principal sprijinitor — actor și regizor — al unui teatru experimental de tineret din Gdansk și și-a continuat cariera teatrală pînă în ultimii ani, interpretînd roluri în piese contemporane poloneze și străine, traducînd, scriind scenarii și piese de teatru și uneori punînd în scenă spectacole la Varșovia și în alte centre poloneze. În Polonia și pe plan internațional, Cybulski a fost apreciat ca unul dintre cei mai reprezentativi actori tineri contemporani pentru roluri de o mare complexitate psihologică în creațiile unor regizori polonezi dintre cei mai de seamă — Andrzej Wajda („Cenușă și diamant"), Jerzy Kawalerowicz („Trenul") sau în filmele „Dragoste neîmplinită", „Ucigașul și fata", „Giuseppe la Varșovia" — acestea trei din urmă cunoscute și publicului nostru.

NEGRII PĂRĂSESC SUDUL S.U.A.

Dacă actuala tendință va continua, în 1970 majoritatea negrilor din Statele Unite vor trăi în nordul țării. Aceasta este concluzia studiilor efectuate de Biroul de statistică și de Departamentul muncii din S.U.A.

Între 1960 și 1965, peste două milioane de negri din sud au emigrat spre nord. În 1960, circa 60 la sută din cei 18,8 milioane de negri americani locuiau în statele sudice. În 1965, cînd numărul total al negrilor se ridicase la aproape 21 de milioane, numai 53,6 la sută dintre ei se mai aflau în sud.

Cei mai mulți negri sînt orășeni. Chiar și în sud, 3 negri din 5 trăiesc în zone urbane. Cele două studii scot în evidență faptul că, atît în nord cît și în sud, negrii au familii mai mari și venituri mai mici decît alții.

Piața comună: DIVERGENȚE POLITICE,

12 ianuarie. La Bruxelles sînt reluate tratativele curente ale reprezentanților Pieței comune. O ordine de zi axată în special pe definitivarea unor oferte ale C.E.E. la „runda Kennedy" este abordată prin concesii reciproce. Unii observatori occidentali consideră că pot să privească viitorul Pieței comune cu mai mult optimism. La aceasta contribuie și faptul că Franța și-a dat consimțămîntul în ce privește propunerea de a se organiza o reuniune la nivel înalt a țărilor membre, care urmează să aibă loc la Roma, cu ocazia aniversării a 10 ani de la crearea acestei grupări economice vest-europene.

Piața comună, sau, cu numele ei oficial, Comunitatea Economică Europeană (C.E.E.) — intră în al zecelea an de existență în condițiile unei evoluții contradictorii și, în multe privințe, decepționante pentru inițiatorii și sprijinitorii ei vest-europeni. Multe din speranțele nutrite în 1957, cu ocazia semnării Tratatului de la Roma care a dat naștere Pieței comune, s-au dovedit a fi iluzorii, multe din ideile ce constituiau cheia de boltă a noului edificiu s-au transformat în mituri irealizabile, despre care chiar teoreticienii „integrării" vorbesc astăzi cu nostalgie. În numeroase cercuri vest-europene, principiile Pieței comune provoacă acum dezamăgire, în altele indiferență sau îngrijorare asupra evoluției viitoare.

RISIPIREA SPERANȚELOR ECONOMICE

Fiind vorba, în primul rînd, despre o formă a „integrării" economiei celor șase state membre — Franța, R.F.G., Italia, Olanda, Belgia și Luxemburg — adepții Pieței comune și-au concentrat atenția îndeosebi asupra argumentării „avantajelor" pe care ea le-ar aduce economiei țărilor partenere.

Printre argumentele popularizate cu insistență de către apărătorii „integrării" economice vest-europene, un loc de seamă l-a ocupat și, în parte, continuă să-l ocupe, ideea că Piața comună ar constitui un „stimulent" în accelerarea dezvoltării economice, un mijloc de „susținere a expansiunii economiei".

Țările vest-europene au în momentul de față o pondere sporită (în comparație cu situația din primii ani postbelici) în producția industrială și agricolă a lumii capitaliste, în volumul rezervelor de aur și devize ale acestei lumi, în comerțul mondial capitalist. În mod pregnant, această creștere s-a făcut pe seama Statelor Unite. În 1948, S.U.A. dețineau 53,8 la sută din producția industrială mondială capitalistă, pe cînd acum partea lor este de mai puțin de 44,5 la sută. În schimb, partea țărilor C.E.E. a crescut, în aceeași perioadă, de la 12,9 la peste 20,2 la sută.

Cauzele acestei creșteri economice sînt multiple și ele își găsesc izvorul în condițiile concrete în care s-a găsit Europa occidentală la sfîrșitul războiului. Refacerea economică, alături de penuria generală de mărfuri, provocată de distrugerile de război și de jaful sistematic la care au fost supuse toate țările ocupate de fasciști, au generat o sporire a cererii, lărgind piața internă și externă pentru industrie și agricultură. Profiturile colosale obținute încă din prima perioadă de refacere au stimulat și ele investițiile ca și consumul claselor avute ale societății vest-europene. Pe de altă parte, lupta revendicativă a clasei muncitoare a dus la obținerea unor sporiri de salarii, care, la rîndul lor, au constituit — împreună cu lărgirea creditului de consum (vînzările în rate, de exemplu) — un factor de creștere a cererii de mărfuri de larg consum și îndeosebi a acelora de întrebuințare îndelungată.

Este clar pentru oricine că refacerea economiei și apoi dezvoltarea producției în țările ce fac parte astăzi din C.E.E. au precedat, de fapt, „integrarea" și sînt independente de aceasta.

O dată înființată Piața comună, unii economiști occidentali au socotit că s-au creat condiții pentru o conjunctură mai favorabilă. S-a considerat că în lichidarea taxelor vamale din comerțul dintre țările C.E.E. ar sta „secretul" găsirii unei largi zone de desfacere a mărfurilor, ceea ce ar fi trebuit să ducă — după părerea acestor economiști — la înlăturarea însăși a „cauzelor" ce generează supraproducția, la înlăturarea „limitelor strîmte ale pieței naționale".

S-a încheiat cel de-al nouălea an de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Roma. Aceasta este o perioadă destul de îndelungată pentru ca rezultatele concrete ale „stimulării economice" prin „integrare" să fi putut să se arate în țările Pieței comune. Or, evoluția economiei țărilor din C.E.E. a deziluzionat numeroase cercuri vest-europene.

RITMURI DIVERGENTE ȘI INSTABILE

Cel mai sensibil domeniu al economiei țărilor C.E.E. este acela al producției industriale, și aceasta din pricini multiple: în sectorul industrial „integrarea" este cea mai avansată (din taxele vamale intracomunitare existente la 1 ianuarie 1958 nu au mai rămas decît mici procente, care urmează ele însele să dispară la 1 ianuarie 1968); aici concurența este mai înverșunată și mai deschisă decît în alte ramuri ale economiei; oscilațiile în funcție de barometrul conjuncturii sînt de mare amplitudine, statistica putînd înregistra chiar variații săptămînale ale producției.

Prima constatare care poate fi făcută din examinarea evoluției producției industriale în cele șase țări ale Pieței comune este faptul că există o conjunctură foarte diferită de la stat la stat. Nu există un paralelism conjunctural, ceea ce demonstrează că greutățile perioadelor nefavorabile nu sînt împărțite egal între parteneri, după cum nici avantajele oferite de o conjunctură favorabilă nu sînt la îndemîna tuturor partenerilor în aceeași măsură.

Această situație se reflectă, în primul rînd, în ritmul anual de creștere a producției industriale, care este inegal — cu diferențe apreciabile de la țară la țară. Nu numai perioadele de creștere a producției nu se juxtapun în timp, dar nici ritmul mediu și proporțiile dezvoltării nu sînt deloc comparabile.

Să luăm drept punct de pornire anul 1958, primul an în care Tratatul de la Roma a început să se aplice. Acest an a fost nefavorabil, resimțindu-se puternic influența recesiunii americane. Franța și Italia și-au sporit în 1958 producția industrială cu patru procente, R.F.G. cu două procente, Olanda cu numai un procent, iar Belgia a cunoscut o scădere a producției cu șase procente față de nivelul anului 1957. Astfel au mers lucrurile an de an, caracterul inegal al dezvoltării menținîndu-se și în ultima perioadă. Pentru anul 1966, cifrele nu au fost date încă publicității, dar datele privitoare la conjunctura primelor trei trimestre pun în evidență aceleași inegalități.

Formarea Pieței comune nu a reușit, așa dar, să lichideze discrepanțele de ritm dintre țările membre și nici să asigure o creștere mai rapidă a economiei țărilor cu un nivel de dezvoltare mai scăzut.

Inegalitatea a caracterizat nu numai creșterea producției industriale în diferitele țări ale Pieței comune, dar și dinamica producției în fiecare țară în parte. Astfel, în ciuda faptului că firmele vest-germane au fost favorizate de „integrarea" industrială, instabilitatea ritmului în R.F.G. a fost deosebit de mare; în plus, dacă ritmul mediu de creștere a producției industriale vest-germane în anii 1950—1957 a fost de circa 12 la sută anual, el a scăzut la 5 la sută în perioada 1958—1965.

O comparație între perioade îndelungate (înainte și după intrarea în C.E.E.) scoate la iveală o tendință similară de încetinire a ritmului și în alte țări ale C.E.E. așa cum se vede din tabelul alăturat.

Cifrele privesc producția industrială în ansamblul ei. Evoluția diferitelor ramuri industriale și compararea creșterii lor în diversele țări relevă aceleași discrepanțe. Ramurile care au suferit cel mai mult în urma „integrării" au fost: industria textilă, a pielăriei, a confecțiilor și a încălțămintei. Dar, de la țară la țară, declinul a fost diferit. În plus, ramuri ca industria automobilelor și a construcțiilor navale au înregistrat pierderi în Olanda și parțial în Italia, în vreme ce R.F.G. și-a întărit pozițiile în această privință.

Investigarea trăsăturilor dominante ale evoluției de pînă acum ca și a perspectivelor, efectuată de către organele Pieței comune, a dus la concluzia că încă din cursul anului 1964 într-o serie de țări se manifestă o tendință de încetinire a ritmului de creștere a producției industriale.

Evoluția de pînă acum și perspectivele viitoare ale producției industriale în-

DECEPȚII ECONOMICE

dreptățesc concluzia că „integrarea" nu a putut determina o evitare a dificultăților și a variațiilor conjuncturale. În schimb, ea a permis partenerilor mai puternici să beneficieze de perioadele ascensionale pe seama partenerilor mai slabi.

CONTRADICȚIILE AGRICOLE ȘI COMERCIALE

Nu de mult, Piața comună a trecut printr-o criză gravă, care amenința să pună capăt însăși existenței sale. Izvorul crizei, viu și amplu disputat atît în Consiliile ministeriale ale C.E.E. cît și în presa mondială, l-au constituit presiunile efectuate de unele cercuri vest-europene în direcția accelerării proceselor de „integrare" economică și politică a statelor membre. Motivul imediat al declanșării crizei s-a ivit însă în momentul în care dezbaterea problemei includerii produselor agricole în „circulația liberă" intracomunitară a mărfurilor amenința să se amîne la infinit.

Germania federală, mare importatoare de produse agro-alimentare, prefera să cumpere mărfurile respective din afara C.E.E., în special, din două motive: acolo erau mai ieftine decît în Piața comună; țările vînzătoare de produse agricole erau cumpărătoare ale unor mărfuri exportate de către R.F.G. De aceea, Germania occidentală a depus numeroase eforturi pentru a contracara încercările de formare a unei piețe agrare comune, paralel cu Piața comună a produselor industriale. Orice amînare a înființării unei asemenea piețe agrare comunitare o avantaja direct — făcînd-o să beneficieze de pe urma „integrării" industriale fără să suporte consecințele „integrării" agrare.

La polul opus, Franța avertiza că „integrarea" agriculturii este la fel de urgentă și că ea nu înțelege ca economia sa să sufere de pe urma concurenței mărfurilor industriale vest-germane fără ca să i se acorde o compensație măcar în ce privește produsele agricole. Fiind o mare exportatoare de produse agricole, Franța spera ca prin „integrarea" agrară să poată vinde partenerilor produsele sale sau să primească o compensație bănească în cazul în care partenerii importau astfel de produse din afara C.E.E.

Pozițiile erau în genere cunoscute și nu așteptau decît momentul declanșării conflictului. Pretextul l-a servit discutarea în Consiliul ministerial al C.E.E. a problemei unificării prețului la cereale pe ansamblul Pieței comune și a stabilirii așa-numitului „fond de susținere și orientare a agriculturii" (F.E.O.G.A.).

Scontînd că partenerul său francez va face concesii esențiale, R.F.G. s-a opus luării unor măsuri concrete, ceea ce a determinat Franța să boicoteze timp de aproximativ un an lucrările Consiliului ministerial al Pieței comune și să avertizeze că se va retrage din C.E.E. dacă nu vor fi luate hotărîri corespunzătoare. Victoria punctului de vedere francez a fost deplină deoarece, pe parcurs, a devenit evident că o Piață comună fără Franța ar înceta virtual să mai existe, transformîndu-se într-un organism dominat în mod deplin de singurul partener puternic care ar fi rămas în sînul comunității — Germania federală.

Creșterea anuală a producției industriale

(în % față de anul precedent)

Anii	Franța	R.F.G.	Italia	Belgia	Olanda
1950	0	25	15	3	13
1951	10	19	14	14	4
1952	1	7	4	– 3	2
1953	1	8	10	0	9
1954	10	12	10	7	11
1955	9	16	5	8	7
1956	10	8	10	6	6
1957	8	5	7	0	2
1958	4	2	4	– 6	1
1959	1	7	11	4	8
1960	9	10	14	8	12
1961	5	4	8	5	3
1962	6	5	9	6	5
1963	4	4	7	7	4
1964	7	9	0	6	8
1965	1	5	7	2	6
Media: 1950/1957	8	12	9	5	6
1958/1965	4	5	9	4	8

Cît de important este succesul repurtat de partea franceză se poate deduce chiar și numai din faptul că la sfîrșitul lunii decembrie 1966, cînd s-au calculat sumele ce trebuie primite din F.E.O.G.A. de către parteneri pentru campania agricolă 1963—1964, s-a ajuns la concluzia că din cele 253,4 milioane de franci noi ce vor fi alocați, aproape 90 la sută vor fi vărsați bugetului francez, în timp ce principalul platnic al fondului a fost R.F.G.

Momentul intrării în funcțiune a pieței agricole comune va declanșa desigur noi contradicții, de data aceasta nu numai de principiu ci și practice, ca urmare a dezavantajelor pe care le vor resimți agricultorii unora din țările membre și, în primul rînd, agricultorii vest-germani.

Inechitatea „avantajelor" de pe urma „integrării" industriale se reflectă deosebit de pregnant și în ritmurile inegale ale creșterii comerțului exterior al țărilor Pieței comune. Cele mai importante efecte avantajoase le-a resimțit comerțul R.F.G. cu produse industriale, în special ca urmare a pozițiilor mai bune pe care le are industria sa în ce privește nivelul tehnicii folosite. Parțial, unele beneficii a avut și Italia îndeosebi ca urmare a faptului că salariile muncitorilor sînt mai scăzute decît în celelalte țări ale Pieței comune, ceea ce a făcut ca unele din mărfurile sale să fie competitive în cadrul C.E.E.

Contradicțiile din comerțul intercomunitar n-au întîrziat să se manifeste din momentul în care au început să se aplice scăderi ale taxelor vamale pe ansamblul tarifelor naționale. De-a lungul anilor, diferite țări au solicitat suspendarea sau amînarea reducerii taxelor vamale la acele mărfuri la care se socoteau dezavantajate în lupta de concurență. De asemenea, intensificarea concurenței este astăzi cu atît mai evidentă în țările membre ale C.E.E. cu cît în momentul de față nu mai supraviețuiesc decît o mică parte din taxele inițiale. Din ce în ce mai insistent se vorbește în unele cercuri industriale vest-europene despre necesitatea de a se crea întreprinderi de „proporții europene" acționîndu-se chiar în acest sens; ceea ce are ca urmare accelerarea procesului de centralizare a capitalului, formarea unor întreprinderi gigantice, menite să reziste nu numai concurenței altor întreprinderi similare din Europa occidentală dar și celor americane. Lucrul acesta devine cu atît mai presant cu cît pătrunderea capitalului american în țările Pieței comune s-a intensificat într-o măsură socotită de cercuri patronale vest-europene ca „îngrijorătoare".

CĂTRE O POLITICĂ UNITARĂ?

Dacă aceasta este situația generată de „integrarea" economică, în ce privește „integrarea politică", contradicțiile deosebit de puternice apărute în acest domeniu au dus Piața comună la un adevărat impas.

Profesorul francez Raymond Aron, cunoscut ca un fervent apărător al ideilor de „integrare" economică și politică, a publicat recent în cotidianul parizian *Le Figaro* o suită de articole în care nu-și ascundea deziluzia cu privire la faptul că „Piața comună și-a pierdut forța de atracție". El constata că „experiența din ultimii ani a Pieței comune a confirmat o concluzie a bunului simț: nu există necesitatea trecerii de la cooperarea economică (chiar cu instituții parțial supranaționale) la o integrare politică. Totul depinde de voința guvernelor. Partea de suveranitate pe care cei șase au transferat-o Comisiei de la

→

Bruxelles, sau, mai precis, o exercită de pe acum în comun cu aceasta, nu atrage după sine formarea unui nou stat și nu implică o diplomație unică".

Realitatea este, în fond, și mai categorică decît concluzia pe care o trage profesorul Raymond Aron. Contradicțiile dintre parteneri în domeniul politic sînt la fel de profunde ca și cele din economie. În plus, cele politice nu lasă nici un fel de speranță de supraviețuire iluziilor elaborării unei politici unice a celor șase țări nici pe plan intern și nici pe cel extern.

Să luăm, de pildă, problema sistemului de vot în luarea hotărîrilor de către organele C.E.E., problemă care a stat și ea la baza crizei Pieței comune. Propunerea Comisiei Hallstein de a se trece la votul majoritar, suficient pentru a lua orice hotărîre indiferent de interesele opuse ale unora din parteneri (mai ales dacă aceștia sînt dintre țările mai mici care ar dispune de un număr mai mic de voturi) a fost sprijinită de Germania federală, în timp ce Franța a militat pentru menținerea sistemului unanimității de voturi. Aparent procedurală, problema votului este esențialmente politică prin implicațiile sale profunde în ce privește suveranitatea țărilor, ceea ce și explică, de altfel, opozițiile categorice generate în cursul dezbaterilor.

O altă problemă la fel de controversată este și aceea rămasă în suspensie a fuzionării executivelor C.E.E., a stabilirii atribuțiilor Comisiei Pieței comune în viitor, ca și alegerea președintelui Comisiei, lupta ducîndu-se aparent în jurul persoanei actualului președinte — profesorul Hallstein, — în fapt fiind însă în discuție perspectivele „integrării" politice. Rezultatul formării unei entități politice unificate, a unei „federații" a țărilor Pieței comune, nu ar fi altul decît trecerea unor prerogative esențiale din atribuțiile guvernelor naționale în mîinile unui guvern supranațional. Astfel, suveranitatea și independența statelor ar fi profund lezate, hotărîri fundamentale fiind lăsate — într-o asemenea situație — în competența unui organism suprastatal, în sînul căruia raportul de forțe avantajos uneia dintre părți ar duce la adoptarea unor măsuri ce ar favoriza-o în mod unilateral, în dauna altor state.

Problemele politicii externe dezbină membrii Pieței comune într-o asemenea măsură încît este evident că nu este posibilă nici măcar o coordonare a acțiunilor în acest domeniu. Pozițiile Franței, de pildă, se diferențiază într-un asemenea mod de acelea ale unora dintre partenerii săi în ce privește alianța atlantică, atitudinea față de agresiunea americană în Vietnam, eforturile practice de lărgire a relațiilor economice, culturale, științifice și tehnice cu țările socialiste etc. încît nici într-un viitor mai depărtat nu se întrevede posibilitatea de a se putea vorbi despre politică „unitară".

De altfel, tot mai evidentă devine tendința unor cercuri politice occidentale de a se opune „integrării" politice, ca fiind incompatibilă cu atributele suveranității și independenței naționale. Orice încălcare a acestor principii echivalează cu o nesocotire a intereselor statelor, cu dreptul lor la relații bazate pe egalitate și respectul avantajelor reciproce.

C.E.E. ȘI ȚĂRILE TERȚE

Unele dintre țările Pieței comune, apreciind importanța relațiilor economice cu țările socialiste, au făcut pași pe calea lărgirii acestor schimburi comerciale. Astfel, comerțul exterior al Franței, Germaniei federale și Italiei cu țările socialiste a cunoscut o creștere accelerată în ultimii ani.

Paralel se constată că relațiile comerciale dintre țările Pieței comune și alte țări capitaliste se desfășoa ă în condițiile unor măsuri discriminatorii ale C.E.E. față de exterior, țările terțe resimțind efectele unor preferințe acordate statelor membre în raport cu cele nemembre, ceea ce a făcut ca partea țărilor nemembre să scadă continuu.

Manifestarea unor asemenea tendințe — care sînt urmarea directă a politicii vamale discriminatorii, tarifare și netarifare, — a determinat unele state exportatoare tradiționale de mărfuri în țările Pieței comune să-și pună problema „asocierii" lor la C.E.E. Deși deseori lucrurile sînt prezentate în Occident ca o consecință a „atracției" exercitate de Piața comună, Actele și tratativele de „asociere" ale unor țări, ca și intențiile unor noi țări de a se apropia pe viitor de C.E.E., sînt efectul direct nu al speranțelor în „avantaje" de pe urma „asocierii" ci al temerii că dezavantajele ce ar decurge pentru comerțul lor exterior din rămînerea în afara Pieței comune vor deveni din ce în ce mai importante.

Pe de altă parte, negocierile din cadrul G.A.T.T., cunoscute sub numele de „runda Kennedy", au demonstrat că reducerea tarifelor vamale ale statelor capitaliste poate avea loc și pe alte căi decît acelea ale formării de grupări economice închise. Dimpotrivă, existența unor asemenea grupări poate juca un însemnat rol negativ asupra comerțului internațional prin discriminările comerciale pe care le promovează. Experiența arată că formarea de grupări economice închise constituie o piedică în calea dialogului comercial deschis între toate țările.

Născută în umbra alianței atlantice, menită în concepția inițiatorilor ei să servească drept bază economică a N.A.T.O., Piața comună trăiește în momentul de față dilemele inevitabile în care a intrat politica occidentală a războiului rece. Asaltată de contradicțiile interne care i-au zdruncinat temeliile și au îndepărtat „idealurile" unei economii și politici „integrate" vest-europene, Piața comună se găsește într-un impas din care nu se întrevăd cu ușurință ieșiri. Unii adepți ai „integrării" își pun multe nădejdi în „reanimarea" Pieței comune printr-o aderare a Angliei, care să aducă după sine și alte țări ale Asociației liberului schimb. Dar va fi oare aderarea Angliei necondiționată? Declarațiile oficiale ale Londrei resping încă de pe acum, înaintea debutului tratativelor, soluția unei semnături „pur și simplu" pe Tratatul de la Roma, subliniind că intrarea Angliei în Piața comună nu poate fi identificată cu încălcarea prerogativelor sale de suveranitate națională și nici cu ignorarea intereselor statelor din Commonwealthul britanic. Din această cauză, aderarea Marii Britanii nu pare să întărească pozițiile celor ce văd ieșirea din impas a Pieței comune pe calea accelerării constituirii unor noi organisme suprastatale care să preia tot mai mult atribute exercitate de către guvernele statelor membre. Pe de altă parte, este sigur faptul că o dată intrată în Piața comună, Anglia nu poate fi pusă în situația de a-și reduce dintr-o dată taxele vamale cu nouă zecimi sau, dacă tratativele vor dura întregul an 1967, de a-și lichida orice taxă vamală începînd din 1 ianuarie 1968, în vreme ce actualelor țări membre le-au trebuit zece ani pentru a ajunge aici. Vor reîncepe, deci negocierile îndelungate cu care Piața comună a obișnuit pe observatorii politici internaționali. În final, vor rezulta poate concesii reciproce, care, ca și cele de pînă acum, vor da iluzia că ar fi „avantajoase" tuturor, în vreme ce ele vor avea inevitabilul efect al dezavantajării unora din părți, ale căror interese vor fi cu atît mai încălcate cu cît aparențele sînt mai favorabile.

Nu se poate ignora, desigur, că unele cercuri, puțin numeroase, dar care au în mîinile lor frînele unor pîrghii economice și politice esențiale găsesc în evoluția de pînă acum a C.E.E. — ca și dintr-o eventuală evoluție similară în viitor — destule motive pentru a fi dezamăgite că nu are loc o accelerare a „integrării". Oricît ar fi de grăbite aceste grupuri, ele nu pot face totuși pe deplin abstracție de faptul că largi cercuri ale opiniei publice resimt din ce în ce mai brutal și mai direct efectele negative ale „integrării". Aceasta și explică, poate, prudența de care dau dovadă în ultima vreme chiar și cei mai entuziaști partizani ai „supranaționalității" economice și politice, în ciuda nervozității pe care ei o resimt la faptul că Piața comună bate pasul pe loc.

N. S. STĂNESCU
doctor în economie

— Au făcut gardul prea înalt pentru noi!

(Din **Spectator**, Londra)

S. U. A.: al 90-lea Congres

Congresul Noii Frontiere și Congresul Marii Societăți au rămas în urmă. Parlamentul american, unul dintre cele mai influente și, în același timp, mai conservatoare corpuri legiuitoare revine în matca sa. În cel de-al 90-lea Congres, majoritatea aparține congresmenilor refractari la orice modernizare a vieții politice și sociale a Americii, iar structura de multă vreme neschimbată a mecanismului legislativ creează favorabile condiții cultivării imobilismului. Cele mai multe mandate continuă să fie deținute — este adevărat — de partidul democrat (în Camera Reprezentanților 248 față de 187 ale republicanilor, iar în Senat 64 din 100). Dar marcata alunecare spre dreapta a Congresului nu se exprimă numai în pierderea a 47 de locuri în Camera Reprezentanților și a 3 locuri în Senat de către partidul majoritar. Considerîndu-se că în ambele partide unii oameni politici pot fi etichetați drept „liberali" în timp ce altora li se potrivește mai curînd calificativul de „conservatori", s-a calculat că astăzi ar exista în Camera Reprezentanților numai 153 de „liberali" (mai puțini cu 31 decît în legislatura precedentă) față de 196 de „conservatori" (cu 27 mai mulți ca în trecut), 59 de „reprezentanți ai căii de mijloc" și 17 oameni politici de orientare nedefinită. Se apreciază că, în multe probleme, cel puțin 70 de democrați conservatori din sud vor vota alături de republicani și că guvernului îi va fi greu să obțină, pentru unele proiecte de lege, mai mult decît 180 de voturi (majoritatea necesară fiind de 218).

UN MECANISM RIGID

Dar aceste raporturi aritmetice dezvăluie numai o fațetă a structurii Congresului. O rețea rigidă de comitete și subcomitete creată pe începutul în cei aproape 190 de ani ai existenței acestuia îi îngrădește și limitează libertatea de mișcare. În momentul de față funcționează 16 comitete permanente ale Senatului, 20 de comitete permanente ale Camerei Reprezentanților și 11 comitete permanente mixte. Fiecare dintre ele are 3 pînă la 15 subcomitete permanente, în total 130 pentru Camera Reprezentanților și 105 pentru Senat. Un comitet permanent are sub controlul său exclusiv un anume domeniu al activității parlamentare. Sînt atît de numeroase comitetele încît fiecare senator face parte din două sau trei dintre ele, iar circa un sfert din membrii Camerei Reprezentanților din cel puțin două. Aceasta, bineînțeles, concomitent cu participarea la lucrările cîtorva subcomitete. Parlamentarii sînt repartizați în comitete și subcomitete pe o bază permanentă și ținînd seama de criteriul vechimii în Congres. Ca atare, în comitetele-cheie, de care depinde punerea sau nepunerea la vot a unor legislații importante, conducerea este deținută îndeobște de congresmenii cei mai vîrstnici, mai vechi în funcție și prin forța împrejurărilor mai conservatori. Dintre celelalte principii de funcționare care stînjenesc posibilitățile Congresului de a acționa prompt la solicitările dinafară, să ne mai amintim doar de „filibuster", care este practica blocării hotărîrilor majorității de către minoritatea refractară.

Ținînd seama de toate obstacolele pe care este firesc să le întîmpine orice inițiativă cu caracter progresist într-un parlament atît de închistat, bilanțul legislativ al primei perioade a Administrației Johnson a produs o adevărată senzație. S-au scris sute de pagini despre capacitatea președintelui de a mobiliza toate energiile Congresului și de a-i ocoli capcanele. Ea s-a manifestat încă de pe vremea cînd, în calitate de vicepreședinte, deținea funcția de președinte al Senatului, considerată îndeobște formală și onorifică. Influența pe care a reușit s-o exercite asupra celor 100 de senatori în principiu refractari la sugestiile liderului secund al puterii executive a contribuit la multe din succesele Administrației Kennedy. Deși dintre proiectele de lege supuse de guvern Congreselor 87 și 88 numai 12 la sută au izbutit să treacă prin Cameră și prin Senat, rezultatele au părut neobișnuit de bune în raport cu faimoasa încetineală a Congresului.

Ce s-a întîmplat în 1964? De ce va rămîne prima sesiune a Congresului 89 ca cea mai activă din istoria S.U.A.? În condițiile euforiei create de înfrîngerea răsunătoare a lui Goldwater și a adepților săi, oamenii politici care au pătruns în Congres pe platforma creată de declarația de război împotriva sărăciei și de angajamentul de a construi o „mare societate" deschisă tuturor americanilor au răspuns prezent la solicitările Administrației. Au primit binecuvîntarea Congresului un număr record de programe de asistență medicală, legi privitoare la învățămînt, la stimularea dezvoltării economice etc. Legile referitoare la drepturile civile au făcut o impresie deosebită în întreaga lume. Dar entuziasmul legiuitorilor s-a curmat repede. Acaparînd poziție cu poziție, la început insidios apoi tot mai fățiș, războiul din Vietnam răsturna toate prioritățile, împiedica programele de construcție civilă, sustrăgea fondurile și deturna atenția. Mașina legislativă nu s-a înțepenit dintr-o dată. Respingerea unui proiect de legislație civilă în 1966 a fost un semnal între multe altele, dar atît. Congresul 89 nu a abandonat total deprinderea de a susține inițiativele guvernului. Numai că aceste inițiative deveneau mai rare, mai puțin cuprinzătoare, mai puțin insistente. Cînd se va face istoricul „Marii Societăți" înăbușite în față ar fi nedrept să se atribuie pe de-a-ntregul vina Congresului. Ea a fost scoasă de pe rol chiar de Administrație care și-a pierdut uluitor de repede interesul față de un obiectiv lansat cu atîta elocință. La începutul lui 1966, președintele Johnson mai promitea „și tunuri, și unt". La sfîrșitul lui 1966 nu se mai vorbea despre „unt". Dimpotrivă, se anunțase că programele interne vor fi reduse cu 5 miliarde de dolari.

Despre Congresul 90 se spunea încă înainte de inaugurarea lui că va fi re-

→

Evoluția raportului de forțe în Camera Reprezentanților

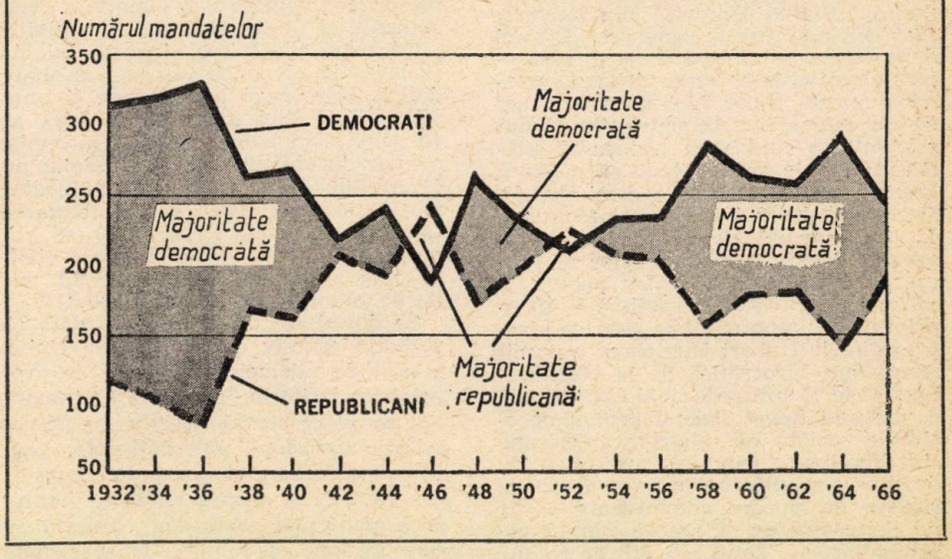

fractar programelor sociale, acțiunilor îndreptate spre netezirea discrepanțelor caracteristice societății americane. Fără îndoială, principala cauză a părăsirii liniilor de acțiune din 1964 este agresiunea din Vietnam. Dar în momentul cînd s-a început să se taie din fonduri, să se reducă programele, să se limiteze obiectivele, s-a mai constatat ceva : ele nu erau în nici un caz atît de promițătoare și de cuprinzătoare cum se afirmase. „Încercînd să ducem biberonul la gura copilului am observat că avem extrem de puțin lapte pentru el" — a spus Sargent Shriver, comandantul neglijatului „război împotriva sărăciei". În oceanul necesităților reale ale societății americane urma să se toarne o picătură întăritoare. Războiul a închis robinetul, dar chiar dacă ar fi fost deschis, rezultatele ar fi rămas cu mult sub așteptări. Potrivit unor estimațiuni oficiale, pentru îmbunătățirea condițiilor de trai în orașele americane ar fi nevoie urgent de cel puțin un trilion de dolari (o mie de miliarde). Asociația de planificare națională apreciază că ar fi necesare în acest scop 2,1 trilioane de dolari pentru perioada de 20 de ani care urmează. Liderii negri cer alocarea imediată a 100 miliarde de dolari pentru populația de culoare. Numai asigurarea unui venit minimal tuturor celor considerați a trăi sub limita sărăciei ar necesita 12 miliarde de dolari pe an. Toate acestea rămîn însă de domeniul utopiei absolute. În toate colțurile Statelor Unite promisiunile făcute de președinte la 22 mai 1964, în cuvîntarea de la Ann Arbor și repetate în mesajul despre „Starea Uniunii" din ianuarie 1965 sînt amintite cu reproșuri. „Doi ani după ce președintele a sunat din trompetă chemînd la acțiune, războiul împotriva foamei n-are nici măcar un șef de stat major, iar Administrația dă din colț în colț cînd vine vremea să plătească trupele care trebuie să producă hrana necesară cîștigării acestui război". Declarația de mai sus a fost făcută la 5 decembrie 1966 de George McGovern, senator democrat, fost director al programului „Alimente pentru pace". Se afirmă chiar că toate acțiunile întreprinse s-au împotmolit în ceea ce vicepreședintele Hubert Humphrey a numit „fundătura birocratică de la Washington". Cele 15 miliarde de dolari alocate în actualul buget federal pentru necesitățile sociale ale statelor americane sînt distribuite prin intermediul a 170 de programe diferite în baza a 400 de sisteme de alocare administrate de 21 de departamente și agenții ajutate de 150 de birouri. Totul este atît de confuz încît, a doua zi după ce ministrul justiției, Nicholas Katzenbach, declarase că orașele vor primi, ca ajutor federal, 13 miliarde de dolari, ministrul pentru dezvoltare urbană, Robert Weaver, a spus că cifra reală este de 28 de miliarde.

„Criza de încredere" în Administrație nu este atenuată de aceste dezvăluiri. Dimpotrivă. Oricît ar părea de paradoxal, adversarii programelor sociale susțin că neglijarea lor de către guvern, insuficiența lor ar constitui argumente nu pentru a le îmbunătăți ci pentru a le sista pur și simplu. Și ei au șanse să fie ascultați cu atenție de noul Congres.

„STAREA UNIUNII" ÎN 1967

Guvernul a ezitat multă vreme între perspectiva unui deficit bugetar record și aceea a introducerii unor „impozite de război". Incertitudinile, șovăielile au prevalat pînă în ultima clipă. Niciodată n-a fost păstrat cu atîta strășnicie secretul asupra conținutului mesajului asupra „Stării Uniunii", actul prezidențial de inaugurare a fiecărei sesiuni a Congresului.

De altfel, acest mesaj nu le rezerva nici o surpriză plăcută americanilor. El nu mai cuprinde promisiuni de „bunăstare generală". Poporul american este avertizat că „războiul din Vietnam va fi costisitor, lung și dureros", că sînt de așteptat „mai multe cheltuieli, mai multe pierderi, mai multe suferințe" și că „nu se întrevede încă sfîrșitul lui". „Nu vă pot făgădui, a spus Johnson, că acest sfîrșit va interveni anul acesta și nici măcar anul viitor".

Celelalte capitole ale politicii externe și interne a Statelor Unite sînt subordonate preocupării pentru continuarea și extinderea agresiunii din Asia de sud-est. Johnson a anunțat chiar că tradiționalelor mesaje de început de an (despre buget, despre programul legislativ etc.) li se va adăuga un raport prezidențial consacrat războiului din Vietnam.

Se va institui un impozit special pentru subvenționarea agresiunii. Un spor de 6 la sută plătibil de către toți contribuabilii („timp de doi ani sau atîta vreme cît cheltuielile excepționale legate de Vietnam vor continua") va fi destinat exclusiv acoperirii acestor cheltuieli. Și, după cum era de așteptat în aceste condiții, nu se mai pune problema „războiului împotriva sărăciei". Președintele s-a mulțumit să ceară aplicarea în continuare și „consolidarea" măsurilor instituite mai înainte în acest domeniu și în cel al drepturilor civile.

Cu toată instituirea „impozitului de război", Statele Unite vor avea un mare deficit bugetar și anul acesta și anul viitor. Exercițiul financiar în curs se va solda cu un deficit de 9,7 miliarde, pentru că cheltuielile vor însuma nu 112,8 miliarde, cum prevăzuse președintele în ianuarie 1966, ci 126,7 miliarde. Oare pentru anul fiscal viitor se vor menține limita de 135 miliarde a cheltuielilor și deficitul bugetar de 8,1 miliarde anunțate în actualul mesaj ?

Se dovedește, așadar, încă o dată că războiul agresiv dus de Statele Unite, la mii de kilometri depărtare de propriul lor teritoriu, împotriva Vietnamului, se repercutează negativ nu numai asupra atmosferei internaționale, provocînd încordare și primejduind pacea generală, ci și asupra vieții de fiecare zi a poporului american, căruia i se cere în fond să renunțe la speranțele de bunăstare și progres social.

Pe de altă parte, președintele a declarat că „obiectivul S.U.A. este nu de a continua războiul rece ci de a-i pune capăt", ceea ce este de neînțeles în condițiile programării unei tot mai profunde implicări a Statelor Unite în agresiunea din Vietnam.

În mesaj sînt preconizate o serie de măsuri pentru îmbunătățirea relațiilor cu țările socialiste din Europa, dar în același timp se subliniază că S.U.A. doresc să promoveze în continuare politica integrării occidentale în cadrul N.A.T.O.

Cum vor fi depășite toate aceste contradicții ? Mesajul asupra „Stării Uniunii" ridică multe semne de întrebare. Numai acțiunile politice concrete de viitor ale S.U.A. vor aduce dezlegarea lor.

Felicia ANTIP

Jack WODDIS

Sindicatele și unele probleme ale dezvoltării noilor state africane

Pentru muncitorii africani și sindicatele lor, independența națională a însemnat întotdeauna mai mult decît un guvern african, un imn național și un steag. Sindicatele africane au luat parte activă la mișcarea de eliberare națională, considerînd independența politică drept un prim pas esențial, o condiție preliminară vitală pentru rezolvarea situației insuportabile create de dominația colonială.

RELAȚIILE CU GUVERNELE ȘI PARTIDELE DE GUVERNĂMÎNT

O problemă deosebită care a stat de la început în fața muncitorilor din noile state africane au constituit-o relațiile dintre sindicate, pe de o parte, și partidul de guvernămînt și guvern, pe de altă parte. În unele cazuri, sindicatelor le este destul de clar drumul pe care trebuie să-l urmeze ; conducerea țării lor se află în mîinile unor guverne formate din „elite" preocupate mai mult de propria lor îmbogățire și de menținerea legăturilor cu vechile puteri coloniale sau cu Statele Unite. Asemenea guverne nu se pot aștepta la sprijin din partea sindicatelor progresiste. Alteori, guvernul aflat la putere poate să ducă o politică consecvent antiimperialistă, să lupte sincer pentru sprijinirea suveranității naționale, să adopte măsuri în vederea schimbării structurii economice și sociale a țării. Un asemenea guvern se va bucura cu certitudine de sprijinul sindicatelor. Dar viața nu este totdeauna atît de simplă. Uneori partidul de guvernămînt constituie el însuși arena unor interese de clasă contradictorii, în care fracțiunile clarvăzătoare, radicale sînt în conflict cu elementele burgheze sau chiar feudale ce acționează ca o frînă asupra guvernului, obligîndu-l nu o dată să aleagă o cale sinuoasă. În asemenea cazuri, sindicatele se văd obligate să adopte o tactică mai elastică, să sprijine măsurile juste, dar să se opună oricăror acțiuni retrograde. Urmărirea unei asemenea căi este adeseori mult îngreunată de atitudinea unor lideri naționali care, deși manifestă, în general, anumite tendințe democratice, dau impresia că privesc sindicatele ca pe niște copii recalcitranți ce trebuie „liniștiți" și constrînși la situația de suporteri supuși și pasivi ai guvernului. Situația mai este complicată și de dorința unor state africane de a atrage cît mai multe investiții occidentale. În țările în care guvernul ignorează în mod vădit interesele muncito-

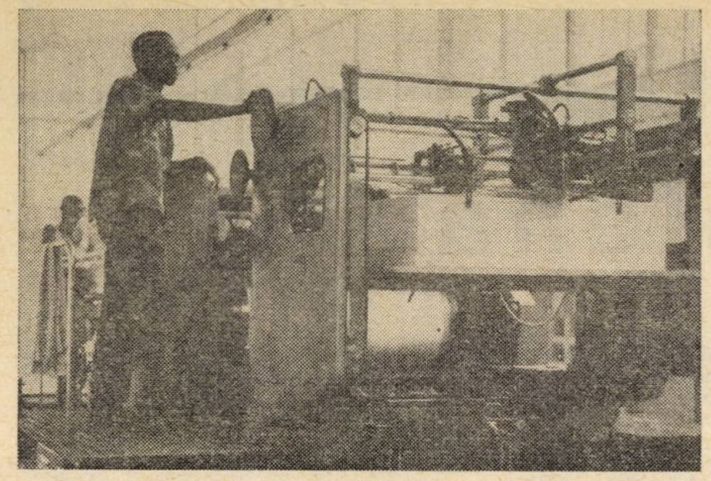

Muncitorii tipografi din Conakry (Guineea) au asimilat rapid cunoştinţele necesare pentru a conduce rotativele moderne ale combinatului poligrafic „Patrice Lumumba"

rilor, sînt inevitabile puternice ciocniri. În aceste ţări se adînceşte prăpastia dintre oamenii muncii şi guvernele respective.

Ultimii trei ani au fost, în Africa, martorii unei considerabile ascuţiri a luptei între acei lideri care preconizau calea capitalistă de dezvoltare a ţării şi implicit o continuă dependenţă de imperialism, şi cei care, exprimînd năzuinţele maselor populare, voiau să folosească independenţa politică drept bază de pornire pentru schimbări economice şi sociale hotărîtoare, pentru cîştigarea independenţei economice. În această etapă nouă a revoluţiei africane un rol crescînd i-au jucat muncitorii şi sindicatele care au arătat că, în condiţiile Africii de azi, greva politică generală, însoţită de alte acţiuni de masă, pot fi hotărîtoare în răsturnarea unui guvern nepopular.

În Congo (Brazzaville), Federaţia congoleză a sindicatelor a fost aceea care, chemînd muncitorii la marea grevă din august 1963, a determinat căderea guvernului Youlou. La Cotonou, capitala Dahomeyului, greva generală şi demonstraţiile de masă ale muncitorilor, la chemarea sindicatelor, au constituit factori-cheie în mişcarea naţională de protest din octombrie 1963, care a răsturnat regimul şi a silit noul guvern să emită o nouă constituţie, incluzînd o clauză de apărare a drepturilor muncitorilor şi sindicatelor.

O lecţie valoroasă a constituit-o experienţa Sudanului, unde dictatura militară a generalului Abboud a fost răsturnată la sfîrşitul lui octombrie 1964. Deşi forţele armate din Sudan sînt destul de puternice, ele s-au dovedit incapabile să salveze dictatura lui Abboud. Potrivit părerii tuturor observatorilor, greva politică generală, împreună cu demonstraţiile studenţeşti, au avut un rol hotărîtor în ambele etape ale luptei — în octombrie şi noiembrie 1964.

În Nigeria, forţele sindicale, unite pe o platformă comună, au condus în anul 1964 una dintre cele mai semnificative greve generale din istoria recentă a Africii. A fost, fără îndoială, greva cea mai mare şi mai puternic sprijinită din cîte au avut loc în noile state independente ale Africii, antrenînd timp de peste două săptămîni peste un milion de muncitori.

În perioada 1965—1966, cercurile imperialiste au trecut la contraofensivă. Au fost asasinaţi lideri naţionali populari (în Congo-Brazzaville, Kenya, Maroc), au fost declanşate persecuţii împotriva partidelor comuniste şi a altor forţe politice progresiste (în Sudan, Kenya), s-au pus la cale conspiraţii împotriva unor guverne (în Tanzania, Uganda, Guineea, Mali, R.A.U.); alte guverne au fost îndepărtate prin lovituri militare (Ghana). Este evident, deci, că pe continentul african continuă o luptă înverşunată al cărei rezultat depinde de ritmul înlăturării sechelelor coloniale şi presiunilor neocoloniale pe acest continent.

LUPTA PENTRU REVENDICĂRI ECONOMICE

O importantă preocupare a sindicatelor din noile state africane este apărarea intereselor economice ale muncitorilor. În condiţiile dominaţiei coloniale, salariile muncitorilor erau mult sub nivelul minim de trai.

Este firesc ca, după dobîndirea independenţei, printre revendicările principale să se situeze şi retribuirea echitabilă a muncii. De asemenea, este normal ca astăzi muncitorii să nu fie mulţumiţi dacă salariile vor sta pe loc iar preţurile vor urca vertiginos, dacă condiţiile sociale se vor menţine proaste, cînd o nouă „elită" duce o viaţă privilegiată, iar companiile străine continuă să realizeze profituri record de pe urma muncii lor.

Unele guverne africane au încercat să limiteze creşterea salariilor, invocînd drept argument un presupus „conflict" între interesele muncitorilor şi ţăranilor. Acest „argument" nu ia în considerare preţul apăsător pe care trebuie să-l plătească muncitorul african pentru chirie, transport, alimente etc. „Comitetul acţiunii unite" din Nigeria a calculat că, înaintea grevei generale din 1964, un muncitor din Lagos trebuia să plătească lunar 4 lire sterline pentru chirie, o liră şi 10 şilingi pentru transport şi o liră şi 10 şilingi pentru îmbrăcăminte — în total aproape 7 lire lunar, dintr-un salariu lunar total de 9 lire şi 2 şilingi, înainte de a cheltui măcar un ban pentru mîncare, fără a mai vorbi de alte articole. Julius Nyerere, preşedintele Tanzaniei, sublinia pe drept cuvînt într-un articol publicat în ziarul *Vigilance Africa*: „Vorbim cu uşurinţă despre 150 de şilingi lunar ca despre un salariu care i-ar da muncitorului posibilitatea să se întreţină decent pe el şi familia sa. Dar să ne gîndim ce înseamnă aceasta în mod precis. Din cei 150 de şilingi ai săi, muncitorul va trebui probabil să plătească circa 40 şilingi pentru a-şi închiria o cameră la Kariakov sau Magomeni. Îi mai rămîn 110 şilingi pe lună din care să cumpere pentru familia sa hrană şi îmbrăcăminte, să plătească taxe şcolare, să plătească apa, căldura şi lumina şi toate celelalte lucruri esenţiale traiului într-un oraş. Cu alte cuvinte, pentru toate aceste lucruri muncitorul are circa 30 şilingi pe săptămînă — sau mai puţin decît cheltuim, mulţi dintre noi, la un restaurant într-o seară".

Trebuie să se ţină seama că în multe ţări din Africa predomină în largă măsură forţa de muncă migratoare şi că datorită acestui fapt a apărut muncitorul-ţăran sau ţăranul-muncitor, care-şi foloseşte o parte din timp la cîmp şi o parte în fabrică, tocmai pentru a-şi ajuta familia. Sărăcia ţăranului îl determină pe acesta să devină un muncitor salariat, sperînd că va putea cîştiga suficient nu numai pentru propria sa întreţinere, ci şi pentru aceea a familiei lăsate de obicei la ţară. A limita prea mult salariul muncitorului înseamnă deci a da o lovitură şi ţărănimii, deoarece o proporţie considerabilă a salariului unui muncitor este trimisă familiei sale la ţară. Acest fapt este relevat în parte într-un raport al Comitetului consultativ african de pe lîngă Organizaţia Internaţională a Muncii, cu privire la metodele şi principiile reglementării salariilor, în care se spune că „în măsura în care aceşti oameni sînt, în diferite perioade ale anului, ţărani sau muncitori salariaţi care îşi întreţin familiile, ei sau familiile lor pot beneficia de salarii mai mari".

Această afirmaţie confirmă concluziile la care a ajuns T. M. Yesufu în „Introducere la relaţiile industriale în Nigeria", publicată în anul 1962, în care se spune: „Strînsele legături între familie şi sat sînt evidenţiate de suma de bani cheltuită pentru întreţinere, învăţămînt sau alte forme de ajutorare a rudelor muncitorilor, inclusiv membrii apropiaţi ai familiei ca soţii şi copiii. La atelierele căilor ferate, la fabricile africane de cherestea şi panel, 80—90 la sută din muncitori trimit în mod regulat ajutoare părinţilor, fraţilor şi surorilor lor".

Raportul Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la „Situaţia socială mondială în anul 1963", referindu-se la un referat al O.I.M. cu privire la problemele folosirii forţei de muncă şi calificării legate de urbanizare în Africa, afirmă că deşi cîştigurile medii ale muncitorilor salariaţi de la oraş sînt mai mari decît ale muncitorilor de la sate, acest avantaj este anulat într-o mare măsură de „faptul" că muncitorul urban îşi poate trage resursele din economia naturală numai într-o foarte mică măsură, iar la oraş este împovărat de ajutorul pe care trebuie să-l dea familiei aflate la ţară".

Dacă muncitorii şi sindicatele îşi dau seama că salariile sînt „îngheţate" nu pentru a-i ajuta pe ţărani sau economia naţională, ci numai spre avantajul companiilor străine şi al unei noi caste privilegiate, atunci firesc că ei se vor împotrivi şi vor refuza să accepte orice limitare a revendicărilor lor de către asemenea guverne.

Noua Africă se află la răscruce. Vor fi introduse schimbări economice şi sociale hotărîtoare, sau totul se va limita la prefaceri minore care vor păstra, cu modificări superficiale, caracterul economic al fostului sistem colonial? Sindicatele africane vor avea de jucat un rol important atît în alegerea pe care o va face Africa, cît şi în urmărirea drumului ales.

Reconstrucţia unui oraş milenar

Prima cunoştinţă cu republicile sovietice din Asia Centrală o facem la Taşkent. Capitala Uzbekistanului sovietic ne întîmpină, contrar tuturor previziunilor meteorologice, în mantaua de un argint sclipitor a primei zăpezi din această iarnă, aşternută de timpuriu pe acoperişurile caselor, pe străzi, pe frunza încă verde a copacilor. Ospitalierele noastre gazde, ziariştii din Taşkent, ne primesc cu tradiţionalul „Kuş Kelibsiz" (Bun venit !). În compania lor prietenească, înfruntăm suflarea rece a dimineţii pentru a începe vizitarea uneia din cele mai vechi aşezări din Asia Centrală, azi important centru industrial şi ştiinţific al Uniunii Sovietice.

Oraş cu o istorie de peste 2 000 de ani (data întemeierii nu a fost încă stabilită în mod precis, dar unele izvoare vechi atestă existenţa lui încă la sfîrşitul secolului II şi începutul secolului I î.e.n.), însemnată aşezare comercială şi meşteşugărească în Evul Mediu (perioadă în care este menţionat pentru prima oară numele actual al oraşului : Taş-kent — oraşul de piatră), Taşkentul a fost vreme îndelungată obiectul unor lupte crîncene între diferiţi cuceritori străini (arabi, tătari etc.). Se poate spune, pe drept cuvînt, că adevărata lui istorie a început o dată cu instaurarea Puterii Sovietice, la 14 noiembrie 1917, eveniment care a deschis calea unor schimbări radicale. Într-un răstimp scurt, Taşkentul s-a transformat — prin hărnicia şi munca plină de abnegaţie a locuitorilor săi — dintr-o localitate cu profil mai ales comercial şi administrativ, într-un mare oraş cu circa 400 de întreprinderi industriale (uzine constructoare de maşini agricole, de utilaj pentru industria chimică, uşoară, alimentară, un mare combinat textil etc.), cu numeroase instituţii de învăţămînt şi ştiinţă (16 institute de învăţămînt superior, Academie de ştiinţe, sute de şcoli medii tehnice şi de cultură generală, teatre, muzee, studiouri de radio, televiziune şi film etc.), cu o intensă şi multilaterală viaţă cultural-artistică. O dată cu oraşul, a crescut rapid şi populaţia sa : între anii 1926—1966, numărul locuitorilor a sporit de peste patru ori, ajungînd astăzi la circa 1 200 000 de oameni, cifră care îl situează printre primele şase mari oraşe ale ţării. Nu o dată, de-a lungul istoriei sale milenare, Taşkentul a fost distrus de războaie şi cutremure. Dar de fiecare dată, dîrzenia locuitorilor săi s-a dovedit a fi mai puternică decît orice vicisitudini. Aşa s-au petrecut lucrurile şi în primăvara anului 1966, cînd cutremurul din 26 aprilie şi urmările lui (mai precis ale celor 700 de cutremure înregistrate între această dată şi pînă în prezent) au pus la grea încercare oraşul.

În dimineaţa aceea...

Taşkentul este aşezat într-o zonă în care scoarţa pămîntească e supusă unor permanente mişcări seismice, ca urmare a existenţei unor linii de ruptură tectonice la numai cîţiva kilometri adîncime. Rocile moi care acoperă aceste linii amortizează mişcările scoarţei, astfel încît, la suprafaţă, deplasările produse în adîncime nu au, de obicei, o mare putere de distrugere. Aparatele staţiei seismice locale au înregistrat nu de puţine ori cutremure de gradul 2 şi 3, dar un cutremur ca acela din 26 aprilie — de gradul 7,5, cu epicentrul la numai cinci kilometri sub oraş — nu a mai fost înregistrat din anul 1868. Cutremurul din 26 aprilie, ca şi cele care i-au urmat (mai slabe — între 2 şi 6 grade) au fost, de regulă, precedate de un zgomot surd, subteran, urmat de puternice mişcări verticale.

Seria de cutremure care au avut loc în Taşkent a produs numeroase pagube materiale ; au fost complet distruse sau avariate, într-o măsură mai mare sau mai mică, circa 95 000 de locuinţe cu o suprafaţă totală de 2 700 000 m², ceea ce reprezintă aproape o treime din suprafaţa locuibilă a oraşului. Au avut de suferit, în primul rînd, casele vechi, fără etaj, construite din cărămidă, dar şi unele clădiri mai noi. Au fost de asemenea, distruse sau avariate cîteva şcoli, spitale, magazine, clădiri ale unor instituţii de stat şi obşteşti (în total circa 2 100 clădiri de acest fel). În primele zile după cutremur, în oraş se crease o situaţie extrem de grea în ce priveşte locuinţele : aproximativ 70 000 de familii rămăseseră fără adăpost.

Nelăsîndu-se cuprinşi de panică, locuitorii oraşului au înfruntat cu calm şi fermitate examenul la care erau supuşi. Încă din zorii acelei dimineţi de aprilie, sub îndrumarea organelor locale de partid şi de stat, populaţia a trecut la înlăturarea dărîmăturilor, zonele cele mai afectate de cutremur au fost izolate de conductele de gaz şi apă, s-au luat primele măsuri pentru adăpostirea familiilor ale căror case fuseseră în întregime distruse. Aceste lucrări nu au dezorganizat producţia deşi un număr de locuitori, de altfel foarte restrîns, au fost nevoiţi să părăsească oraşul. Evocînd acele zile, I. K. Musin, directorul marii uzine de maşini pentru recoltarea bumbacului din localitate („Taşselmaş") ne spune : „Majoritatea covîrşitoare a muncitorilor şi funcţionarilor s-au prezentat la lucru conform orarului şi în dimineaţa cutremurului şi în dimineţile următoare ; cei rămaşi în uzină au efectuat şi normele celor plecaţi în mod temporar, astfel că planul de producţie a fost îndeplinit". „Toţi cei 150 de salariaţi ai unităţii noastre s-au prezentat la lucru la numai cîteva ore după cutremur, în aşa fel încît magazinul s-a putut deschide la ora fixată" — ne spune Hachimdjanov Nugmandjan, directorul unui mare magazin de textile.

În situaţia grea creată după cutremur, nu puţini au fost locuitorii Taşkentului care au răspuns cu inima deschisă la chemarea de a împărţi o parte din locuinţa lor cu cei rămaşi fără adăpost. Este binecunoscută în Taşkent fapta profund umană a familiei Şamahmudov. În anii grei ai Marelui Război pentru Apărarea Patriei, Şaahmed Şamahmudov şi soţia sa, Bahri Şamahmudova, au primit în casa lor 14 copii orfani, pe care i-au înfiat şi educat pînă ce s-au făcut mari : şase dintre ei şi-au întemeiat familii şi au rămas în oraş ; de la ceilalţi, răspîndiţi în întreaga ţară, bătrînii primesc deseori veşti. În primăvara anului trecut, Şaahmed Şamahmudov s-a oferit să adăpostească în casa sa una din numeroasele familii rămase fără locuinţă, chemîndu-şi totodată concetăţenii să facă tot ce este posibil pentru a micşora suferinţele celor loviţi de cutremur. Citim în *Pravda Vostoka* emoţionanta scrisoare adresată în acele zile de Şamahmudov locuitorilor Taşkentului. „Noi toţi am ştiut întotdeauna că lucrul cel mai trainic şi cel mai sigur din lume este pămîntul. Pămîntul ne hrăneşte şi ne îmbracă ; pe acest pămînt construim case, creştem, trăim şi ne mîndrim cu oamenii ale căror urme pe pămînt sînt la fel de veşnice şi de neclintit ca şi acesta. A sosit însă o zi cînd pămîntul a devenit periculos şi ameninţător. El a distrus casele multora dintre noi, i-a înspăimîntat pe unii, dar nu vreau să-i condamn pentru asta deoarece noi am ştiut întotdeauna că nimic nu este mai de nădejde ca pămîntul. Acum însă vă întreb : cînd însuşi pămîntul ne trădează, ce poate fi mai de nădejde şi mai tare decît el ? Răspunsul este unul singur : omul".

Şi, într-adevăr, Taşkentul, oamenii săi s-au dovedit încă o dată a fi mai puternici decît orice stihie a naturii.

Febra reconstrucţiei

Vizitînd oraşul, stînd de vorbă cu locuitorii săi am înţeles mai bine sensul adînc al înţelepciunii populare exprimate în scrisoarea amintită. Întregul Taşkent a fost cuprins de febra unei intense activităţi de construcţie, care se desfăşoară pretutindeni şi într-un ritm tot mai rapid, atît în centrul vechi al oraşului cît şi în cartierele sale noi, tot mai numeroase, precum şi în „oraşele-satelit" din apropiere. Prin munca entuziastă a populaţiei, urmările cutremurului au fost în mare parte înlă-

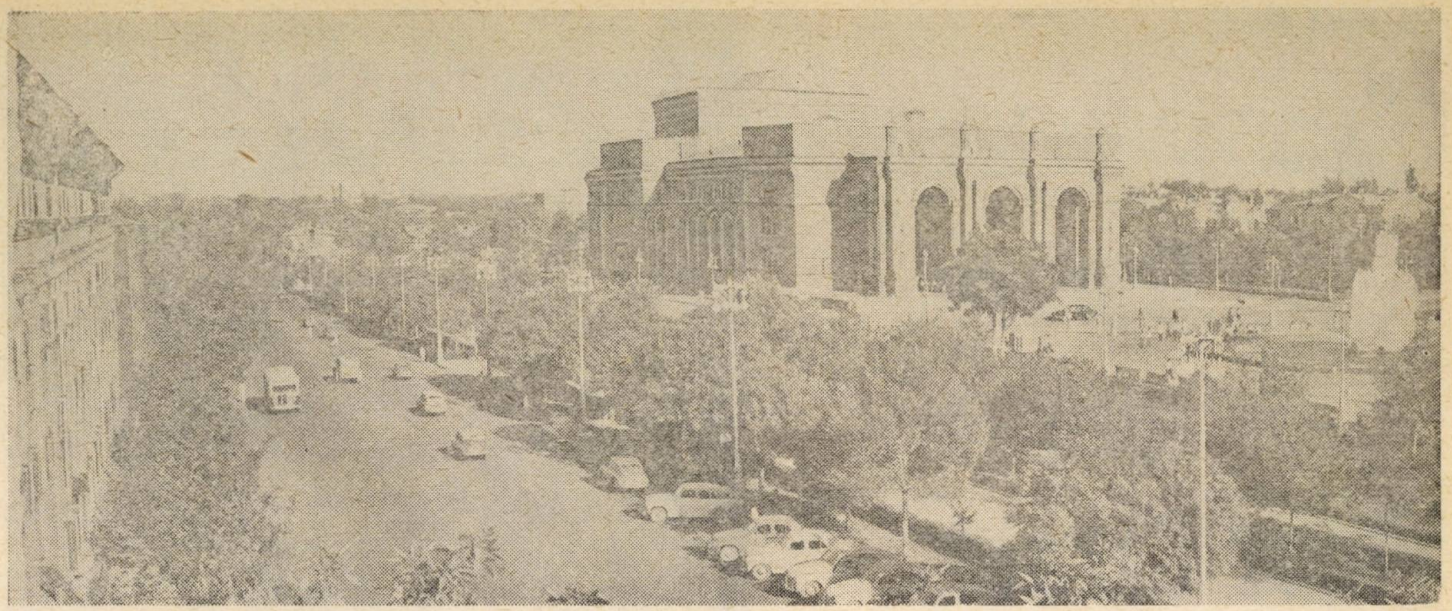

Taşkent. Teatrul „Alişer Navoi"

turate. Mulţi dintre cei rămaşi fără casă au primit locuinţe sau au fost mutaţi temporar în alte clădiri : barăcile de lemn şi corturile aproape că au dispărut cu totul. În locul magazinelor distruse au fost amenajate noi localuri (deocamdată din lemn) care reuşesc să satisfacă cerinţele populaţiei.

La Sergheli, în apropierea Taşkentului, a fost construit într-un timp record (circa 4 luni) un nou oraş, în care vor locui circa 50 000 de oameni. Pe şantierele oraşelului-sputnik s-a desfăşurat o activitate cu adevărat eroică. Unităţi militare de construcţii, sosite din numeroase regiuni ale Uniunii Sovietice, au muncit zi şi noapte pentru a termina lucrările înainte de venirea iernii ; zgomotul motoarelor, al macaralelor şi excavatoarelor nu a încetat nici o clipă. Ritmul neobişnuit în care s-a desfăşurat construcţia a permis ca angajamentele iniţiale să fie îndeplinite şi depăşite. Într-una din zilele premergătoare aniversării Revoluţiei din Octombrie, am fost martorii naşterii noului oraş, numit pe bună dreptate „Oraşul prieteniei" ; în acele zile s-au mutat în locuinţe noi primele 1 000 de familii.

Paralel cu activitatea de refacere şi cu asigurarea celor loviţi de cutremur cu locuinţe provizorii, au început să prindă viaţă planurile menite să ducă la reconstrucţia fundamentală a oraşului. Pretutindeni ni s-a vorbit cu mîndrie despre perspectivele viitoare ale Taşkentului ; muncitori şi ingineri constructori, arhitecţi, proiectanţi — toţi ne-au împărtăşit hotărîrea de a transforma Taşkentul, în următorii ani, într-unul din cele mai frumoase oraşe ale Uniunii Sovietice. „Vom construi un nou oraş !" — ne-au spus cu încredere toţi cei cu care ne-am întîlnit pe străzile sau pe şantierele Taşkentului.

Dintr-o convorbire cu arhitectul şef al oraşului, am putut afla cifre şi date semnificative privind planurile de sistematizare viitoare ale capitalei uzbece (planuri care prind viaţă încă de pe acum), concepţia călăuzitoare în această privinţă. Reconstrucţia oraşului — ne spune Aleksandr Iakuşev — este o problemă complexă, la rezolvarea căreia trebuie să se ţină seama de mai mulţi factori. În primul rînd, avem în vedere nu simpla refacere a vechiului oraş, ci reconstrucţia lui radicală, crearea unui oraş nou, socialist, la nivelul cerinţelor urbanisticii contemporane. În al doilea rînd, este vorba nu numai de a construi un număr mare de locuinţe ci şi de a îmbunătăţi în mod fundamental condiţiile de viaţă şi de muncă ale populaţiei. În al treilea rînd, trebuie să se ţină cont de seismicitatea ridicată a zonei în care e situat Taşkentul. În sfîrşit, în faţa arhitecţilor stă sarcina de a proiecta un oraş modern dar care să păstreze totodată specificul arhitecturii naţionale uzbece. Desigur, sublinia în continuare arhitectul şef al oraşului, nu avem o misiune uşoară ; rezolvarea ei necesită un studiu temeinic, la care sînt în prezent antrenate forţele cele mai bune din republică şi specialişti de frunte din alte oraşe ale Uniunii Sovietice.

„Fondul Taşkentului"

În ce priveşte amploarea pe care o va lua în anii următori construcţia de locuinţe, Aleksandr Iakuşev ne furnizează cifre concludente. Prevederile iniţiale ale cincinalului în această direcţie au fost sporite de aproape trei ori. Noul plan, revizuit, prevede ca în anii 1966—1970 să se construiască, din fondurile statului, un spaţiu locuibil cu o suprafaţă de circa 5 600 000 m², faţă de 2 100 000 m², cît se fixase la începutul anului 1966 (înainte de cutremur). Dacă la această cifră se adaugă locuinţele ce urmează a fi construite de întreprinderi şi instituţii precum şi de persoane particulare, se poate uşor constata că, în numai 5 ani, va fi creat un fond de locuinţe aproape egal cu fondul de locuinţe al Taşkentului dinainte de cutremur.

Vor fi ridicate numeroase blocuri de locuinţe (în marea lor majoritate cu 2—4 etaje), şcoli, spitale, grădiniţe, policlinici, cinematografe, teatre, stadioane etc. (clădirile cu destinaţie administrativă vor putea avea pînă la 17—19 etaje). Va fi construit un orăşel studenţesc în care vor fi amplasate : universitatea, institutul politehnic, institutul de cultură fizică, cămine, complex sportiv etc. Pe teritoriul oraşului, a cărui suprafaţă se va mări pînă la 20 000 ha, vor apărea noi şi moderne căi de comunicaţie (unele cu o lăţime de 110—140 m), iar străzile vechi vor fi reamenajate. Se proiectează, de asemenea, construirea unui metrou (cu o primă linie în lungime de 22,5 km), care va asigura transportul populaţiei între două extremităţi ale oraşului în aproximativ 30 de minute. În jurul Taşkentului va apărea o vastă zonă verde cu o suprafaţă totală de 60 000 ha, pe teritoriul căreia se prevede construirea a numeroase case de odihnă. În ce priveşte stilul arhitectural al clădirilor, linia modernă va fi îmbinată cu unele trăsături caracteristice arhitecturii uzbece, reprezentată de monumentele din Buhara şi Samarkand : folosirea ceramicii colorate şi a alabastrului, încrustaţiile în lemn şi alabastru etc.

Pentru realizarea tuturor acestor prevederi, statul sovietic a alocat importante fonduri (în afara celor 72 de milioane de ruble alocate în anul 1966 pentru nevoile urgente de refacere a oraşului). La Taşkent au fost trimise totodată, în mari cantităţi, materiale de construcţie, produse alimentare etc.

Întreaga ţară a venit în ajutorul oraşului greu încercat de cutremur. Toate republicile unionale precum şi oraşele Moscova şi Leningrad şi-au trimis în îndepărtatul Uzbekistan reprezentanţii lor : circa 65 de trenuri cu constructori, arhitecţi, muncitori, mecanizatori au sosit din toate colţurile Uniunii Sovietice pentru a participa la reconstruirea Taşkentului. Fiecare republică unională şi-a luat obligaţia de a construi un anumit număr de apartamente. Numai oraşele Moscova şi Leningrad, care vor sprijini şi crearea unei baze proprii de materiale de construcţie la Taşkent, au construit împreună, în 1966, apartamente cu o suprafaţă totală de 280 000 m.p. La toate acestea trebuie adăugate zecile de milioane de ruble donate de colectivele de muncă din întreaga ţară pentru „Fondul Taşkentului".

Întîlnirile avute cu locuitorii Taşkentului, eroismul lor în luptă cu stihia naturii, încrederea în viitor, munca însufleţită pentru vindecarea rănilor pricinuite de cutremur şi pentru reconstruirea radicală a oraşului ne-au lăsat impresii care nu se pot uita repede.

Constantin FLOREA

SCRISOARE
DIN
LONDRA

Umbre peste Fleet Street

Fleet Street, cartierul presei londoneze

Rafale de vînt înghețat s-au abătut de cîtva timp peste Fleet Street, sediul londonez al marii prese engleze, răspîndind fiorii pesimismului în tipografii și redacții, pînă în cercurile de conducere ale ziarelor. În atmosferă plutesc teama și nesiguranța față de ziua de mîine, spectrul dispariției sau înghițirii de către magnații care stau la pîndă. La ordinea zilei este criza presei, considerată o industrie cu poziții importante în economia britanică. Ca, de altfel, și în alte ramuri, procesul concentrării bîntuie mai demult numeroasele publicații, făcînd adevărate ravagii în rîndul celor care nu pot rezista marii concurențe. Încă în 1961 se trăsese un serios semnal de alarmă, cînd o comisie guvernamentală constatase că, în numai 12 ani, dispăruseră 17 gazete cotidiene și de duminică. Pericolul monopolului pe care însă nu l-au combătut nici guvernul conservator, nici cel laburist, a continuat să se accentueze.

PUȚINI SUPRAVIEȚUITORI

Numeroase publicații, unele cu vechi tradiții, se zbat în dificultăți financiare crescînde. Supraviețuitorii sînt astăzi puțini la număr — doar 19 ziare centrale (numite „naționale" datorită importanței și distribuției la scara întregii țări), săptămînale de duminică și londoneze de seară. Dar cel puțin zece dintre acestea au și ajuns în situația de a nu mai reuși să-și acopere costul producției, adică se tipăresc în pierdere, micșorîndu-și treptat tirajul. Dacă, în scurt timp, nu se produce miracolul în care unii mai speră încă, soarta acestora pare neîndoielnică. Licențierile — una din măsurile luate pentru motive de economie — vizează pe salariații din tipografii și birourile redacționale; *Guardian*, apreciat ca un cotidian de prestigiu, a făcut cunoscut public că, pentru a-și salva situația, sînt necesare economii de 500 000 lire anual și intenționează, ca un prim pas, să licențieze un sfert din personalul redacțional. Semne de profundă îngrijorare sînt tot atît de prezente la *Sun*, *Observer*, *Daily Telegraph*, *Daily Mail*, *Sunday Citizen* și altele.

Intangibilul *Times*, cu vechea-i aureolă de arbitru suveran al opiniei publice, a căzut și el victimă aceleiași lupte pentru viață ca oricare alt ziar englez de rînd, fiind cumpărat ca un bibelou de lux de către atotputernicul grup Thomson.

La mai multe ziare, partea cea mai întunecată a bilanțului financiar pe 1966 o reprezintă scăderea însemnată a veniturilor obținute din reclamele contractate de firme pe diferite termene, scădere care, în unele cazuri, a înregistrat 25—30 la sută din total. Or, publicitatea reprezintă pentru ziare principala sursă de venit, în timp ce prețul de vînzare al ziarelor nu ajunge să acopere decît în mică parte cheltuielile de producție. În bătălia pentru atragerea anunțurilor publicitare care ajung să ocupe pagini întregi și să cuprindă aproape jumătate din spațiul unor ziare, cîștigă în mod invariabil giganții Fleet Street-ului, cu tiraje de milioane. Companiile preferă să-și publice reclamele într-un ziar ca *Daily Mirror*, care apare zilnic în peste 5 milioane exemplare, sau în *Daily Express*, cu aproape 4 milioane, ceea ce înseamnă că, în același timp, ziarele cu tiraj mic, cum este, de pildă, *Guardian* (circa 280 000 exemplare zilnic), își pierd clientela și o dată cu ea sume considerabile, pe care nu le pot recupera din alte surse. Pe de altă parte, ele nici nu își pot permite o majorare a prețului de vînzare, întrucît ar fi repede strivite de concurenții mai puternici, care ar continua să vîndă la un preț mai mic.

Publicitatea înseamnă, în același timp, și bani și influență. Cumpărarea spațiului pentru anunțuri nu este, în fond, decît un fel de subvenție pe care unele mari firme industriale și comerciale o plătesc aproape în permanență, în bază de contracte sau abonamente. Este clar că patronii unui ziar, oricît de „independent" s-ar intitula (cum este cazul lui *Times*, *Daily Telegraph* și altora), nu vor permite redactorilor lor să publice știri, comentarii sau reportaje care să contravină intereselor de orice natură ale societăților cu abonamente publicitare. Mai mult, acestea pot exercita presiuni și chiar influența orientarea ziarului, sub amenințarea de a-și retrage reclamele. Singurul ziar care rămîne în afara unui cîmp de bătaie unde profitul constituie unicul criteriu este *Morning Star*, organul Partidului Comunist din Marea Britanie, cumpărat și sprijinit de cititorii săi. Timp de 15 ani, acest ziar n-a primit spre publicare nici măcar obișnuitele anunțuri plătite de guvern, întrucît și acestea merg tot în paginile presei de mare tiraj.

„TIMES" ȘI TRISTUL SĂU AMURG

Unul din cele mai edificatoare exemple din istoria presei engleze îl oferă tristul amurg al ziarului *Times*. Cîndva a fost fala și mîndria protipendadei britanice, parte din acel „establishment" rezervat păturilor de sus, exponent al politicii și cercurilor guvernamentale, deținător de influență uneori decisivă, în virtutea căreia putea, printr-un comentariu, să determine demisia unui ministru sau schimbarea unei poziții într-o problemă sau alta. Era privit — și în unele cercuri mai este și astăzi — ca un fel de „instituție națională", în care se afla încorporat o parte din prestigiul britanic. Proprietate a lorzilor Astor, *Times* a fost un „business" de familie, cu rezonanță mondială, permițîndu-și luxul unei „splendide izolări". De cîțiva ani, insuccesul său comercial a luat un curs agravant, veniturile au scăzut, tirajul a ajuns la un nivel alarmant (228 000 exemplare zilnic, în 1965), ceea ce a dus la decepționanta descoperire că prestigiul nu este suficient pentru a prelungi viața ziarului. Diversele convorbiri și negocieri cu alte publicații — *Observer*, *Guardian*, *Financial Times* — în vederea unor combinații eventuale, au rămas fără rezultat, întrucît potențialul financiar al acestor parteneri prezumtivi era insuficient pentru a înlătura riscul pierderilor, iar hibridizarea redacțională s-a dovedit inacceptabilă pentru toți.

Împrejurările s-au arătat favorabile pentru lordul Thomson, omul care pusese demult ochii pe *Times*. Cunoscut magnat al presei, canadian de origine și devenit cetățean britanic abia în 1963, el este proprietar a 106 ziare și reviste britanice, printre care *Scotsman* și *Sunday Times*, deține 55 la sută din acțiunile televiziunii scoțiene, acțiuni la case de editură, organizații turistice, are o linie aeriană, a înființat o rețea de ziare într-un șir de țări africane, în timp ce ziarele lui din Canada și din